

บทที่ 4

ความสำเร็จการประกอบอาชีพผู้กำกับภาพไทย

Jeremy Tunstall (อ้างถึงใน ธิติมา รุญเจริญ, 2543, น. 17) ได้อธิบายลักษณะการประกอบอาชีพของนักสื่อสารมวลชน โดยพิจารณาถึงความสามารถการประกอบอาชีพ เนื่องจากความสามารถและโอกาสการเลือกประกอบอาชีพของบุคคลอาจเป็นผลจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ ภูมิหลังของสังคม (Social Class Background) และเป้าหมายหรือแม่แบบการประกอบอาชีพ (Career Pattern) จากทฤษฎีทางอาชีพประกอบด้วย ทฤษฎีการเลือกอาชีพและทฤษฎีการพัฒนาอาชีพทำให้เข้าใจการตัดสินใจเลือกและพัฒนาการประกอบอาชีพของบุคคล ส่วนแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมทำให้เข้าใจกระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ด้านอาชีพหรือการถ่ายทอดอาชีพ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการพัฒนาความสนใจ ความสามารถ บุคลิกภาพ ค่านิยม ตลอดจนโอกาสการเรียนรู้ด้านวิชาชีพของแต่ละบุคคล

การศึกษา “ปัจจัยความสำเร็จของผู้กำกับภาพไทย” ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลของผู้กำกับภาพที่ได้รับรางวัลจากการประกวดภาพยนตร์ในสาขา “การกำกับภาพยอดเยี่ยม” จำนวน 8 ท่าน มาอธิบายประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาการประกอบอาชีพผู้กำกับภาพและนำข้อมูลของผู้กำกับภาพยนตร์และผู้อำนวยการสร้างจำนวน 7 ท่านมาอธิบายประเด็นเกี่ยวกับการพิจารณาคัดเลือกและความคิดเห็นการทำงานของผู้กำกับภาพในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย โดยผู้วิจัยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ช่วง คือ

1. ปัจจัยการเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพไทย
2. ปัจจัยความสำเร็จในอาชีพผู้กำกับภาพไทย

ปัจจัยการเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพไทย

การศึกษปัจจัยการเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพไทย กล่าวได้ว่า เป็นกระบวนการพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถจากการเรียนรู้และประสบการณ์การทำงานจนกระทั่งมีโอกาสพัฒนาเข้าสู่ตำแหน่งผู้กำกับภาพได้ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพมีดังนี้

1. องค์การการผลิตภาพยนตร์โฆษณา

องค์การการผลิตภาพยนตร์โฆษณา คือ แหล่งการทำงานที่ผู้ประกอบการมีความต้องการบุคคลผู้มีความรู้ ความสามารถทางด้านอาชีพการผลิตภาพยนตร์แต่ละฝ่ายเฉพาะด้าน ซึ่งบุคคลต้องแสดงความรู้ความสามารถให้เกิดการยอมรับ การเชื่อมั่นและการไว้วางใจ ตลอดจนได้รับการว่าจ้างให้ประกอบอาชีพอยู่ในระบบสายงานการผลิตภาพยนตร์ได้ต่อไป

จากการศึกษาพบว่า ผู้กำกับภาพไทยจำนวน 5 ท่าน พัฒนาเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพจากปัจจัยการทำงานในองค์การการผลิตภาพยนตร์โฆษณามาก่อน โดยการเลือกเข้าสู่อาชีพของบุคคลมีผลจากการตัดสินใจใน 2 รูปแบบคือ 1. การตัดสินใจเลือกอาชีพอันเป็นผลมาจากเงื่อนไขทางจิตวิทยา 2. การตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างทันทีทันใด

การตัดสินใจเลือกอาชีพอันเป็นผลมาจากเงื่อนไขทางจิตวิทยา กล่าวคือ การตัดสินใจเลือกอาชีพที่เกิดจากผลของแรงกระตุ้น (Impulse) หรือแรงจูงใจ (Motives) ภายในตัวบุคคล ซึ่งจากการศึกษา พบว่า ปัจจัยการตัดสินใจเลือกอาชีพของตัวบุคคลส่วนหนึ่งเกิดจากความสนใจและการเลือกเพื่อสนองความต้องการของตนเอง

... โดยส่วนตัวแล้วผมเป็นคนที่ชอบทำงานทางด้านภาพยนตร์เพราะได้ร่วมงานกับกลุ่มบุคคลที่หลากหลาย เจอกับคนตลอดเวลา โดยการตัดสินใจเลือกที่จะมาทำงานทางด้านภาพยนตร์เกิดขึ้นในช่วงที่เรียนแล้วเพราะผมเป็นคนที่ชอบงานสร้างสรรค์งานออกแบบ งานการผลิตและเป็นคนที่ไม่ค่อยขี้จะผัดผ่อนและในช่วงที่เรียนผมก็เลือกที่จะไปฝึกงานที่บริษัทสยามสตูดิโอ ซึ่งเป็นบริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณา คือ เมื่อไปฝึกงานผมจึงเห็นว่าเป็นงานที่น่าสนใจ (ณัฐวุฒิ กิตติคุณ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

... สมัยก่อนนั้น (ช่วงประมาณ 20 ปีที่ผ่านมา) หากพูดถึงการเรียนช่างภาพแล้ว ทุกคนก็จะคิดถึงว่าหากจบมาแล้วก็คงจะอยู่ที่ร้านถ่ายรูปซึ่งไม่เหมือนกับสมัยนี้ ในช่วงที่ผมเรียนจบมาใหม่ ๆ สิ่งนี้นักศึกษาทุกคนคิด (ค่านิยม) ก็คือ จะต้องเข้าทำงานในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เช่น การไฟฟ้า ช่าง 9 อสมท. แต่ส่วนตัวผมนั้นไม่ชอบงานราชการหรือรัฐวิสาหกิจ แต่เดิมเลยนั้นลุงของเพื่อนจะสร้างภาพยนตร์ ซึ่งตอนนั้นผมอยากทำมากแต่ผมก็ยังเรียนไม่จบ แต่เมื่อเรียนจบเขาก็ไม่ทำแล้วจึงทำให้แว้งไปช่วงหนึ่ง ผมจึงไปทำงานที่บริษัทสยามกลการมิวสิคฟาร์โดยชั้น ทำอยู่ช่วงหนึ่งจนกระทั่งรุ่นพี่มาแนะนำว่าที่บริษัทโพธิ์ชนซึ่งเป็นบริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณา (Production House) ผมจึงไปสมัครในตำแหน่งผู้ช่วยกล้อง พอไปสมัครครั้งแรกเขา

ถามว่าคุณใส่แว่นจะถ่ายภาพยนตร์ได้หรือ ผมก็ตอบไปว่าได้ (สินธพ โสภณ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

นอกจากนี้ การตัดสินใจเลือกอาชีพอันเป็นผลมาจากเงื่อนไขทางจิตวิทยา ยังพบว่า เกิดจากแรงจูงใจที่ต้องการเข้าสู่อาชีพเพื่อให้มีรายได้สามารถเลี้ยงชีพและครอบครัวได้

... ตอนที่เข้าทำงานผมก็ไม่ได้ตั้งเป้าหมายที่จะเป็นผู้กำกับภาพแต่อย่างไร สมัยนั้นทำไปเพื่อเลี้ยงชีพและคิดว่าการทำภาพยนตร์มีหลายอาชีพ อาชีพแรกที่ผมทำคือ ตำแหน่งผู้ช่วยกล้อง 2 (Loader) ซึ่งก็เป็นอาชีพหนึ่งที่สามารถทำไปจนตายเลยก็ได้ ไม่จำเป็นที่จะต้องก้าวขึ้นไปสู่ตำแหน่งผู้ช่วยกล้อง 1 (Focus Puller) ก็สามารถเลี้ยงชีพได้แน่นอนและก็ไม่จำเป็นที่จะต้องทำอาชีพเป็นผู้กำกับภาพหรือได้รับรางวัล เพียงแต่ว่าคุณต้องทำอาชีพนั้น ๆ ให้ดีที่สุดก็จะสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ โดยลักษณะการทำงานของผมไม่ว่าอาชีพใดหากเราชอบ ทำแล้วสนุก ซึ่งผมสนุกกับงานตลอดเวลาถึงแม้จะยากหรือง่ายอย่างไรก็ตาม หากเรามีความตั้งใจทำงานอย่างละเอียดลออ มิใช่ทำไปวัน ๆ หลอกคนอื่นไปเรื่อย ๆ คือเมื่อทำงานต้องให้ใจไปกับมัน แล้วทุกอย่างก็จะตามมาเอง (สมบุญฤทธิ์ พิริยะภักดีกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

อีกทั้งยังพบว่า แรงจูงใจการเข้าสู่อาชีพเกิดจากปัจจัยความต้องการมีชีวิตและรายได้ที่ดีกว่าเดิม รวมถึงมีค่านิยมที่ดีและความชอบด้านอาชีพส่วนตัว

... ผมเป็นคน อ. กบินทร์บุรี จ.ปราจีนบุรี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเมื่อปี พ.ศ. 2527 ได้เข้ามาหางานทำที่กรุงเทพฯ โดยมาทำงานครั้งแรกที่ “Red Road Court” เจ้าของบริษัทเป็นคนต่างชาติ ซึ่งบริษัทอยู่ข้าง ๆ กับโรงภาพยนตร์ คือตอนนั้นผมเข้ามาทำงานในตำแหน่ง “ยาม” ได้เงินเดือนประมาณ 800-1,200 บาท (ตอนแรกที่สมัครงานในใจคิดว่าให้มาดูแลเจ้าของบริษัท) และที่ตรงข้ามกับคอร์ท (Court) จะเป็นปั้มน้ำมันเชลล์ซึ่งตอนนั้นมีกองถ่ายภาพยนตร์มาถ่ายทำภาพยนตร์อยู่ที่นี่ ดังนั้น ผมจึงคิดว่าหากทำงานที่นี่ (คอร์ท) ค่าใช้จ่ายคงไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ และอีกประการหนึ่งก็เห็นว่าการทำงานในกองถ่ายภาพยนตร์เป็นงานที่เท่และได้เห็นดาราด้วย (เดชฯ ศรีมันตะ, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

การตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างทันทีทันใด จากการศึกษาพบว่า การตัดสินใจเลือกอาชีพของบุคคลเกิดขึ้นในขณะนั้น ซึ่งการเลือกประเภทนี้บุคคลจะเลือกโดยที่ไม่มีการคิดและไตร่ตรองมาก่อนและไม่สามารถที่จะรู้ถึงหนทางที่ตนเองจะได้รับจากการตัดสินใจเลือกอาชีพนั้น

แต่ทั้งนี้การตัดสินใจเลือกอาชีพก็มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการศึกษาหรือความสนใจของตัวบุคคลด้วย

... โดยตอนแรกผมไม่คิดทำงานด้านภาพยนตร์ อยากทำงานด้านการถ่ายภาพนิ่งมากกว่าแต่ช่วงเวลานั้นอาจารย์ปู้ (สุรพงษ์ เตียมพิชัยฤทธิ์) บอกว่าบริษัทสยามสตูดิโอต้องการรับสมัครผู้ช่วยกล้องภาพยนตร์ ซึ่งตอนนั้นไม่มีใครไปสมัครเข้าทำงานเลย ผมจึงเข้าไปลองสมัครดู คือ ตอนช่วงเรียนหนังสือทำภาพยนตร์ส่งอาจารย์ ผมก็ไม่ได้เป็นคนถ่ายภาพยนตร์และก็ได้ไม่ได้สนใจงานด้านนี้เลย อยากทำงานด้านภาพนิ่งมากกว่าแต่บังเอิญจับพลัดจับผลูมาทำงานด้านนี้ได้อย่างไรก็ไม่รู้เลย (ทวีศักดิ์ คุ่มผาติ, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2550)

... ผมสนใจทางด้านการถ่ายภาพเนื่องจาก ตอนนั้นผมได้กล้องตัวเล็ก ๆ มาจากคุณอาตัวหนึ่งจึงเอาไปถ่ายภาพดูและเมื่อได้ถ่ายภาพก็รู้สึกสนุกและถ่ายภาพออกมาได้ดี จากนั้นก็เลยซื้อหนังสือมาอ่านดู จนกระทั่งเก็บเงินซื้อกล้องถ่ายภาพนิ่งยี่ห้อนิคอน (Nikon) มาตัวหนึ่งและถ่ายภาพมาเรื่อย ๆ ตอนที่เข้ามาทำงานที่บริษัทสยามสตูดิโอ ยังไม่มีความรู้เรื่องภาพยนตร์เลย แต่ผมเป็นคนที่ชอบถ่ายภาพมาก ๆ ก็เลยมาลองทำงานด้านภาพยนตร์ดู ซึ่งตอนนั้นก็ยังไม่ได้คิดว่าเราจะมาเป็นผู้กำกับภาพ คิดเพียงว่าทำงานของเราให้ดีที่สุด (สมบุญ ภิริยะภักดีกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

เนื่องจากการสร้างภาพยนตร์มีรูปแบบการทำงานในลักษณะ “ระบบครอบครัว” ซึ่งภายในองค์กรประกอบด้วยทีมงานฝ่ายการผลิตต่าง ๆ เฉพาะด้าน การเลือกบุคคลเข้าร่วมงานจึงอาศัยความรู้จักคุ้นเคยและความเชื่อมั่นจากการได้ร่วมทำงานกันมาก่อน โดยบุคคลภายในองค์กรและผู้เกี่ยวข้องกับองค์กรการผลิตภาพยนตร์มีความเข้าใจในระบบการทำงานและได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากภายในองค์กรการผลิตภาพยนตร์ ดังนั้น จึงมีผลต่อการแนะนำให้บุคคลตัดสินใจเลือกเข้าสู่อาชีพในช่วงการทำงานด้วย จากการศึกษาพบว่า การเลือกเข้าสู่อาชีพในช่วงการทำงานเกิดจากการแนะนำของบุคคลใกล้ชิด การแนะนำของบุคคลในองค์กรการผลิตภาพยนตร์และการเลือกเข้าสู่อาชีพจากความสนใจของตนเอง

การเลือกเข้าสู่อาชีพ (ช่วงการทำงาน) จากปัจจัยการแนะนำของบุคคลใกล้ชิด พบว่าบุคคลเลือกเข้าสู่อาชีพจากการแนะนำของอาจารย์ เพื่อนและรุ่นพี่จากสถาบันการศึกษาที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องับองค์กรการผลิตภาพยนตร์โฆษณา

... ตอนแรกผมไม่คิดทำงานด้านภาพยนตร์เลย อยากทำงานด้านการถ่ายภาพนิ่งมากกว่าแต่ช่วงเวลานั้นอาจารย์ปู้ (สุรพงษ์ เตียมพิชัยฤทธิ์) บอกว่าบริษัทสยามสตูดิโอ

ต้องการรับสมัครบุคคลตำแหน่ง “ผู้ช่วยกล้องภาพยนตร์” ซึ่งตอนนั้นไม่มีใครไปสมัครเข้าทำงานเลย ผมจึงเข้าไปลองสมัครดู (ทวีศักดิ์ คุ่มผาติ, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2550) ... ผมจบการศึกษาระดับ ปวส.จากพาณิชย์พระนคร สาขาการโฆษณาและไม่ได้ไปเรียนต่อที่ไหนอีกเลย พอจบก็มาสมัครเป็นผู้ช่วยกล้องที่บริษัทสยามสตูดิโอเพราะว่าในตอนนั้นทางบริษัทสยามสตูดิโอผู้ช่วยกล้องเขาไปเรียนต่อที่ประเทศอเมริกาและเพื่อนของผมที่ทำงานอยู่ฝ่ายตัดต่อจึงแนะนำให้ผมเข้าไปทำ ซึ่งตัวผมเองก็อยากรู้ว่าการทำภาพยนตร์เป็นอย่างไรก็เลยลองเข้าไปที่บริษัทสยามสตูดิโอ โดยที่ไม่รู้เรื่องอะไรเลย ซึ่งช่วงที่ผมเข้าไปมีเพื่อนอีก 2 คนที่เข้ามาพร้อม ๆ กัน โดยเขาจบช่างภาพจากเทคนิคกรุงเทพฯ คือ คุณวี (ทวีศักดิ์ คุ่มผาติ) กับคุณจินต์ (สุจินต์ มะมัย) ซึ่งตอนที่เข้ามาเขาฝึกในตำแหน่งผู้ช่วยกล้อง 1 (Focus Puller) ส่วนผมยังไม่รู้เรื่องอะไรพีดอม (ธนิสพวงศ์ ศศิमानพ) ก็เลยให้ทำในตำแหน่งผู้ช่วยกล้อง 2 (Loader) (สมบุญฤทธิ์ ภิริยะภักดีกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผมทำงานที่บริษัทสยามกลการมิวสิคฟาร์เคย์ชั่น ทำอยู่ช่วงหนึ่งจนกระทั่งรุ่นพี่มาแนะนำว่าที่บริษัทโฟร์ซินซึ่งเป็นบริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณา (Production House) ผมจึงไปสมัครในตำแหน่งผู้ช่วยกล้อง พอไปสมัครครั้งแรกเขาถามผมว่าคุณใส่แว่นจะถ่ายภาพยนตร์ได้หรือ ผมก็ตอบไปว่าได้ ซึ่งคนที่สัมภาษณ์ผมก็คือรุ่นพี่ที่จบจากสถาบันเดียวกับผมนั่นเอง ตอนนั้นผมคิดว่าต้องทำงานเพื่อพิสูจน์ตนเอง จากนั้นผมก็ทำมาตลอด (สินธพ โสภณ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

การเลือกเข้าสู่อาชีพจากปัจจัยการแนะนำของบุคคลในองค์กรการผลิตภาพยนตร์ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การเลือกเข้าสู่อาชีพเกิดจากตัวบุคคลแสวงหาโอกาสด้านอาชีพและเพื่อต้องการมีชีวิตและรายได้ที่ดีกว่าเดิม โดยอาศัยการแนะนำจากบุคคลในองค์กรการผลิตภาพยนตร์เพื่อสมัครเข้าทำงานในองค์กรการผลิตภาพยนตร์

... ผมเข้ามาหางานทำที่กรุงเทพฯ โดยมาทำงานครั้งแรกที่ “Red Road Court” เจ้าของบริษัทเป็นคนต่างชาติ ซึ่งบริษัทอยู่ข้าง ๆ กับโรงภาพยนตร์ คือตอนนั้นผมเข้ามาทำในตำแหน่ง “ยาม” ได้เงินเดือนประมาณ 800-1,200 บาทและที่ตรงข้ามกับคอร์ท (Court) จะเป็นปั้มน้ำมันเชลล์ซึ่งตอนนั้นมีกองถ่ายภาพยนตร์มาถ่ายทำภาพยนตร์อยู่ที่นี่ดังนั้น ผมจึงคิดว่าหากทำงานที่นี่ (คอร์ท) ค่าใช้จ่ายคงไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ จึงเดินเข้าไปขอเบอร์โทรศัพท์ที่งานช่างไฟเพื่อขอเข้าไปสมัครงานที่บริษัท และเมื่อผมโทรไปพอดีว่าในช่วงนั้นทางบริษัทไม่รับสมัครคนงานเลย แต่พี่เขาก็แนะนำให้ผมไปสมัครที่บริษัท ANA ซึ่งเป็นบริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณา ตอนนั้น

ทางบริษัทต้องการรับสมัครคนงานในตำแหน่ง “Best Boy” พอดี ผมจึงได้เข้าไปทำงาน คือ ผมทำงานทุกอย่างในกองถ่ายภาพยนตร์ ไม่ว่าจะเป็นงานเชื่อมเหล็กหรืองานก่อสร้าง (เดชา ศรีมันตะ, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

การเลือกเข้าสู่อาชีพจากความสนใจของตนเอง จากการศึกษา พบว่า บุคคลเลือกเข้าสู่อาชีพ (ช่วงการทำงาน) จากปัจจัยการมีส่วนร่วมและมีประสบการณ์การทำงานในองค์กรการผลิตภาพยนตร์โฆษณามาก่อน (ฝึกงานในช่วงการศึกษา)

... ในช่วงที่เรียนผมก็เลือกที่จะไปฝึกงานที่บริษัทสยามสตูดิโอ ซึ่งเป็นบริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณา ซึ่งเมื่อไปฝึกงานผมจึงเห็นว่าเป็นงานที่น่าสนใจ พอจบ ปวส.จากเทคนิคกรุงเทพฯ ผมก็มาทำงานเป็นผู้ช่วยกล้องอยู่ประมาณ 7-8 ปีที่บริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณา ต่อจากนั้นก็มาทำงานเป็นผู้ช่วยกล้องที่บริษัท ซาลอนฟิล์ม ซึ่งเป็นบริษัทผลิตภาพยนตร์ของฮอลลีวูด (Hollywood) เจ้าของบริษัทเป็นคนออสเตรเลีย ซึ่งเป็นมือหนึ่งของการผลิตภาพยนตร์โฆษณาในขณะนั้นและได้รับรางวัลมากมาย ตอนนั้นผมทำอยู่ประมาณ 5-6 ปี (ณัฐวุฒิ กิตติคุณ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

องค์กรการผลิตภาพยนตร์โฆษณาคือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพ เนื่องจากเมื่อบุคคลตัดสินใจเลือกเข้าทำงาน ความมุ่งมั่น ความตั้งใจและการพัฒนาการเรียนรู้ด้านอาชีพจึงเป็นกลไกที่บังคับให้ตนเองต้องเรียนรู้และพัฒนาอาชีพเพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้และได้รับการยอมรับจากบุคคลภายในองค์กรและผู้ว่าจ้าง ดังนั้น การพัฒนาการเข้าสู่อาชีพจึงเกิดจากการพัฒนาความรู้ ความสามารถตามลำดับขั้นของหน่วยงานฝ่ายการถ่ายภาพยนตร์ คือ เริ่มต้นจากตำแหน่ง ผู้ช่วยกล้อง 2 (Loader) ผู้ช่วยกล้อง 1 (Focus Puller) ผู้ถ่ายภาพยนตร์ (Camera Operator) และผู้กำกับภาพ (Cinematographer/Director of Photographer)

... พอจบมาผมก็มาทำงานเป็นผู้ช่วยช่างภาพอยู่ 7-8 ปีกับบริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณา ต่อจากนั้นก็มาทำงานเป็นผู้ช่วยช่างภาพที่บริษัท ซาลอนฟิล์ม ซึ่งเป็นบริษัทผลิตภาพยนตร์ของฮอลลีวูด (Hollywood) เจ้าของบริษัทเป็นคนออสเตรเลีย เป็นผู้กำกับภาพมือหนึ่งของการผลิตภาพยนตร์โฆษณาในขณะนั้นและได้รับรางวัลมากมาย ตอนนั้นผมทำอยู่ประมาณ 5-6 ปี ได้เห็นวิธีการทำงานของเขาและเราก็นำมาประยุกต์ใช้กับการทำงานของเรา ผมคิดว่าการเรียนรู้ทางด้านอาชีพของผมส่วนใหญ่มาจากรุ่นพี่ที่จบมาจากแผนกการถ่ายภาพและภาพยนตร์ เทคนิคกรุงเทพฯ ด้วยกัน คือตอนที่ได้มีโอกาสทำงานที่บริษัทโฟร์ซีน ซึ่งเป็นบริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณาและอีกอย่างหนึ่งก็คือ ได้มาจากบริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณาทั้งหลายที่ได้

เข้าไปทำงานและอยู่คลุกคลีตรงนั้นและมีอยู่วันหนึ่งบังเอิญไม่มีผู้ถ่ายภาพยนตร์มา จึงทำให้ผมได้มีโอกาสขึ้นมาเป็นผู้ถ่ายภาพยนตร์แทน ซึ่งตอนนั้นเป็นการถ่ายภาพยนตร์สารคดีของบริษัทการบินไทยเป็นสารคดีที่เกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมประมาณ 10 นาที ซึ่งจากจุดนี้เองที่ทำให้เราเริ่มแทรกไปทำเป็นผู้กำกับภาพเป็นต้นมา (ณัฐวุฒิ กิตติคุณ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผมชอบงานทางด้านการถ่ายภาพและอยากรู้ว่าการทำภาพยนตร์เป็นอย่างไร ก็เลยลองเข้ามาที่บริษัทสยามสตูดิโอ (บริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณา) โดยที่ตนเองนั้นไม่รู้เรื่องอะไรเลย พี่ดอม (ธนิตสงฆ์ ศศิมานพ) จึงให้ผมทำในตำแหน่ง “ผู้ช่วยกล้อง 2 (Loader)” ตอนนั้นก็คิดว่าต้องทำงานให้ดีที่สุด ฝึกอยู่ประมาณ 3-4 ปีก็ก้าวสู่ตำแหน่ง “ผู้ช่วยกล้องหนึ่ง (Focus Puller)” ซึ่งเป็นงานที่ใช้ทักษะอีกแบบหนึ่งและอีกประมาณ 5-6 ปี จากตำแหน่งผู้ช่วยกล้องหนึ่งผมก็ก้าวมาเป็นผู้กำกับภาพในบริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณา โดยตอนนั้นผมก็ไม่เคยคิดที่จะเป็นผู้กำกับภาพเลย อย่างตอนที่เป็นผู้ช่วยกล้องหนึ่งผมก็ต้องทำให้ดีที่สุดก่อน คือผมโชคดีที่ได้เจอกับผู้กำกับภาพทุกคนในเมืองไทย ตอนนั้นยังไม่มีบริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณาใหญ่ ๆ ที่มีกล้องเอง มีแต่บริษัทสยามสตูดิโอเท่านั้น ดังนั้น บริษัทอื่น ๆ จึงมาเช่าหรือเช่าที่บริษัท ผมจึงได้ออกไปควบคุมและดูแลกล้อง ในช่วงที่ทำงานอยู่ผมก็ได้เห็นผู้กำกับภาพที่เก่ง ๆ หลายท่านทำงาน ทำให้เราได้ศึกษาการทำงานในรูปแบบครูพักลักจำ และเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาของผู้กำกับภาพในแต่ละคน อย่างพี่ปัญญา นิมเจริญพงษ์ พี่อนุภาพ บัวจันทร์ผมก็ไปเป็นผู้ช่วยกล้องมา ทำให้เราได้เห็นสไตล์การทำงานของผู้กำกับภาพแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร เมื่อได้เรียนรู้และมีประสบการณ์มาแล้วก็ทำให้เราสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ผู้กำกับภาพที่ผมได้เข้าไปร่วมงานก็จะนับถือเขาและคิดว่าสักวันหนึ่งเราจะทำได้เหมือนเขา อย่างช่างภาพหลาย ๆ คนในบ้านเราเก่งมาก อย่างเช่นพี่เปี้ยก (อนุภาพ บัวจันทร์) พี่แดง (ชาญกิจ ชำนิวิทย์พงศ์) คือ พี่แดงเป็นอาจารย์ที่ให้ทุกอย่าง ทุ่มเทโดยไม่หวังอะไร ฝึกเด็กและสอนทีมงานของเขาได้ดีมาก สอนเรื่องการใช้ชีวิตเมื่อออกมาทำงานอิสระ สอนการปฏิบัติตัวที่ดีของการเป็นผู้กำกับภาพ คือ ต้องมีความสุภาพและการรู้จักอ่อนน้อมถ่อมตน (สมบุญ พิริยะภักดีกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550),

... ช่วงที่เข้ามาทำงานแผนกกล้องภาพยนตร์บริษัทสยามสตูดิโอ ตอนนั้นเข้ามาพร้อมกันมีอยู่ 3 คน คือ ผม, เปิ้ล (สมบุญ พิริยะภักดีกุล), และจินต์ (สุจินต์ มะมัย) คือตอนนั้น พี่ดอม (ธนิตสงฆ์ ศศิมานพ) อยากได้เด็กเทคนิคกรุงเทพฯ เพราะจะจบ

ทางด้านการถ่ายภาพมาโดยตรง แต่เปิดเข้าไปเพราะอยากทำแต่ไม่ได้จบมาทางด้านนี้ ซึ่งตอนนั้นผู้ช่วยกล้องหนึ่งคนเก่าไปเรียนต่อต่างประเทศ ฟีดอม (ธนีสพงษ์ ศศิมานพ) จึงให้ผมกับจินต์สลับกันทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยกล้องหนึ่งแทน คือ หากผมทำผู้ช่วยกล้องหนึ่ง (Focus Puller) จินต์ก็จะทำหน้าที่เป็นคนจัดแสง (Gaffer) ส่วนเปิดจะทำหน้าที่เป็นผู้กล้องสอง (Loader) ตลอด ตอนนั้นผมยังเด็กอยู่เหมือนกับเพิ่งเริ่มตั้งไข่ออกมาเมื่อโดนแรงบีบจากธรรมชาติ เจอฝนตกสาดใส่ คือ ผมมาทำงานใหม่ ๆ แล้วมาทำงานกับฟีดอม (ธนีสพงษ์ ศศิมานพ) บอกได้คำเดียวว่าเหนื่อยมาก เคยตื่น 8-9 โมงไปเรียนหนังสือ ต้องมาตื่นตั้งแต่ตี 4-5 หากผมมาไม่ทันก็ถูกด่า ถูกไล่เหมือนกับว่าไปของงานเขาทำ ถ้าอารมณ์ดีก็จะมาตบไหล่ แต่หากอารมณ์ไม่ดีก็จะเคียวมาก ๆ ซึ่งผมก็ทนมาได้ประมาณ 7-8 เดือน จึงเข้าไปบอกกับพี่เขาตรง ๆ ว่าทำไม่ไหว ซึ่งพี่เขาก็เสียสายและถามว่าจะไปทำอะไรก็เลยบอกว่าจะไปทำงานด้านภาพนิ่งดีกว่า คือตอนนั้นผมมองว่าทำไมเพื่อน ๆ ถึงทำงานสบาย ๆ กันแต่เราทำงานหนักและเหนื่อยมาก ผมจึงตัดสินใจลาออกเลยและตอนนั้นพี่ออด (วรภัณฑ์ ลิละชาติ) ก็ออกมาชวนผมเข้าไปทำงานและเปิดบริษัทเกรสเกล (Gray Scale) ด้วย พี่ออดเป็นผู้กำกับภาพอีกแนวหนึ่ง คือ ไม่ใช่เป็นผู้กำกับภาพเชิงเทคนิค คือ รู้แต่เรื่องเครื่องมือหรือแง่ทางด้านอุปกรณ์เท่านั้น แต่พี่ออดเป็นคนเก่งทางด้านความรู้สึกและอารมณ์ของภาพด้วย เป็นคนที่เก่งมาก ๆ ก็เลยอยู่มาได้เป็น 10 กว่าปี ตอนที่ออกมาจากบริษัทสยามสตูดิโอ คือ ตั้งใจออกมาจริง ๆ จึงไม่คิดจะเป็นผู้กำกับภาพ แต่ช่วงหลังก่อนออกจากบริษัทพี่ออดก็ให้เป็นคนถ่ายภาพยนตร์บ้าง คือ ภายหลังจากจัดเตรียมกล้อง (Operate) เสร็จแล้วก็จะมาช่วยถ่ายภาพยนตร์ด้วยอยู่ช่วงหนึ่ง ส่วนพี่ออดก็จะมานั่งดูที่จอมอนิเตอร์ เมื่อออกมาจากบริษัทเกรสเกลก็มีเพื่อนบอกให้ไปถ่ายภาพยนตร์โฆษณาเล็ก ๆ คือ เมื่อเริ่มจากงานเล็ก ๆ ทำให้มีความมั่นใจเพิ่มขึ้นและที่สำคัญพี่ออดให้โอกาสผมตลอด (ทวีศักดิ์ คุ้มผาติ, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2550)

... การเป็นผู้ช่วยกล้องที่บริษัทไฟร์ซีนอาศัยความรู้พื้นฐานจากสิ่งที่เรียนมาจากแผนกวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์ จากนั้นก็มาเรียนรู้การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ การจัดแสง การถ่ายภาพยนตร์จากการทำงานที่บริษัทไฟร์ซีน แต่ผมสามารถเรียนรู้ได้เร็วหน่อยเนื่องจากมีพื้นฐานจากการเรียนมาแล้ว การทำงานในสมัยก่อนไม่เหมือนกับสมัยนี้ อย่างเช่น การซ้อนตัวหนังสือ (Super-Impost) จะต้องทำจากฟิล์มลิท (Lith Film) ส่งให้ลูกค้าด้วย การทำหน้าที่ผู้ช่วยกล้อง ก็คือ การแบกกล้อง จัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับการถ่ายภาพยนตร์ ผมทำในตำแหน่งผู้ช่วยกล้องอยู่

ประมาณ 6 ปีจึงเริ่มได้ถ่ายภาพยนตร์ คือค่อยพัฒนามาเรื่อย ๆ แต่ที่บริษัทโพธิ์ชื่น หุ่นส่วนของบริษัทส่วนใหญ่เป็นรุ่นพีจีจากแผนการถ่ายภาพและภาพยนตร์ เทคนิค กรุงเทพฯ ทั้งนี้ พอทำไประยะหนึ่งรุ่นพีจีก็เริ่มให้ผมลองจัดถ่าย โดยเริ่มจากซื้อตลับ ๆ ที่ เป็นการถ่ายผลิตภัณฑ์สินค้าก่อน ซึ่งผมก็จะจัดทุกอย่างเตรียมไว้ จากนั้นรุ่นพีจีจะ ขึ้นมาดูและช่วยแก้ไขให้ บางครั้งก็ให้ผมเป็นผู้ถ่ายภาพยนตร์ไปเลย ซึ่งมันก็เป็น จังหวะการก้าวเป็นลำดับขั้นขึ้นไป (สินธพ โสภณ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผมทำในตำแหน่งผู้ช่วยกล้องอยู่ประมาณ 3 ปี จึงได้ขึ้นมาทำในตำแหน่งผู้กำกับ ภาพ หากนับเริ่มตั้งแต่ทำงานมาก็ใช้ระยะเวลาทั้งหมดประมาณ 5 ปีจนกระทั่งก้าว มาเป็นผู้กำกับภาพ ตอนนั้นอายุประมาณ 22-23 ปี ซึ่งถือว่าเป็นผู้กำกับภาพที่อายุน้อย ที่สุดในช่วงนั้น โดยรับงานถ่ายภาพยนตร์เรื่องแรกเป็นงานถ่ายภาพยนตร์โฆษณา น้ามนี่หื้อ “คาร์ลเท็กซ์” คือผมค่อนข้างโชคดีเนื่องจากมีอยู่วันหนึ่งกองถ่าย ภาพยนตร์ได้ยกกองไปทำงานและเผชิญว่าพ่อของผู้กำกับภาพเสียชีวิตกะทันหัน จึงทำให้ตอนนั้นไม่มีผู้กำกับภาพ ผู้กำกับภาพยนตร์จึงให้ผมเป็นคนถ่ายภาพยนตร์ แทน โดยตอนเริ่มทำงานใหม่ ๆ ที่ต้องทำงานร่วมกับผู้กำกับภาพยนตร์และทีมงาน เป็นจำนวนมาก เวลานั้นผมรู้สึกตื่นเต้นมากจนทำให้การทำงานเกิดความผิดพลาด ขึ้น คือ มืออยู่คัท (Cut) หนึ่งผู้กำกับภาพยนตร์สั่งให้ถ่ายฉากรถ เมื่อรถผ่านเข้ากรอบ ภาพ (Frame) มาผมก็นึกว่าปล่อยให้กรอบภาพคงนิ่งไว้เท่านั้น แต่กลับกลายเป็นว่า ผู้กำกับภาพยนตร์เดินตรงเข้ามาตบที่หัวผมเลยและด่าผมว่าทำไมไม่แพนกล้อง (Pan) ตามรถไป ซึ่งสมัยนั้นผู้กำกับภาพยนตร์จะดุมาก จากนั้นผมก็ทำเป็นผู้ถ่าย ภาพยนตร์มาตลอดและไม่นานนักก็ออกมารับจ้างเป็นผู้กำกับภาพในลักษณะอิสระ (Freelance) (เดชา ศรีมันตะ, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

2. สถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษาด้านวิชาชีพ คือ หน่วยงานที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนตาม โครงสร้างหลักสูตรวิชาชีพ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ฝึกทักษะและเข้าใจโครงสร้างพื้นฐานด้านอาชีพ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ผู้กำกับภาพไทยจำนวน 4 ท่าน จบการศึกษาด้านวิชาชีพการถ่ายภาพและ ภาพยนตร์มาโดยตรง ทั้งนี้การพิจารณาตัดสินใจเลือกเข้าสู่อาชีพ (สถาบันการศึกษา) ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนหนึ่งมีลักษณะการตัดสินใจเลือกอย่างทันทีทันใดโดยที่บุคคลยังไม่สามารถวิเคราะห์ตนเองถึง ความสามารถ ความถนัด บุคลิกภาพ และสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้

... ผมจบการศึกษาชั้นมัธยมมาจากโรงเรียนยานเวชวิทยาคมและมาสอบเรียนต่อที่ แผนกวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ จริง ๆ แล้วผมไม่ได้ ตั้งใจจะมาเรียนที่แผนกวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์แต่ผมตามเพื่อนมา คือช่วง นั้นผมยังไม่ได้คิดถึงความเหมาะหรือไม่เหมาะกับตัวเองหรอก เหมือนกับความเป็น วิทยุรุ่นห้าว ๆ มากกว่า โดยครั้งแรกที่มาอยากจะเรียนเกี่ยวกับเรื่องเครื่องยนต์พอมารู้ว่า เพื่อนเขาเรียนก็เลยเรียนไปกับเขาด้วย (ณัฐวุฒิ กิตติคุณ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผมจบมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 จากจังหวัดสมุทรปราการ บังเอิญว่าเพื่อนของพี่ชาย เรียนอยู่ที่แผนกวิศวกรรมสิ่งทอ เทคนิคกรุงเทพฯ เห็นผมเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 จึงซื้อคู่มือระเบียบการสอบเข้าสมัครเรียนต่อระดับ ปวช.มาให้และผมก็มาสะดุดตาที่ แผนกวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์ เพื่อนของพี่ชายผมบอกว่าหากเรียนจบแล้วก็ จะทำงานประเภทหนังสือพิมพ์หรือเป็นช่างภาพตามหน่วยงานต่าง ๆ ผมจึงตัดสินใจ เข้ามาสมัครสอบคัดเลือก ตอนนั้นมาพร้อมกับพี่ชาย คือพี่ชายผมสมัครสอบเข้า แผนกวิศวกรรมสิ่งทอ ซึ่งผลปรากฏว่าสอบเข้าได้ทั้งคู่ แต่เมื่อพอรู้เรื่องพอก็ไม่ให้เรา ทั้งสองคนเรียน ผมกับพี่ชายจึงแอบมาเรียนโดยให้เพื่อนลงทะเบียนให้บ้าง ให้ อาจารย์เป็นผู้ปกครองให้บ้าง จนกระทั่งจบระดับ ปวช. (ประกาศนียบัตรวิชาชีพ) (ชูชาติ นันทิธัญญาดา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์, 2550)

นอกจากนี้ยังมีกลุ่มตัวอย่างที่ตัดสินใจเลือกอาชีพอันเป็นผลมาจากเงื่อนไขทาง จิตวิทยา กล่าวคือ เป็นลักษณะการตัดสินใจเลือกอาชีพจากความชอบส่วนตัวก่อนการพิจารณา เข้าสู่อาชีพ (สถาบันการศึกษา)

... ผมเรียนจบมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 จากโรงเรียนวัดสุทธินิคมและมาสอบเพื่อเข้าเรียนต่อ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ที่แผนกวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์ เทคนิคกรุงเทพฯ จากนั้นผมก็เรียนต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ซึ่ง เทคนิคกรุงเทพฯเป็นสถาบันที่อยู่ใกล้บ้าน คือบ้านผมอยู่ซอยสวนพลู ที่เทคนิค กรุงเทพฯ ก็มีลูกพี่ลูกน้องคนหนึ่งเรียนอยู่ซึ่งโดยส่วนตัวผมเป็นคนที่ชอบดูภาพยนตร์ สาเหตุที่สายตาสั้นก็เพราะว่าดูภาพยนตร์และสิ่งที่สำคัญเป็นอันดับแรก ก็คือ ต้องทำ ในสิ่งที่รักจะทำให้ไม่เบื่อ ทำให้มีความตั้งใจและไม่ท้อถอย ซึ่งก่อนที่จะเข้ามาเรียนที่ แผนกวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์ผมเป็นคนที่ชอบดูภาพยนตร์มาก (สินธพ โสภณ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการเรียนรู้ด้านอาชีพในสถาบันการศึกษาเป็นช่วงที่บุคคลแสวงหาความรู้ ความสามารถของตนเอง คือ มองว่าตนเองมีความชอบทำงานในลักษณะใด ซึ่งเป็นกรอบให้ผู้เรียนสามารถมองเห็นทิศทางการประกอบอาชีพตามที่ตนถนัดและพิจารณาเลือกหรือไม่เลือกที่จะประกอบอาชีพได้ ดังนั้น การเรียนรู้ในช่วงนี้จึงเป็นการเรียนรู้ขั้นพื้นฐาน ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปขยายฐานการเรียนรู้จากการทำงานได้ในอนาคต แต่หากผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ตนเองเพื่อหาความถนัดและความมุ่งหวังทางด้านอาชีพได้อย่างชัดเจนในช่วงการศึกษานั้นจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ ความเชี่ยวชาญและมุ่งทดสอบ ทดลองวิชาชีพตามที่ตนเองต้องการจนกระทั่งเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ทางด้านวิชาชีพของผู้เรียนเอง

... การเรียนที่แผนกวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์จะเริ่มต้นจากการเรียนภาพนิ่งก่อน 3 ปีในระดับ ปวช. และเรียนภาพยนตร์อีก 2 ปีในระดับ ปวส. โดยผมได้ฝึกทักษะการถ่ายภาพยนตร์ก็ตอนเรียนปี 3 คือ ตอนเรียนปี 3 ผมไปช่วยเพื่อนผลิตงานวิดีโอ เรื่อง “บาปบริสุทธิ์” และนั่นก็เป็นการเริ่มต้นทำงานทางด้านภาพเคลื่อนไหว คือตอนนั้นไปช่วยเพื่อนทางด้านการจัดแสงแต่ทำให้เราได้รับประสบการณ์ตรง แต่ในช่วงการเรียนนั้นก็ยังไม่มีจุดที่ทำให้เราเป็นผู้กำกับภาพได้ แต่ทั้งนี้การศึกษาก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่ออาชีพผู้กำกับภาพ คือ ถ้าจริง ๆ แล้วตอนนั้นผมมีความชัดเจนในตนเอง มุ่งมั่นต่อการเรียนจริง ๆ ผมอาจจะเป็นผู้กำกับภาพเร็วขึ้นหรือมีความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ในอาชีพขึ้นมา (ณัฐวุฒิ กิตติคุณ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

... ตอนที่ผมเรียนแผนกวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์เป็นการเรียนในขั้นพื้นฐาน ผมเรียนภาพยนตร์เพียงเทอมเดียว ช่วงทำงานผมก็เริ่มจากงานภาพนิ่งก่อนจากนั้นก็มาทำงานทางด้านวิดีโอทัศน์และด้านภาพยนตร์ เป็นการก้าวขึ้นมาอย่างเป็นลำดับ ดังนั้น ความรู้พื้นฐานที่ได้ต้องนำมาประยุกต์ใช้กับการทำงานจริง หากคนที่ไม่มีความรู้ทางด้านการถ่ายภาพมาเลย อย่างน้อยต้องมีใจรักในงานอาชีพนี้จริง ๆ อย่างพี่ดอม (ณิธสพงศ์ ศศิมานพ) ทำงานมานานกว่า 12 ปีกว่าที่จะขึ้นตำแหน่งมือหนึ่งได้ก็เพราะเกิดจากความชอบและรักในอาชีพจึงเกิดการพัฒนาและการเรียนรู้ทางอาชีพอยู่ตลอดเวลา (ชูชาติ นันธิ์ธัญญธาดา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผมจบการศึกษาระดับ ปวส. (ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง) จากแผนกวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ การเรียนโดยมากจะเน้นทฤษฎี ไม่ได้เรียนเรื่องวิธีการทำงาน จึงขาดประสบการณ์การทำงานและประสบการณ์ชีวิต คือ เรียนเรื่องชนิดของแสงแต่ละประเภทเป็นเช่นไร (แสงจากไฟชนิด Day Light และ

แสงจากไปชนิดTungsten Light) ปริมาณค่าความส่องสว่างของไฟแต่ละชนิด (เช่น ความต่างระหว่างไฟ100 วัตต์กับ 1,000 วัตต์) เรียนจากรูปภาพทำให้นักศึกษานึกถึงผลของภาพที่ได้ไม่ออก ส่วนเรื่องกล้องและอุปกรณ์ต่าง ๆ ก็มีความแตกต่างกันทางด้านเทคโนโลยีและความทันสมัย แต่ก็เป็นอย่างดีทำให้มีความรู้ขั้นพื้นฐานสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดทางอาชีพได้ คือ เมื่อเริ่มต้นทำงานทำให้มองเห็นศูนย์เป็นทรงกลมไม่ใช่วงรีหรือวัตถุบิดเบี้ยว จากนั้นขึ้นอยู่กับการพัฒนาการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล (ทวีศักดิ์ คุ่มผาติ, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2550)

... สถาบันการศึกษาทุกที่จะให้ความรู้ในขั้นพื้นฐานทางด้านอาชีพ ทำให้การทำงานเกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว แต่การจะเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ได้นั้นขึ้นอยู่กับการเรียน การเรียนรู้ของแต่ละบุคคลด้วย โดยเฉพาะเรื่องของประสบการณ์การทำงานนั้นจะเป็นสิ่งที่สอนเราได้ดีที่สุด โดยการทำงานในตำแหน่งผู้ช่วยกล้องที่บริษัทโฟรชั่นอาศัยความรู้พื้นฐานจากสิ่งที่เรียนมาจากแผนกวิชาการถ่ายภาพและภาพยนตร์ จากนั้นก็มาเรียนรู้การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ การจัดแสง การถ่ายภาพยนตร์จากการทำงานที่บริษัทโฟรชั่น แต่ผมสามารถเรียนรู้ได้เร็วหน่อยเนื่องจากมีพื้นฐานจากการเรียนมาแล้ว (สินธิ์ โสภณ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

3. องค์กรหรือหน่วยงานด้านการผลิตและการถ่ายภาพยนตร์

ประสบการณ์การทำงาน คือ ปัจจัยที่เป็นดัชนีชี้วัดการพัฒนาความรู้ ความสามารถของตัวบุคคลด้านการประกอบอาชีพ ส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่น ความไว้วางใจของผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ ซึ่งโดยทั่วไปประสบการณ์การทำงานเกิดจากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมกับการทำงาน การสังเกตการณ์การทำงานและการฝึกฝนทดลองปฏิบัติงาน นอกจากประสบการณ์จะเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาการเรียนรู้ด้านอาชีพและวิธีการทำงานแล้ว ยังแสดงผลประจักษ์ชัดด้านความรู้และความสามารถของผู้กำกับภาพด้วย

... โดยส่วนใหญ่ผมจะเรียนรู้จากการทำงานจริง งานจะเป็นสิ่งที่ช่วยสอนตัวเรา เพราะการทำงานสามารถเรียนรู้วิธีการทำงานและการปรับตัวให้เข้ากับตัวบุคคลได้ โดยประสบการณ์การทำงานก็จะสอนเราไปเรื่อย ๆ คือ สอนให้เรียนรู้เกี่ยวกับคนด้วย แต่เด็กรุ่นใหม่มักจะไม่ได้เรียนรู้จากสิ่งเล็กๆ น้อยๆ มาก่อน คือ ต้องเรียนรู้จากการทำงานหนักก่อน เด็กรุ่นใหม่อยากที่จะก้าวข้ามขั้นเลยทำให้ขาดประสบการณ์การทำงาน ไม่รู้จักอดทน ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย อย่างผมทำตั้งแต่ว่าง

อัตรายารูป แบกขาตั้งกล้อง ผลิตสื่อวีดิทัศน์ งานสารคดี งานตัดต่อ ถ่ายภาพยนตร์โฆษณาและสุดท้ายก็มาถ่ายภาพยนตร์ไทย ทำทุกอย่างไปตามลำดับขั้นตอน ดังนั้นผมก็ไม่จำเป็นต้องนำเสนอตัวเองเพราะผลงานเป็นสิ่งประจักษ์ชัดในตัวของมันเอง (ชูชาติ นันทิธัญญาดา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

... เนื่องจากผมกระโดดเข้ามาทำเป็นผู้กำกับภาพเลย โดยไม่ได้มาในสายของผู้ช่วยกล้อง เป็นวีดีโอแมน (Video man) เป็นผู้บรรจุฟิล์มเข้าแมกกาซีน (Loader) เป็นผู้ช่วยปรับโฟกัส (Focus Puller) ผมไม่ได้โตมาแบบนี้และผมยังโหดฟิล์มไม่เป็นด้วยซ้ำ เรื่องอะไรหลายอย่างที่ทางด้านเทคนิคหรืออุปกรณ์บางที่ผมยังเรียกไม่ถูกด้วย การทำงานเป็นผู้กำกับภาพในช่วงแรกผมจะอาศัยผู้ช่วยกล้องช่วยดูแล เตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ให้ ส่วนผมจะรับผิดชอบเรื่องทางด้านภาพและแสงเอง อย่างเช่น การทำงานในภาพยนตร์เรื่อง “คนล่าจันทร์ (14 ตุลา สงครามประชาชน)” ผมก็จะมีภาพในความคิดแล้ว รอเพียงแต่นำเสนอภาพออกมาเท่านั้น คือส่วนมากผมจะมีปัญหาทางด้านเทคนิคอุปกรณ์ เครื่องมือ พอได้ทำงานก็ได้เรียนรู้และสามารถแก้ปัญหาได้ (ธีรวัฒน์ รุจิธรรม, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

จากการศึกษาพบว่า ผู้กำกับภาพไทยจำนวน 2 ท่าน พัฒนาเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพจากการสั่งสมประสบการณ์การทำงานจากองค์กรหรือหน่วยงานการผลิตและการถ่ายภาพยนตร์ที่หลากหลาย จนกระทั่งตนเองได้รับโอกาสให้มาทำหน้าที่ผู้กำกับภาพไทย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การพัฒนาเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพจากการสั่งสมประสบการณ์ด้านการผลิตรายการโทรทัศน์ คือ เป็นจุดเริ่มต้นการเรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์จากการเข้าไปทำงานด้านการผลิตรายการโทรทัศน์ ได้แก่ การทำหน้าที่เขียนบทรายการโทรทัศน์ การทำงานฝ่ายผลิตรายการ ตลอดจนการทำงานฝ่ายการตัดต่อรายการโทรทัศน์

... ผมจบการศึกษาชั้นมัธยมต้นจากโรงเรียนประจำจังหวัดตรังและมาต่อชั้นมัธยมปลายที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เขตพญาไท ตอนนั้นผมอยากที่จะเป็นหมอหรือวิศวกร ช่วงที่ผมเรียนชั้นมัธยมปลายค่อนข้างที่จะเกเรจึงสอบเข้ามหาวิทยาลัยได้เพียงแค่คณะสังคมศาสตร์ สาขาเอกประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ซึ่งไม่ได้เรียนมาทางด้านการถ่ายภาพยนตร์เลย แต่ช่วงที่ผมเรียนมหาวิทยาลัย ปี 4 ปี 5 ผมก็ทำกิจกรรมมาตลอดทำให้รู้จักรุ่นพี่คนหนึ่งชื่อธรรมศาสตร์ ชื่อพี่เสือ คือผมไปขอยืมอุปกรณ์เครื่องดนตรีของพี่เขาบ่อย ๆ จึงทำให้สนิทกัน พอรุ่นพี่คนนี้เรียนจบแล้วก็ไปทำงานอยู่ที่บริษัทบอร์น (Born) เป็นบริษัทที่ทำรายการทีวี และช่วงที่ผมเรียนอยู่ปี 5 ผมก็ว่าง พี่เขาจึงให้ผมมา

รับจ้างเขียนบทรายการ “ฝันที่เป็นจริง” พอจบมหาวิทยาลัย ผมก็เข้าไปทำงานในหน้าที่เขียนบทรายการโทรทัศน์และก็ก้าวไปทำงานในฝ่ายผลิต รวมทั้งงานทางด้านการติดต่อ ฝึกทำงานไปอยู่ได้ประมาณ 2 ปี (ธีรวัฒน์ รุจิณธรรม, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

2. การพัฒนาเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพจากการสั่งสมประสบการณ์ด้านการผลิตสื่อต่าง ๆ คือ เป็นลักษณะที่บุคคลเข้าไปเรียนรู้และมีประสบการณ์จากการทำงานเป็นพนักงานแผนกผลิตสื่อวิทัศน์ของบริษัทเอกชน

... ผมมาทำงานที่บริษัทไทยประกันชีวิตได้เพราะรุ่นพี่เป็นคนชักชวนผมเข้ามาร่วมงาน โดยทำอยู่ได้ประมาณ 2 ปีกว่าก็มีรุ่นพี่ที่ทำสารคดีของบริษัทดีแทค (DTAC) มาชวนให้ไปทำงานด้วย ช่วงนั้นผมก็รู้สึกอึดอัดและเป็นจังหวะที่รุ่นพี่ที่ทำงานอยู่ก่อนลาออกพอดีผมจึงได้เข้าไปทำงานแทน งานส่วนใหญ่ของบริษัทจะเป็นการผลิตภาพยนตร์โฆษณาและสื่อวิทัศน์ต่าง ๆ ซึ่งผมจะรับหน้าที่ผลิตสื่อวิทัศน์อย่างเดียว ส่วนงานภาพยนตร์โฆษณาทางบริษัทจะจ้างคนต่างชาติเป็นผู้ถ่ายภาพยนตร์ ซึ่งผมก็เคยขอทางบริษัทเป็นผู้ถ่ายภาพยนตร์แต่ก็ได้รับการปฏิเสธ (ชูชาติ นันทิบุญญาดา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

3. การพัฒนาเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพจากการสั่งสมประสบการณ์ด้านการผลิตภาพยนตร์ (งานด้านการกำกับภาพยนตร์) ซึ่งประกอบด้วย ช่วงการทำงานในตำแหน่งผู้ช่วยผู้กำกับภาพยนตร์และช่วงการทำงานในตำแหน่งผู้กำกับภาพยนตร์

การเรียนรู้จากการทำงานในตำแหน่งผู้ช่วยผู้กำกับภาพยนตร์ (Assistant Director) พบว่า บุคคลได้เข้าไปเรียนรู้การทำงานด้านการผลิตภาพยนตร์ ได้รู้จักและทำงานร่วมกับผู้กำกับภาพยนตร์ รวมถึงได้เห็นการสร้างสรรค์ผลงานของผู้กำกับภาพด้วย ถึงแม้ว่าการเรียนรู้จากการทำงานดังกล่าวไม่ได้มุ่งให้บุคคลเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพได้โดยตรง แต่เป็นช่องทางการเรียนรู้และการค้นหาความต้องการด้านอาชีพของตัวบุคคลได้ทางหนึ่ง

... ผมทำงานทางด้านโทรทัศน์อยู่ประมาณ 2 ปี ก็เริ่มรู้สึกเบื่อและเห็นว่างานทางด้านโทรทัศน์จำเจ จึงขอลาพักก่อนที่บริษัทบอร์นและเชอญ่าที่ผมเกิดอุบัติเหตุขาหักพอดี จึงลองมาทำงานทางด้านภาพยนตร์ดูบ้าง โดยเพื่อนของเพื่อนผมเขาบอกว่ามีผู้กำกับภาพยนตร์ต้องการเปิดโครงการภาพยนตร์และผมก็เริ่มมาทำงานทางด้านภาพยนตร์เรื่องแรกจากการเป็นผู้ควบคุมความต่อเนื่องในภาพยนตร์เรื่อง “2009 เครื่องครัวล้างโลก” ของคุณวิสิทธิ์ ศาสนเทียง รู้สึกรู้ว่าเป็นภาพยนตร์ที่ถ่ายไม่จบ ถ่ายที่องค์การไฟฟ้าจังหวัดชัยนาท ถ่ายแค่เพียง 15 คิว

เท่านั้น พอจบจากเรื่องนั้นผมก็กลับมาออกที่บริษัทบอร์น ช่วงนั้นก็มียางทางด้านภาพยนตร์เข้ามาเหมือนกัน คือ ภาพยนตร์เรื่อง “โตแล้วต้องโต” ทำในตำแหน่งผู้ช่วยผู้กำกับภาพยนตร์และภาพยนตร์เรื่อง “ฉลุยหิน” ของพีอิ่งเคิล (อดิเรก วัฏลีลา) แล้วภาพยนตร์ของพีปี้ด (ธนิศ จิตนุกูล) เรื่อง “ยุทธการเด็ดดอกฟ้า” ทำในตำแหน่งผู้ช่วยผู้กำกับภาพยนตร์เหมือนกัน คือ มาทางสายงานทางด้านกำกับภาพยนตร์ ไม่ได้มาทางสายการกำกับภาพเลย แต่โดยนิสัยแล้วเวลาที่ผมดูภาพยนตร์ก็จะชอบดูเรื่องภาพเป็นพิเศษ คือ ลึก ๆ ตอนนั้นผมชอบดูภาพยนตร์ที่ถ่ายภาพสวย ๆ ชอบสังเกตภาพ แต่ว่าช่วงหลังความคิดมันชัดขึ้น คือ อยากรู้ว่าการถ่ายภาพยนตร์เป็นอย่างไร ช่วงที่เป็นผู้ช่วยผู้กำกับภาพยนตร์ ก็ได้เห็นการทำงานของผู้กำกับภาพ ซึ่งผู้กำกับภาพระดับแนวหน้าของวงการภาพยนตร์ไทยก็มีอยู่ 3 คน คือ พีเปียก (อนุภาพ บัวจันทร์) พีปัญญา (ปัญญา นิมเจริญพงษ์) และพีเล็ก (วิเชียร เรืองวิชญกุล) (ธีรวัฒน์ รุจินธรรม, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

การเรียนรู้จากการทำงานในตำแหน่งผู้กำกับภาพยนตร์ (Director) พบว่า ทำให้บุคคลได้เรียนรู้และมีประสบการณ์จากการทำหน้าที่ควบคุมและดูแลงานด้านการผลิตภาพยนตร์

... ระหว่างพักงานการถ่ายมิวสิกวิดีโอ ผมได้ไปเป็นผู้กำกับภาพยนตร์ของบริษัทบริษัทอาร์. เอส. เรื่องหนึ่ง คือ เรื่อง “เจนนี กลางวันครีบ กลางคืนคะ” ที่คุณลิฟท์ (สุพจน์ จันทรเจริญ) กับคุณออย (ธนา สุทธิกมล) เล่น แต่เป็นลักษณะของการกำกับภาพยนตร์คู่ คือ กำกับภาพยนตร์ร่วมกับเพื่อนของผมคนหนึ่งก็คือ คุณดุยสิทธิ์ นิยมกุล โดยเพื่อนผมทำงานเป็นผู้กำกับและเขียนบทภาพยนตร์ที่บริษัท RS อยู่ ผมรู้จักดูในสมัยเรียนหนังสือ เคยไปดูภาพยนตร์ตามสถาบันต่าง ๆ ด้วยกัน ดูที่สถาบันเกอเต้ (สถานทูตเยอรมัน) สมาคมฝรั่งเศส จึงเป็นเพื่อนกันมา ดูละเอียดให้ผมไปช่วยให้ไปเป็นผู้กำกับภาพยนตร์ร่วมกัน โดยให้ช่วยดูงานในส่วนของการผลิตภาพยนตร์ (Production) ต่อจากนั้นผมก็ได้กำกับภาพยนตร์อีกเรื่องหนึ่งเป็นภาพยนตร์ของบริษัทไทเอนเตอร์เทนเมนต์ เรื่อง “รู้กึ้นน้ำ” ซึ่งเป็นโครงการค้างปี เป็นงานที่มีปัญหามาจากผู้กำกับภาพยนตร์คนก่อน พอใกล้ที่จะเปิดกล้องอยู่แล้วทางบริษัทไทเอนเตอร์เทนเมนต์ก็มีปัญหาเรื่องค่าลิขสิทธิ์บทภาพยนตร์จึงต้องยกเลิกโครงการไป หลังจากโครงการภาพยนตร์เรื่องรู้กึ้นน้ำล้ม ผมก็ผันตนเองมาทำงานด้านการผลิตมิวสิกวิดีโอเต็มตัวและทำอยู่ประมาณ 3 ปี (ธีรวัฒน์ รุจินธรรม, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

4. การพัฒนาเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพจากการสังสมประสบการณ์ด้านการผลิตภาพยนตร์โฆษณา พบว่า บุคคลได้รับโอกาสเข้าสู่อาชีพจากเจ้าของบริษัท (ทำหน้าที่เป็นผู้กำกับภาพยนตร์ด้วย) โดยให้มาทำหน้าที่เป็นผู้กำกับภาพในบริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณา (Production House) นอกจากบุคคลจะได้รับโอกาสแล้ว ยังได้รับการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ด้านอาชีพจากเจ้าของบริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณาด้วย

... จนกระทั่งวันหนึ่งน้ำแกละ (สุรพงศ์ พิณฉ่ำ) บริษัท Image & Montage ได้เห็นผลงานที่ผมทำก็เลยสนใจจึงให้รุ่นพี่ติดต่อและชวนผมไปทำงานด้วย ผมจึงได้ลาออกและไปทำงานอยู่กับบริษัท Image & Montage โดยที่บริษัท Image & Montage เปิดโอกาสให้ผมได้ทำงานการผลิตภาพยนตร์ แต่ตอนนั้นผมไม่รู้เรื่องเลย ไม่รู้ว่าการจัดองค์ประกอบภาพ (Composition) เป็นอย่างไร ผมก็ไม่อายุที่จะถามและน้ำแกละก็เป็นคนที่บอกและสอนวิธีการทำงานให้กับผม ผมอยู่กับบริษัท Image & Montage ผมก็เป็นผู้ถ่ายภาพยนตร์คนเดียวของน้ำแกละ ในช่วงแรกที่น้ำแกละเปิดโอกาสให้ผมขึ้นถ่ายภาพยนตร์ ตัวแทนเจ้าของสินค้า (Agency) ซึ่งไม่รู้จักผมและเมื่อเห็นผมขึ้นถ่ายภาพยนตร์ก็รู้สึกไม่พอใจจึงเดินหนีออกไป น้ำแกละตอนนั้นก็ไม่ได้สนใจและเชื่อมั่นว่าผมสามารถทำได้ พอผ่านไปประมาณครึ่งวันตัวแทนเจ้าของสินค้า (Agency) ก็กลับเข้ามาและเมื่อได้เห็นผลงานจึงเดินเข้ามาคุยกับผมโดยตรงไม่ผ่านน้ำแกละ ผมคิดว่าสิ่งสำคัญของการเป็นผู้ถ่ายภาพยนตร์ ก็คือ ต้องนำเสนอตัวเองและผลงานให้น่าสนใจ ต่อจากนั้นงานก็จะเข้ามาเองและงานก็จะเป็นตัวกำหนดทิศทางการทำงานของตัวเอง (ชูชาติ นันธิธิญญธาดา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

5. การพัฒนาเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพจากการสังสมประสบการณ์ด้านการผลิตภาพยนตร์เพลง พบว่า บุคคลมีโอกาสดูฝึกฝน ทดลองและเรียนรู้งานด้านการถ่ายภาพยนตร์จากการทำงานการผลิตภาพยนตร์ด้วยตนเอง

... หลังจบการทำงานภาพยนตร์ของคุณป๊อด (ธนิต จิตนุกุล) ในช่วงหนึ่งผมรู้สึกแย่กับวงการภาพยนตร์เมืองไทยผมจึงตัดสินใจออกมา ตอนนั้นคิดว่าจะไปเรียนต่อด้านภาพยนตร์ที่ต่างประเทศ แต่ก็ไม่ได้คิดที่จะเรียนด้านการถ่ายภาพยนตร์และช่วงที่ว่างผมวางแผนที่จะไปเรียนภาษาอังกฤษ ในช่วงระหว่างที่รอจะไปเรียนต่อผมก็ไปสมัครงานที่บริษัทรถไฟดนตรี เป็นงานด้านการผลิตมิวสิควิดีโอซึ่งมีงานค่อนข้างน้อย อาทิตย์หนึ่งทำงานเพียงแค่วันเดียว แต่ช่วงที่ทำงานมิวสิควิดีโอเป็นช่วงที่ผมได้ทำงานเป็นผู้ถ่ายภาพยนตร์และเริ่มจับกล้อง โดยทำอยู่ประมาณไม่ถึง

ปีก็ออกมาทำงานอิสระ ในช่วงนี้เองที่ทำให้ได้ทำงานอย่างจริงจัง ๆ จัง ๆ เพราะว่า เป็นงานของเราเองด้วย ตอนถ่ายงานมิวสิกวิดีโอก็พยายามที่จะถ่ายภาพยนตร์ ด้วยฟิล์ม 16 มิลลิเมตร พอมาช่วงหลังงบประมาณลดลงมากก็เปลี่ยนมาใช้ฟิล์ม 8 มิลลิเมตร ถ่ายแทนและก็นำไปล้างฟิล์มที่เทคนิคกรุงเทพฯ ผมรับผลิตงาน มิวสิกวิดีโออยู่ประมาณ 3 ปีทำให้ได้เรียนรู้ ได้จับกล้องถ่ายภาพยนตร์และ ทดลองทำสิ่งต่าง ๆ ทำอะไรใหม่ ๆ ด้วยตัวเองอย่างเต็มที่ (ธีรวัฒน์ รุจิธรรม, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

6. การพัฒนาเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพจากการสั่งสมประสบการณ์ด้านการผลิต ภาพยนตร์สารคดี พบว่า บุคคลมีโอกาสนขยายฐานความรู้และประสบการณ์ด้านอาชีพจากการ ทำงานในบริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณา (Production House) ซึ่งทางบริษัทรับงานผลิตภาพยนตร์ ในหลายรูปแบบ

... ช่วงก่อนทำภาพยนตร์ก็สารคดีเรื่อง “ปมไหม” ผมได้ทำสารคดีให้กับธนาคาร กรุงศรีอยุธยา โดยทำมาขึ้นเพื่อแจกให้กับห้องสมุดทั่วประเทศ เป็นงานของ นักโบราณคดีชื่อ “พงษ์เทพ” ซึ่งรู้จักกับน้ำแกละ (สุรพงศ์ พินิจคำ) ผลงานสารคดี เรื่องนี้ได้รับเสียงชื่นชมเป็นอย่างมาก หลังจากนั้นบริษัทเนชั่น เทเลวิชั่น (ในเครือ เนชั่น) ก็ติดต่อกับบริษัท Image & Montage ให้ดำเนินการผลิตภาพยนตร์ก็ง สารคดีเรื่อง “ปมไหม” โดยคุณปราบดา หยุ่นและคณะเป็นผู้เขียนบทภาพยนตร์ ผมทำงานอยู่ประมาณ 1 ปีกว่าช่วงนั้นได้ข่าวว่าน้ำแกละ (สุรพงศ์ พินิจคำ) จะทำ ภาพยนตร์เรื่อง “ทวิภพ” ผมจึงได้ตัดสินใจลาออกจากบริษัท Image & Montage เพราะผมไม่อยากทำ เบื่อ เครียดและรู้สึกว่าตนเองเปลี่ยนเป็นคนก้าวร้าว ดังนั้น ผมจึงผันตัวเองมาถ่ายภาพงานแต่งงาน (Wedding) แทน ตอนนั้นถึงขั้นประกาศ ขายเครื่องวัดแสงทิ้งเลย แต่ก็มีเพื่อนได้ทักท้วงเอาไว้ (ชูชาติ นันทิธัญญาดา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

4. องค์การการผลิตภาพยนตร์ไทย

องค์การการผลิตภาพยนตร์ไทย คือ องค์กรหรือหน่วยงานที่ดำเนินการผลิตภาพยนตร์ ในระบบอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย เป็นแหล่งการประกอบอาชีพด้านการผลิตที่มีผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน มีลักษณะการทำงานเป็น”ทีม (Team)”โดยบุคลากรในทุกฝ่ายการผลิตมีความสัมพันธ์ และเกี่ยวข้องกันและวิธีการทำงานเป็นลักษณะระบบ “ครอบครัว” หรือเป็นการรวมกลุ่มทำงานใน

รูปแบบ “เฉพาะกลุ่ม เฉพาะงาน” เท่านั้น ส่งผลให้ระบบการจ้างงานและการรับงานมีลักษณะเป็นแบบอิสระ (Freelance)

จากการศึกษา พบว่า แม้องค์กรการผลิตภาพยนตร์ไทยจะเป็นเส้นทางหลักการพัฒนาเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพไทยโดยตรง แต่มีผู้กำกับภาพไทยจำนวน 1 ท่านเท่านั้นที่พัฒนาอาชีพมาจากองค์กรการผลิตภาพยนตร์ไทย โดยบุคคลมีลักษณะการตัดสินใจเลือกอย่างทันทีทันใด คือ บุคคลเลือกอาชีพโดยที่ไม่ได้คิดหรือไตร่ตรองมาก่อนและไม่สามารถรู้ถึงหนทางที่ตนเองจะได้รับจากการตัดสินใจเลือกอาชีพนั้น เนื่องจากบุคคลมีความต้องการขั้นพื้นฐานเพื่อให้ตนเองได้มีงานทำเลี้ยงชีพได้เท่านั้น อีกทั้งบุคคลไม่มีโอกาสหรือช่องทางการเลือกอาชีพอื่น ดังนั้น การตัดสินใจเลือกเข้าสู่อาชีพจึงเกิดจากปัจจัยการแนะนำและการชักชวนจากบุคคลใกล้ชิดที่ทำงานภายในองค์กรการผลิตภาพยนตร์ไทย

... ตอนเรียนผมเป็นเด็กที่เกเรมากไม่ชอบเรียนหนังสือ เรียนจบแค่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 เท่านั้น พอโตตอนนั้นน้ำชายผมเป็นผู้ถ่ายภาพยนตร์ให้กับพีตอกดิน ภัณฑุมาลย์ ชื่อสมาน ทองภักดีศรี คือ ตอนนั้นผมไม่ชอบเรียนต่อแล้วอยากมาหาอะไรทำก็เลยตามน้ำชายมาทำภาพยนตร์ ประมาณปี พ.ศ. 2511 อายุประมาณ 21-22 ปี ช่วงที่เข้ามาผมยังไม่รู้จักอาชีพผู้กำกับภาพเลยและประเทศไทยก็ยังไม่มีการเรียนสอนทางด้านการถ่ายภาพยนตร์ด้วย ส่วนใหญ่ต้องฝึกฝนและเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงานทั้งนั้น (วิเชียร เรื่องวิชญกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

นอกจากนี้ ยังพบว่า บุคคลตัดสินใจเลือกอาชีพอันเป็นผลมาจากเงื่อนไขทางจิตวิทยา กล่าวคือ เกิดจากแรงจูงใจด้านทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ (เป็นอาชีพที่ได้รับค่าตอบแทน (รายได้) ที่ดี)

... ตอนที่ผมเข้ามาทำงานกับพีตอกดิน ภัณฑุมาลย์ น้ำชายให้เข้ามาทำงานในตำแหน่งผู้ช่วยกล้องเลยซึ่งในตอนนั้นผมมองว่าเป็นงานที่น่าทำเพราะมีรายได้ดี โดยการทำในตำแหน่งผู้ช่วยกล้องผมมีหน้าที่จัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้กับผู้กำกับภาพ คือ ผมจัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างให้พร้อมเมื่อผู้ถ่ายภาพยนตร์มาถึงก็สามารถทำงานได้เลยทันที ดังนั้น พอขึ้นมาเป็นผู้ถ่ายภาพยนตร์ก็สามารถทำงานได้เลยไม่มีปัญหา (วิเชียร เรื่องวิชญกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

การพัฒนาเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพในองค์กรการผลิตภาพยนตร์ไทย จากการศึกษาค้นพบว่า บุคคลพัฒนาเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพมาจาก 2 ปัจจัย คือ 1. การขยายตัวของตลาดอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยและได้รับโอกาสจากผู้กำกับภาพยนตร์ 2. ทักษะและความสามารถเฉพาะบุคคล

ปัจจัยด้านการขยายตัวของตลาดอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยและการได้รับโอกาสจากผู้กำกับภาพยนตร์ กล่าวคือ เมื่อเกิดการขยายตัวของตลาดอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย โดยแต่ละปีมีการผลิตภาพยนตร์เป็นจำนวนมาก แต่ขาดแคลนบุคลากรด้านการถ่ายภาพยนตร์จึงส่งผลให้ผู้กำกับภาพยนตร์และผู้อำนวยการสร้างต้องแสวงหาและเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความสามารถเข้ามาทำงานในตำแหน่งผู้กำกับภาพ ดังนั้นบุคคลที่มีความใกล้ชิดหรือบุคคลที่ผู้กำกับภาพยนตร์และผู้อำนวยการสร้างเห็นความสามารถจึงมีโอกาสดำเนินงานเองเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพได้

... ผมเริ่มต้นถ่ายภาพยนตร์ไทยในช่วงยุคสมัยถ่ายภาพยนตร์ด้วยกล้องภาพยนตร์ขนาด 16 มิลลิเมตร ตั้งแต่สมัยยุคตลก ศรีเผือก ศรีสุริยาดัง ช่วงนั้นงานมันเยอะมาก ๆ หากคนถ่ายภาพยนตร์ไม่ได้ ปีหนึ่งสร้างภาพยนตร์ไทยปริมาณมาก ทำให้ขาดแคลนผู้ถ่ายภาพยนตร์ ผมจึงขอแยกกับน้ำชาเข้ามาทำงานถ่ายภาพยนตร์ให้กับผู้กำกับภาพยนตร์รุ่นเก่า ก็คือ พี่อนุมาศ บุญนาค คือ พี่เขาเห็นว่าผมสามารถก้าวขึ้นไปถ่ายภาพยนตร์ได้ จึงให้โอกาสผมได้ถ่ายภาพยนตร์ (วิเชียร เรื่องวิชญกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

ปัจจัยด้านทักษะและความสามารถเฉพาะบุคคล กล่าวคือ ทักษะ ความสามารถด้านการประกอบอาชีพเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์การทำงาน การเรียนรู้ด้านอาชีพ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้กับผู้ว่าจ้าง (นายทุน) ผู้ควบคุมและดูแลการทำงาน (ผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์) รวมถึงทีมงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อบุคคลได้รับโอกาสให้ทำงานในอาชีพผู้กำกับภาพในองค์กรการผลิตภาพยนตร์ไทย

... จากตำแหน่งผู้ช่วยกล้องใช้ระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นผู้กำกับภาพประมาณ 10 ปี สมัยก่อนผู้อำนวยการสร้าง (Producer) หรือผู้กำกับภาพยนตร์เขาไม่ค่อยจะมั่นใจ ผู้กำกับภาพใหม่ ๆ เท่าไหร่เพราะว่าสมัยก่อนไม่มีจอแสดงผลภาพ (Monitor) และการสร้างภาพยนตร์สมัยก่อน โดยทั่วไปจะทำเทคนิคต่าง ๆ จากกล้องภาพยนตร์ในช่วงเวลาถ่ายภาพยนตร์เลย คือ บางครั้งใช้วิธีการย้อนฟิล์มกลับมาถ่ายซ้ำ (Rewind) อย่างเช่น ภาพยนตร์แนวสยองขวัญ (หนังผี) หรือเทคนิคการซ้อนภาพ (Matt) ด้วยกระจกก็ทำกันช่วงเวลานั้นเลย ผู้กำกับภาพเป็นคนคิดให้ทั้งหมดรวมถึงเทคนิคการถ่ายภาพซ้อน (Double Exposure) คือ ถ่ายภาพโดยให้ผู้แสดงอยู่ใกล้ ๆ กล้องครั้งหนึ่งซึ่งจะส่งผลให้เห็นภาพนักแสดงที่มีขนาดใหญ่แล้วย้อนฟิล์มกลับมาถ่ายซ้ำ (Rewind) อีกครั้ง โดยให้ผู้แสดงเลื่อนตำแหน่งตนเองออกไปอยู่ไกลจากตำแหน่งเดิมทำให้ได้ภาพนักแสดงที่มีขนาดเล็กลง เป็นต้น ดังนั้นผู้กำกับภาพยนตร์ต้องอาศัยผู้กำกับภาพทั้งหมด

ผู้กำกับภาพยนตร์มีหน้าที่ทางด้านการควบคุมอารมณ์และความรู้สึกของนักแสดง ส่วนทางด้านแสงสี เทคนิคการถ่ายภาพยนตร์ต่าง ๆ เป็นหน้าที่ของผู้กำกับภาพและเมื่อถ่ายภาพยนตร์เสร็จคัท (Cut) หนึ่งก็ต้องสอบถามผู้กำกับภาพว่าได้ไหม ผ่านไหม การจัดองค์ประกอบภาพ (Composition) หรือการแพนภาพ (Panning) อะไรไม่ดี ผู้กำกับภาพก็จะบอกกับผู้กำกับภาพยนตร์ในช่วงขณะนั้นทันที (วิเชียร เรืองวิญญกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

5. โอกาส

โอกาส คือ ปัจจัยแรกที่เป็นช่องทางให้มนุษย์แสวงหาความมุ่งหวังตามที่บุคคลต้องการ ซึ่งโอกาสเกิดได้จากทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ โอกาสมิใช่เป็นปัจจัยเดียวที่เอื้ออำนวยให้มนุษย์ประสบความสำเร็จได้ ทั้งนี้ความสำเร็จของบุคคลต้องอาศัยปัจจัยด้านโอกาสบวกกับปัจจัยด้านความรู้และความสามารถเฉพาะตัวบุคคลด้วย

โอกาสการเข้าสู่อาชีพ คือ การที่บุคคลได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นตามลำดับโครงสร้างในหน่วยงานการถ่ายภาพยนตร์หรือการได้รับความไว้วางใจจากบุคคลผู้มีบทบาทสำคัญในองค์กรหรือหน่วยงานการผลิตภาพยนตร์ไทย (ผู้กำกับภาพยนตร์และผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์) ให้มาทำหน้าที่ในตำแหน่ง “ผู้กำกับภาพ” จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อ “โอกาส” การเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพไทยประกอบด้วย 1. ผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์ 2. ตนเอง 3. บุคคลใกล้ชิดหรือบุคคลในองค์กรการผลิตภาพยนตร์ 4. ปริมาณการผลิตภาพยนตร์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์

ผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์ คือ บุคคลผู้มีบทบาทสำคัญในกระบวนการผลิตภาพยนตร์ ทำหน้าที่ควบคุม ดูแล กำหนดและวางรูปแบบหรือแนวทางการผลิตภาพยนตร์ รวมถึงการพิจารณาคัดเลือกบุคลากรและทีมงานแต่ละฝ่ายที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาช่วยส่งเสริมเพื่อให้ผลงานออกมาตรงตามความคิดและจินตนาการและแผนงานที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นปัจจัยผู้กำกับภาพยนตร์และผู้อำนวยการสร้างจึงมีอิทธิพลต่อการให้โอกาสเข้าสู่อาชีพของผู้กำกับภาพไทย

“ส่วนใหญ่แล้วการทำงานในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยผู้กำกับภาพยนตร์มักจะเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกทีมงานต่าง ๆ เอง ยกเว้นในบางกรณีที่ผู้กำกับภาพยนตร์ใหม่ ๆ ที่ยังไม่รู้จักทีมงาน ผู้อำนวยการสร้าง (Producer) ก็จะเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกทีมงานให้” (วิศิษฐ์ ศาสนเที่ยง, สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2550)

...จริง ๆ แล้วบุคคลที่เป็นผู้พิจารณาคัดเลือกทีมงานในแต่ละหน่วยมิใช่ผู้กำกับภาพยนตร์ แต่เป็นผู้อำนวยการสร้าง (Producer) ซึ่งผู้อำนวยการสร้างมีความสำคัญต่อการผลิตภาพยนตร์มาก ในเมืองไทยคนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับผู้อำนวยการสร้างเพราะว่าติดกับคำว่าผู้กำกับภาพยนตร์ ซึ่งจริง ๆ แล้วตัวผู้กำกับภาพยนตร์ก็คือ บุคคลที่ถูกผู้อำนวยการสร้างว่าจ้างมาให้ทำงาน ซึ่งผู้อำนวยการสร้างเป็นเจ้าของโครงการ เป็นเจ้าของภาพยนตร์ทั้งนี้ผู้อำนวยการสร้างไม่แปลว่านายทุนที่ออกเงิน แต่เป็นผู้ที่เห็นภาพโดยรวมของภาพยนตร์ทั้งหมด ตั้งแต่ขั้นที่เริ่มคิดที่จะจัดตั้งโครงการจนกระทั่งไปจนถึงกระบวนการที่จะนำภาพยนตร์ไปจัดจำหน่าย ส่งเสริมการขาย (Promote) และการฉายภาพยนตร์ (วาเชนทร์ ลิ้มตระกูล, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

จากการศึกษา พบว่า องค์ประกอบการพิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพไทยประกอบด้วย 1. ประสบการณ์ (จากการทำงานร่วมกัน) 2. รูปแบบและแนวทางการทำงาน 3. ลักษณะนิสัย 4. ทักษะติดต่อเรื่องราวในภาพยนตร์ 5. งบประมาณการผลิตภาพยนตร์ 6. ตารางเวลาการทำงาน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ประสบการณ์ (จากการทำงานร่วมกัน)

เนื่องจากการสร้างภาพยนตร์ใช้งบประมาณการผลิตสูงและมีระยะเวลาการผลิตที่ยาวนาน ดังนั้น การเลือกบุคลากร (ผู้กำกับภาพ) หรือทีมงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์จึงเป็นปัจจัยที่ช่วยป้องกันความเสี่ยงการดำเนินงาน สร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้กับผู้ควบคุมและดูแลกระบวนการผลิตภาพยนตร์ (ผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์) รวมถึงช่วยให้งานดำเนินไปอย่างสะดวกรวดเร็ว เนื่องจากบุคลากรได้เรียนรู้แนวทางการทำงาน เข้าใจการสื่อสารระหว่างกันได้ดี เข้าใจความคิดและความต้องการของผู้ควบคุมและดูแลกระบวนการผลิตภาพยนตร์จากการมีประสบการณ์ร่วมทำงานกันมาก่อน จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพจำนวน 4 ท่านพิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพไทยจากปัจจัยประสบการณ์การทำงานร่วมกัน

... ขั้นตอนการคัดเลือกผู้กำกับภาพบางครั้งก็ไม่มีหลักการ คือ หากผมต้องการทำหนังผิก็ไม่ได้แปลว่าผมจะต้องเลือกผู้กำกับภาพที่เคยถ่ายหนังผิมาก่อน แต่ต้องการผู้กำกับภาพที่ทำงานสัมพันธ์กับผม หมายถึงว่า มีรสนิยมตรงกัน มองเห็นภาพเดียวกันและสามารถทำงานไปด้วยกันได้ โดยสามารถรับรู้ได้จากการที่เคยทำงานร่วมกันมา บางครั้งความเป็นคนเก่งหรือไม่เก่งนั้นจะมองไม่ได้เพราะเป็นเรื่องของรสนิยมและความคิดเห็นที่

ตรงกัน ซึ่งผู้กำกับภาพในเมืองไทยที่ฝีมือก็มีอยู่ในระดับหนึ่ง แม้ว่าจะมีผู้กำกับภาพเก่ง ๆ ฝีมือระดับต้น ๆ ของประเทศแต่หากเราไม่เคยร่วมงานด้วย ผมก็จะไม่เสี่ยงที่จะเลือก ดังนั้นผมก็จะเลือกคนที่ผมเคยร่วมงานมาและสามารถทำงานได้สัมพันธ์กับผม (ทรงยศ สุขมากอนันต์, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2550)

... ในประเทศไทยการเลือกผู้กำกับภาพส่วนใหญ่มักจะเลือกจากคนที่ว่างและเลือกคนที่เคยทำงานร่วมกันมาก่อนและให้ความร่วมมือดี ไม่มีปัญหา คู้กันรู้เรื่อง เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีผู้กำกับภาพที่มีสไตส์การทำงานที่ชัดเจนและการสร้างภาพยนตร์ก็มีความหลากหลาย จนบางครั้งเมื่อเปลี่ยนแนวทางของเรื่องแล้วแต่ก็ต้องใช้ผู้กำกับภาพคนเดิมเพราะการเปลี่ยนผู้กำกับภาพก็จะทำให้เขารู้สึกเสียใจ น้อยใจ จึงต้องทำร่วมกันไปทั้ง ๆ ที่ไม่ชอบสไตส์ของผู้กำกับภาพคนนั้นเลยแต่เขาเป็นคนดี นิสัยดี การทำงานมีความรับผิดชอบ ซึ่งการทำภาพยนตร์ก็เหมือนกับการสร้างครอบครัว พอเริ่มคิดสร้างภาพยนตร์เรื่องใหม่และไม่เลือกเขาร่วมงาน เขาก็ตกงานซึ่งเราก็จะรู้สึกไม่ดีด้วย ดังนั้นหากว่าผู้กำกับภาพทำงานร่วมกับเราได้ดีก็ไม่ว่าจะเปลี่ยนไปทำไมและเราก็ยังไม่ว่าเลยว่าคุณกำกับภาพคนใหม่การทำงานมีความรับผิดชอบดีหรือไม่อย่างไร แต่โดยส่วนมากก็จะใช้คนที่เราค้นเคยหรือใช้ผู้กำกับภาพคนเดิมที่เคยร่วมงานมาก่อน (อดิเรก วัฏลีลา, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2550)

การสร้างภาพยนตร์ในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยมีลักษณะการรวมกลุ่มขึ้นมาทำงาน “เฉพาะงาน” และมีการสร้างทีมการทำงาน “เฉพาะกลุ่ม” ซึ่งเกิดจากความผูกพันใกล้ชิดหรือเคยมีประสบการณ์ร่วมงานมาก่อน โดยมีผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพเป็นผู้นัดหมายและดูแลตลอดระยะเวลาการดำเนินงานการผลิตภาพยนตร์ ดังนั้น การพิจารณาคัดเลือกบุคลากรหรือทีมงานจึงมีผลจากความผูกพันระหว่าง บุคคล องค์กรและงาน

... การทำงานร่วมกับผู้กำกับภาพสมัยก่อน ผมยอมรับเลยว่าไม่ค่อยให้ความไว้วางใจเลย ดังนั้น การทำงานของผมจึงเขียนบทการถ่ายทำภาพยนตร์อย่างชัดเจนและกำหนดสิ่งต่าง ๆ อย่างละเอียด เช่น กำหนดแสงและทิศทางของแสง ระบุความเร็วการเคลื่อนที่ของกล้อง เป็นต้น ผู้กำกับภาพจะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ควบคุมกล้อง เลือกใช้ฟิล์มและกำหนดค่าการเปิดรับแสงให้เหมาะสมเท่านั้น แต่เมื่อผมมาทำงานกับพี่แดง (ชาญกิจ ชำนิวิทย์พงศ์)

ในภาพยนตร์เรื่อง “โอเคเบตง” ซึ่งเป็นภาพยนตร์แทบจะไม่มีบทถ่ายทำ ภาพยนตร์เลย มีเพียงโครงเรื่องคร่าว ๆ เพื่อเป็นตัวกำหนดทิศทางให้เรื่อง ดำเนินไปเท่านั้น แต่การทำงานนั้นจะคุยเรื่องย่อและทำงานร่วมกัน ประกอบด้วย ผู้กำกับภาพ (ชาญกิจ ชำนิวิทย์พงศ์) ผู้ออกแบบภาพยนตร์ (คุณเอก เอี่ยมชื่น) เพื่อให้เห็นภาพร่วมกัน มีการพูดคุยปรึกษากันเรื่องภาพ แต่ภาพยนตร์เรื่องนี้มีลักษณะการถ่ายทำภาพยนตร์ในรูปแบบการแสดงสด (Improvisations) เมื่อถึงสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์ ทุกอย่างจะไปทำงานร่วมกันที่หน้าฉาก (Set) เมื่อนักแสดงซ้อมในฉากเสร็จก็จะปล่อยให้นักแสดง ไปพัก แต่ผู้กำกับภาพ ผู้ออกแบบภาพยนตร์และผู้กำกับภาพยนตร์ก็จะเตรียมงานเพื่อใช้ถ่ายทำภาพยนตร์ในฉากนั้น ส่วนวิธีการทำงานนั้นจะ ขึ้นอยู่กับเรื่องราวและบทถ่ายทำภาพยนตร์ รวมถึงตัวของผู้กำกับภาพด้วย แต่การถ่ายภาพยนตร์เรื่อง “ปิ่นใหญ่จอมสลัด” ซึ่งเป็นภาพยนตร์แนว แอ็คชั่น (Action) ดังนั้น การเตรียมงานค่อนข้างที่จะต้องละเอียด กำหนดทิศทาง การแสดงเพื่อกำหนดการวางแผนทิศทางของกล้อง การเตรียมงานอย่าง ละเอียดและเขียนบทภาพ (Story Board) จะทำให้สามารถวางแผนการทำงาน ควบคุมงบประมาณและเวลาในการทำงานได้ (นนทรี นิमितบุตร, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2550)

เมื่อรูปแบบการคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงานอาศัยปัจจัยความผูกพัน ความใกล้ชิดและการมีประสบการณ์ร่วมงานมาก่อน จึงส่งผลให้ โอกาสของบุคลากรรายใหม่ที่จะได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้ทำงานจากการสมัครผ่านระบบคัดเลือกโดยตรง (ระบบองค์กร) จึงเป็นเรื่องที่ยากมาก

... โดยทั่วไปผู้กำกับภาพยนตร์ก็จะเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพเอง แต่หากว่าเป็นผู้กำกับภาพรุ่นใหม่ ๆ ผู้อำนวยการสร้าง (Producer) หรือ เจ้าของบริษัทผู้สร้างภาพยนตร์ก็จะเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกตัวผู้กำกับภาพ ให้ โดยพิจารณาเลือกจากความคุ้นเคยและมีนิสัยดี เป็นต้น ซึ่งรูปแบบหรือ สไตล์การทำงานเมื่อดูจากภาพยนตร์ก็สามารถรู้ได้ว่าเป็นผลงานของใคร และการพิจารณาคัดเลือกจากบุคคลที่น่าแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolios) จำนวนมากมายมาเสนอ ผมก็จะไม่รับ เนื่องจากการสร้างภาพยนตร์เป็น ความจริง ต้องอยู่กับสถานการณ์และปัญหาจริง (อดิเรก วัฏลีลา, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2550)

บทบาทการทำหน้าที่ของผู้กำกับภาพส่งผลต่อการสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้กับผู้กำกับภาพยนตร์ ประกอบกับในช่วงระยะเวลาการทำงาน ผู้กำกับภาพต้องประสานการทำงานและปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับผู้กำกับภาพยนตร์ตลอดเวลา เพื่อให้ทิศทางการทำงานมีความสอดคล้องและตรงตามวัตถุประสงค์ที่ผู้กำกับภาพยนตร์ต้องการ

จึงกล่าวได้ว่า ปัจจัยความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากประสบการณ์ที่ได้ร่วมงานมาก่อนส่งผลต่อการพิจารณาเลือกผู้กำกับภาพไทย ซึ่งหากผู้กำกับภาพยนตร์มีแหล่งที่มาจากองค์การการผลิตภาพยนตร์โฆษณาก็ส่งผลต่อการคัดเลือกผู้กำกับภาพที่มาจากองค์การการผลิตภาพยนตร์โฆษณาด้วย ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า “แหล่งที่มา” ของผู้กำกับภาพยนตร์มีความสัมพันธ์กับการเข้าสู่อาชีพของผู้กำกับภาพในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย

... การพิจารณาเลือกผู้กำกับภาพส่วนใหญ่ผมมักจะใช้ผู้กำกับภาพที่เคยร่วมงานมาก่อน ไม่ค่อยเปลี่ยนไปใช้ผู้กำกับภาพที่ไม่รู้จัก อย่างผมเป็นผู้กำกับภาพยนตร์โฆษณาบริษัท บริษัท เดอะฟิล์ม แฟคตอรี (The Film Factory) เมื่อทำภาพยนตร์ไทยก็จะใช้ผู้กำกับภาพของบริษัท ซึ่งก็เป็นผู้กำกับภาพที่เคยทำงานร่วมกันมา พอทำงานด้วยกันก็จะรู้แนวทางการทำงานและรู้ในสิ่งที่ผมชอบ รู้ความต้องการของผม คือ ผมชอบชัดลึก ชอบใช้เลนส์ทางยาวโฟกัสสั้น (Wide Angle Lens) หรือไม่ชอบแสงชนิดไล่ระดับน้ำหนักแสงเงา (Shade) ผมชอบทุกอย่างแบบ ๆ สีสจัด ๆ (วิศิษฐ์ ศาสนเที่ยง, สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2550)

... จริง ๆ แล้วผมก็ไม่ได้เก่งจนสามารถเลือกบุคคลใดมาถ่ายภาพยนตร์ให้ได้ แต่เหตุผลที่ผมทำงานที่บริษัทพีโนมีน่าและเคยทำงานร่วมกับผู้กำกับภาพในภาพยนตร์โฆษณามา ซึ่งโดยส่วนตัวผมชอบผลงานของผู้กำกับภาพ และสามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี ดังนั้นเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพจึงไม่ได้มาจากความสามารถของตัวผู้กำกับภาพเป็นสำคัญ โดยทางเลือกของตัวผู้กำกับภาพในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยก็มีพอสมควร แต่ก็มีผู้กำกับภาพที่จะไม่ทำงานร่วมกับเราด้วยเช่นกัน เนื่องจากการทำงานในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยได้รับค่าตอบแทนไม่มากหากเทียบกับค่าจ้างในภาพยนตร์โฆษณา ดังนั้น จึงต้องหาผู้กำกับภาพที่สามารถถ่ายภาพยนตร์ให้เราได้ในระยะเวลาการทำงาน 3-4 เดือนและต้องมีความสามารถด้วย (ภาคภูมิ วงศ์ภูมิ, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2550)

... การเข้ามารับงานของผู้กำกับภาพในอุตสาหกรรมภาพยนตร์โฆษณาแทบจะไม่เคยมีเลย นอกจากภาพยนตร์เรื่องนั้นหรือผู้กำกับภาพยนตร์ท่านนั้นเป็นบุคลากรของบริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณา เช่น การผลิตภาพยนตร์ของบริษัทฟิโนมีน่า (ซึ่งเป็นบริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณา) ผู้กำกับภาพยนตร์และผู้กำกับภาพก็จะใช้ทีมงานของบริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณาหรืออย่างเช่นเมื่อคุณเป็นเอก รัตนะเรื่อง ซึ่งมาจากบริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณาก็จะใช้ทีมงานที่เคยร่วมงานกันหรือเป็นเพื่อนกันมาเป็นผู้กำกับภาพให้ แต่พอเป็นภาพยนตร์ไทยเรื่องอื่น ๆ ผู้กำกับภาพจากภาพยนตร์โฆษณาก็จะไม่มาถ่ายภาพยนตร์ให้ เนื่องจากไม่มีเวลาและค่าจ้างการถ่ายภาพยนตร์โฆษณาแต่ละเรื่องสูงมาก (อดิเรก วัฏลีลา, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2550)

1.2 อุปนิสัยและทัศนคติการทำงาน

การทำงานในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยมีลักษณะการทำงานเป็นแบบ “ระบบครอบครัว” และการดำเนินโครงการสร้างภาพยนตร์เรื่องหนึ่งใช้ระยะเวลาการทำงานที่ยาวนานทำให้ทีมงานฝ่ายการผลิตต่าง ๆ ต้องดำรงชีวิตและทำงานอยู่ร่วมกันตลอดช่วงระยะเวลาการทำงาน ดังนั้น อุปนิสัยของทีมงานในหน่วยงานการผลิตภาพยนตร์จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การทำงานดำเนินไปอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งเสร็จสิ้นโครงการการผลิตภาพยนตร์ จากการศึกษาพบว่า ผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์จำนวน 5 ท่านพิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพไทยจากปัจจัยด้านอุปนิสัยและทัศนคติการทำงาน

... การทำงานในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยมีสิ่งหนึ่งที่จะต้องพิจารณาและเป็นสิ่งที่สำคัญก็คือ เรื่องนิสัยใจคอที่จะต้องสามารถทำงานร่วมกันได้ซึ่งจะไม่เกิดขึ้นกับภาพยนตร์ที่มีงบประมาณมาก ๆ หากไม่พอใจในผลงานก็สามารถยกเลิกการจ้างงานได้เลย แต่กองถ่ายภาพยนตร์ไทยมีงบประมาณการผลิตที่ไม่มาก ไม่สามารถจ้างงบประมาณที่ฟุ่มเฟือยได้ คือ มีประมาณ 35 คิวเป็นมาตรฐาน แต่ก็มีคนพยายามที่จะลดประมาณคิวต่อเรื่องให้น้อยลงอีกเพื่อประหยัดงบประมาณ และการที่จะทำงานอย่างรวดเร็วในระยะเวลาที่สั้นนั้น ผู้กำกับภาพมีส่วนสำคัญมากที่จะช่วยให้การทำงานเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว เพราะฉะนั้นผู้กำกับภาพจึงเป็นคู่คิดการทำงานร่วมกับผู้กำกับภาพยนตร์ ในวันที่ถ่ายภาพยนตร์ผู้กำกับภาพจะคุยกับผู้กำกับภาพมากที่สุด ดังนั้น ผู้กำกับภาพรุ่นใหม่ ๆ จึงต้องการผู้กำกับภาพที่มีอายุ

ใกล้เคียงกันหรือนิสัยใจคอเข้ากันได้ ซึ่งก็มีทั้งข้อดีและข้อด้วย ข้อด้วยก็คือ ได้ผลงานที่ไม่ค่อยแข็งแรงนัก (จิระ มะลิกุล, สัมภาษณ์, 28 มีนาคม 2550)

... การทำงานต้องสามารถสื่อสารกันรู้เรื่อง ต้องทำงานด้วยความรู้สึกที่ไม่อึดอัด กดดันหรือไม่สนุก เนื่องจากการทำภาพยนตร์ไทย ต้องมีความรักที่อยากจะทำ คือทำแล้วต้องมีความสุข ต้องอาศัยการแลกเปลี่ยน พูดคุยกันตลอดเวลา รวมทั้งการทำงานต้องมีระเบียบวินัย ต้องตรงเวลา หากนัดแล้วไม่ตรงเวลาก็จะไม่เลือก เนื่องจากไม่ให้เกิดริตกันและต้องไม่เรื่องมาก ชี้หนุดหงิด โกรธโมโหและชี้เกียจ เช่น ไม่ทำการบ้าน ไม่ชอบสร้างสรรค์และไม่ค้นหามุมมองใหม่ ๆ เป็นต้น (นนทรี นิมิตรบุตร, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2550)

... ต้องนิสัยดี เนื่องจากการถ่ายภาพยนตร์ต้องทำงานด้วยระยะเวลาที่นาน หากเกิดความไม่พอใจกันขึ้น การสร้างภาพยนตร์ก็สามารถล้มลงได้ ปัญหาที่ผ่านมาก็พบเจอ ก็คือ เมื่อผู้กำกับภาพอายุมากก็จะมีอารมณ์หรือมีอัตตา (Ego) ของตนเองสูงมาก มีแนวคิดเป็นของตนเองและไม่พร้อมที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานของตนเอง ดังนั้น ก่อนที่จะทำงานก็ต้องมีการพูดคุยตกลงกันก่อนที่จะร่วมงานกัน (ทรงยศ สุขมากอนันต์, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2550)

... ผู้กำกับภาพจะต้องเป็นคนที่เปิดกว้าง ต้องไม่มีอัตตา (Ego) ของตัวเองสูงมาก คือ เป็นคนที่สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ หากผู้กำกับภาพมีอัตตามากทำให้ทำงานยากเนื่องจากมีความเชื่อในแบบฉบับของเขาเท่านั้น ผมบอกได้เลยว่าหากได้ผู้กำกับภาพที่ไม่ดีเหมือนกับว่ามีคนที่ไม่ดีพายุเรื่อร่วมกับเราไปด้วย มันก็จะเกิดความเสียหายและเรื่อก็อาจจะล้มจมลงได้ หากกองถ่ายภาพยนตร์เรื่องไหนได้ผู้กำกับภาพที่ดี ถ่ายภาพสวย คุยกันรู้เรื่องและสามารถแลกเปลี่ยนกันได้ทุกเรื่อง การทำงานก็จะสนุกและได้ผลงานที่ดีด้วย (ภาควณัฐ วังศุภุมิ, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2550)

... สมัยก่อนทางเลือกผู้กำกับภาพมีน้อยมาก การเปลี่ยนผู้กำกับภาพก็จะทำให้เขารู้สึกเสียใจ น้อยใจ ดังนั้น จึงต้องทำร่วมกันไปทั้ง ๆ ที่ไม่ชอบสไตล์ของผู้กำกับภาพคนนั้นเลยแต่เขาเป็นคนดี นิสัยดี การทำงานมีความรับผิดชอบ ขณะเดียวกันหากจะเปลี่ยนตัวผู้กำกับภาพคนที่เคยทำงานร่วมกันมาแล้วนั้น ซึ่งหากว่าผู้กำกับภาพทำงานร่วมกับเราได้ดีก็ไม่ว่าจะ

เปลี่ยนไปทำไม ซึ่งเราก็คงไม่รู้เลยว่าผู้กำกับภาพคนใหม่การทำงานมีความรับผิดชอบดีหรือไม่อย่างไร (อดิเรก วัฏลีลา, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2550)

จากข้อมูลของผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์ข้างต้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลของผู้กำกับภาพไทย ที่พบว่า ปัจจัยด้านอุปนิสัยและทัศนคติของบุคคลมีผลต่อแนวคิดและวิธีการทำงาน ตลอดจนการพิจารณาเลือกบุคคลเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพไทย

... ส่วนใหญ่ผู้กำกับภาพยนตร์ใหม่ ๆ ก็มักจะร่วมงานกับผู้กำกับภาพรุ่นใหม่ ๆ ด้วยกัน ผู้กำกับภาพยนตร์รุ่นใหม่มักจะไม่เลือกผู้กำกับภาพรุ่นเก่า ๆ เพราะงบประมาณค่าจ้างสูงและบางคนก็มีความเป็นตัวตนสูง (Ego) และที่สำคัญช่วงอายุมันต่างกันมากทำให้มุมมองการทำงานต่างกันด้วย ผมคิดว่าการทำงานของผู้กำกับภาพยนตร์รุ่นใหม่กับผู้กำกับภาพรุ่นเก่าคล้ายกับว่าวิธีการและมุมมองการทำงานมันคนละยุคสมัยกันทำให้ประสานต่อกันยาก เด็กรุ่นใหม่จะเกิดอาการเกร็ง เกรงใจและไม่กล้าขอในสิ่งที่ตนเองต้องการ ไม่กล้าที่จะบอกว่าอยากจะทำอะไรใหม่ ๆ แปลก ๆ (สมบุญ ธิริยะภักดีกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผู้กำกับภาพยนตร์รุ่นใหม่ ๆ โดยทั่วไปมักจะไม่พิจารณาเลือกผู้กำกับภาพเก่า ๆ เนื่องจากลักษณะรูปแบบการทำงานและวิธีคิดแตกต่างกัน การทำงานบางครั้งผู้กำกับภาพไม่เชื่อกระบวนการคิดและตัดสินใจของผู้กำกับภาพยนตร์ทำให้เกิดความขัดแย้งเกิดขึ้นเพราะฉะนั้นแนวทางการแก้ปัญหาก็คือ ทำตามความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์เพียงอย่างเดียว เมื่อทำงานผมจะมีหลักการทำงานอยู่ 2 อย่าง คือ 1.ทำตามความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์ 2. มีความเหมาะสมกับ เนื้อเรื่อง ฉาก และเหตุการณ์ที่น่าเสนอ (วิเชียร เรืองวิญญกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

1.3 รูปแบบและแนวทางการทำงาน

รูปแบบหรือสไตล์ (Style) การทำงาน คือ การสร้างสรรค์ผลงานที่มีความโดดเด่นและมีลักษณะเฉพาะตัว จากการศึกษา พบว่า ผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์จำนวน 4 ท่านพิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพไทยจากรูปแบบและแนวทางการทำงาน โดยพิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพไทยจากรูปแบบและแนวทางการทำงานอาศัยปัจจัยประกอบการพิจารณาที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1. ความสอดคล้องกับเรื่องราวที่น่าเสนอ 2. ความสอดคล้องกับผู้กำกับภาพยนตร์

การพิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพไทยจากรูปแบบและแนวทางการทำงานที่สอดคล้องกับเรื่องราวที่น่าเสนอ คือ ผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์จะพิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพโดยศึกษาจากผลงานที่ผ่านมาว่ามีรูปแบบหรือแนวทางการทำงานสอดคล้องกับเรื่องราวที่น่าเสนอในภาพยนตร์หรือไม่ จากการศึกษา พบว่า ผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์จำนวน 2 ท่านพิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพไทยจากปัจจัยด้านรูปแบบและแนวทางการทำงานที่สอดคล้องกับเรื่องราวที่น่าเสนอในภาพยนตร์

... เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกจะไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว แต่ผู้กำกับภาพในแต่ละคนก็จะมีสไตล์การทำงานเฉพาะตัว บางคนก็อาจจะสามารถทำงานได้หลายสไตล์จึงไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวขึ้นอยู่กับว่าแนวทางของภาพยนตร์เรื่องนั้น ๆ ที่เราจะทำเหมาะสมกับผู้กำกับภาพท่านใด เช่น หากต้องการสร้างภาพยนตร์ที่ใช้วิธีการเล่าเรื่องด้วยภาพในรูปแบบสารคดี ก็ต้องอาศัยผู้กำกับภาพที่มีความชำนาญและสามารถถ่ายทอดภาพในรูปแบบสารคดีได้ ดังนั้นคงจะไม่มีเกณฑ์ที่ตั้งขึ้นเป็นมาตรฐานตายตัว แต่จะขึ้นอยู่กับโครงการของภาพยนตร์ที่จะสร้างขึ้นนั่นเอง (ราเชนทร์ ลิ้มตระกูล, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“พิจารณาจากเรื่องราว ทิศทางของเรื่อง เนื่องจากผู้กำกับภาพมีสไตล์ที่แตกต่างกัน โดยจะดูว่าผู้กำกับภาพมีสไตล์เหมาะสมกับเรื่องราวและประเภทของภาพยนตร์หรือไม่ ซึ่งการคัดเลือกผู้กำกับภาพในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยอาจไม่มีทางเลือกที่มากนัก” (นนทรี นิมิบุตร, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2550)

การพิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพไทยจากรูปแบบและแนวทางการทำงานที่สอดคล้องกับผู้กำกับภาพยนตร์ คือ ผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์จะพิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพจากทัศนคติ ความคิด รสนิยมและมุมมองการนำเสนอภาพที่สอดคล้องกับตนเอง จากการศึกษา พบว่า ผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์จำนวน 2 ท่านพิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพไทยจากปัจจัยด้านรูปแบบและแนวทางการทำงานที่สอดคล้องกับผู้กำกับภาพยนตร์

... ผมจะเลือกบุคคลที่มีความรู้สึกและชอบภาพในลักษณะแบบเดียวกัน และผมคิดว่าการถ่ายภาพคือ ศิลปะ ซึ่งศิลปะก็คือความชอบ ไม่สามารถระบุได้ว่าศิลปะแบบไหนดีกว่าหรือภาพไหนดีกว่า ดังนั้น จึงขึ้นอยู่กับความชอบของแต่ละบุคคล อย่างเช่น คุณเป็นเอก ชอบเฟรมภาพกว้าง ๆ หนึ่ง ๆ ที่จะเล่าเรื่องได้ครบถ้วนทั้งหมด ส่วนตัวผมภาพที่สวยก็เป็นอีกแบบหนึ่งซึ่ง

ผู้กำกับภาพยนตร์แต่ละคนก็จะมีภาพในความคิดที่แตกต่างกัน (จิระ มะลิกุล, สัมภาษณ์, 28 มีนาคม 2550)

“ต้องมีความเข้าใจในตัวผู้กำกับภาพยนตร์ มีวิธีการทำงานที่สัมพันธ์กับผม มีรสนิยมใกล้เคียงกัน การเลือกผู้กำกับภาพของผมสิ่งสำคัญที่สุด ก็คือ จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ตรงกัน ชอบภาพตรงกัน งานทางด้านภาพเป็นเรื่องของรสนิยม” (ทรงยศ สุขมากอนันต์, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2550)

1.4 ทักษะติดต่อเรื่องราวในภาพยนตร์

การพิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพจากปัจจัยด้านทักษะติดต่อเรื่องราวในภาพยนตร์ คือ ผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์พิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพไทยจากลักษณะนิสัย ค่านิยม ความรู้สึกนึกคิดและบุคลิกภาพที่มีความสอดคล้องกับเรื่องราวและเหตุการณ์ที่นำเสนอในภาพยนตร์ รวมถึงความชื่นชอบต่อเรื่องราวหรือบทประพันธ์ที่นำมาสร้างเป็นภาพยนตร์ ด้วย จากการศึกษาพบว่า ผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์จำนวน 2 ท่านพิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพไทยจากปัจจัยด้านทักษะติดต่อเรื่องราว ซึ่งการพิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพไทยจากปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อปัจจัยการทำงาน 2 ด้าน คือ 1. ด้านการทำงาน 2. ด้านการสร้างสรรค์ผลงาน

เนื่องจากการสร้างภาพยนตร์ไทยได้รับค่าตอบแทนจำนวนไม่มาก หากเทียบกับการสร้างภาพยนตร์โฆษณา ประกอบกับมีระยะเวลาการทำงานที่ยาวนาน หากผู้กำกับภาพไทยมีความชื่นชอบต่อเรื่องราวหรือบทประพันธ์ที่นำมาสร้างภาพยนตร์ก็จะช่วยให้เกิดแรงกระตุ้นการทำงานและมีบรรยากาศการทำงานที่ดี ซึ่งปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้การผลิตภาพยนตร์ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและช่วยลดปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากการทำงานได้

... การพิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพนั้น สิ่งสำคัญผู้กำกับภาพจะต้องชอบโครงการที่เราจะสร้างก่อนเป็นหลักเกณฑ์พื้นฐานที่จะคัดเลือกทีมงานแทบทุกตำแหน่ง เนื่องจากระยะเวลาการถ่ายภาพยนตร์แต่ละเรื่องใช้ระยะเวลานาน ดังนั้น หากทีมงานไม่ชอบโครงการของเรา เมื่อทำงานร่วมกันไปก็จะไม่สนุก ทำให้ทำงานยาก อย่างกรณีการสร้างภาพยนตร์เรื่องมหาภัยเหมือนแร่ ทีมงานหลัก ๆ จะเป็นคนที่ชื่นชอบในบทประพันธ์และนักประพันธ์ (คุณอาจันต์) ของนวนิยายเรื่องนี้ การทำงานในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยนั้นได้รับค่าตอบแทนค่อนข้างน้อย เพราะฉะนั้นหากทีมงานชอบโครงการภาพยนตร์ที่จะสร้างจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ พอทำงานก็จะสามารถที่จะช่วยต่อยอดภาพยนตร์ให้ออกมาได้ดียิ่งขึ้น (จิระ มะลิกุล, สัมภาษณ์, 28 มีนาคม 2550)

นอกจากนี้ การพิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพไทยจากลักษณะนิสัย ความรู้สึกนึกคิดค่านิยมและบุคลิกภาพที่มีความสอดคล้องกับเรื่องราวและเหตุการณ์ที่นำเสนอใน ภาพยนตร์ จะช่วยให้ผู้กำกับภาพเกิดการตีความหมายอย่างเข้าใจ ซึ่งนำไปสู่การสร้างสรรค์และ การถ่ายทอดผลงานได้ตรงตามความคิดที่ผู้ประพันธ์นำเสนอไว้

... ภาพยนตร์เรื่อง “มหาลัยเหมืองแร่” หัวใจของการเล่าเรื่องก็อยู่ที่ทางด้าน ภาพเช่นกัน เนื่องจากภาพยนตร์เรื่องนี้ไม่มีผู้ร้าย แต่ตัวอุปสรรคของเรื่องก็ คือ ดิน ฟ้า อากาศและความเหงา ในเรื่องผู้ชายคนหนึ่งถูกรื้อไทร์ (Retired) ออกจากมหาวิทยาลัยไปอยู่ที่จังหวัดพังงา ซึ่งขณะนั้นการคมนาคมยังไม่ สะดวกและการติดต่อสื่อสารที่ยากลำบาก ดังนั้นความเหงาจึงเป็นอุปสรรค ต่อตัวละครมาก คือ อาจันต์ (นักประพันธ์) บอกว่าทำงานตั้งแต่เช้าจรดเย็น ยังไม่ไหดร้ายยิ่งกว่าการที่ไม่ได้ทำงาน ช่วงมานั่งเซย์ ๆ ที่โรงกาแฟใน บรรยากาศที่ฟ้ามีดครึ้มเป็นสีเทาและฝนตกตลอด บรรยากาศดังกล่าวจึง เป็นศัตรูของตัวละครที่ต้องต่อสู้และฟันฝ่าออกไปให้ได้ ผมคุยกับพี่แดง (ชาญกิจ ชำนิวิทย์พงศ์) ที่เป็นผู้กำกับภาพ ซึ่งมีความรู้ลึกเกี่ยวกับนิยายเรื่อง นี้เช่นเดียวกันและเห็นศัตรูของตัวละครเอกในเรื่องตรงกันเพราะฉะนั้นผมจึง ตัดสินใจเลือกพี่แดง ซึ่งในความคิดของผมนั้นผู้กำกับภาพเรื่องมหาลัย เหมืองแร่จำเป็นต้องเป็นผู้ใหญ่ที่มีความเข้าใจเรื่องและเข้าใจในชีวิตมากกว่า ผู้กำกับภาพที่มีความเก่งทางด้านเทคนิค จึงเห็นได้ว่าการใช้ภาพใน ภาพยนตร์เรื่องนี้จะสื่อสารผ่านบรรยากาศต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อตัวละคร และผู้กำกับภาพสามารถคุมโทนสีของเรื่องในลักษณะสีที่เหมือนกับสีน้ำมัน เครื่องยนต์ออกมาได้เป็นอย่างดีและภาพยนตร์เรื่องนี้ก็ได้รับรางวัล การกำกับภาพยอดเยี่ยมแทบทุกจะสถาบันด้วย (จิระ มะลิกุล, สัมภาษณ์, 28 มีนาคม 2550)

... โดยทั่วไปจะดูจากผลงานที่ผ่านมาเป็นเบื้องต้น จากนั้นก็จะพูดคุย ดูจาก วิธีคิด มุมมอง การใช้ชีวิตส่วนตัวของผู้กำกับภาพ ความชอบ รสนิยม ซึ่งมี ส่วนสำคัญมาก รสนิยมในการใช้ชีวิต เช่น คนที่มีอารมณ์ที่ละเอียดอ่อนจะ ให้มาถ่ายภาพยนตร์แนวฆาตกรรม (Thriller) ก็อาจจะเป็นไปได้ เนื่องจาก เขาไม่มีการใช้ชีวิตที่ไม่เหมาะสมกับเรื่องราวที่นำเสนอ (จาเชนทร์ ลิ้มตระกูล, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

1.5 งบประมาณการผลิตภาพยนตร์

งบประมาณ คือ องค์ประกอบที่สำคัญของหลักการบริหารงาน ดังนั้น การบริหาร งานโครงการผลิตภาพยนตร์ ผู้อำนวยการสร้างจะทำหน้าที่กำหนดและควบคุม งบประมาณให้เป็นไปตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้น งบประมาณจึงเป็นเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อ กระบวนการผลิตภาพยนตร์ โดยเฉพาะงบประมาณในหมวดการจัดจ้างบุคลากรและทีมงาน จาก การศึกษา พบว่า ผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์จำนวน 2 ท่านพิจารณาคัดเลือกผู้กำกับ ภาพไทยจากปัจจัยด้านงบประมาณการผลิตภาพยนตร์

“ปัจจัยทางด้านงบประมาณ (เงิน) เนื่องจากผู้กำกับภาพในประเทศไทยมี ปริมาณน้อย แต่ความต้องการในตลาดอุตสาหกรรมภาพยนตร์มีมาก จึงทำให้ราคาค่าจ้างผู้กำกับ ภาพสูงมาก บางโครงการที่มีงบประมาณน้อยก็ไม่สามารถเลือกผู้กำกับภาพที่มีชื่อเสียงได้” (จิระ มะลิกุล, สัมภาษณ์, 28 มีนาคม 2550)

... ผู้กำกับภาพยนตร์ที่มาจากบริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณาก็จะใช้ทีมงาน ที่เคยร่วมงานกันหรือเป็นเพื่อนกันมาเป็นผู้กำกับภาพให้ แต่พอเป็น ภาพยนตร์ไทยเรื่องอื่น ๆ ผู้กำกับภาพจากภาพยนตร์โฆษณาก็จะไม่มาถ่าย ภาพยนตร์ให้ เนื่องจากไม่มีเวลาและค่าจ้างการถ่ายภาพยนตร์โฆษณาแต่ ละเรื่องสูงมาก ดังนั้น งบประมาณการจ้างผู้กำกับภาพจากบริษัทผลิต ภาพยนตร์โฆษณาคงเป็นเรื่องยาก เพราะมีกฎเกณฑ์และกติกามาก ดังนั้น ต้องดูตนเอง งบประมาณการผลิตว่าเพียงพอต่อการจัดจ้างผู้กำกับภาพ หรือไม่ด้วย (อดิเรก วัฏลีลา, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2550)

1.6 ตารางเวลาการทำงาน

การสร้างภาพยนตร์ปัจจัยด้าน “เวลา” คือ ขอบเขตและกรอบเงื่อนไขที่เป็น ข้อตกลงการทำงาน ซึ่งการสร้างภาพยนตร์เรื่องหนึ่งมีระยะเวลาการทำงานที่ยาวนาน ประกอบกับ ระบบการจัดจ้างและรับงานในองค์กรการผลิตภาพยนตร์มีลักษณะ “ทำงานอิสระ (Freelance)” จึงส่งผลให้ ในบางกรณีผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์ไม่สามารถพิจารณาคัดเลือก บุคลากรและทีมงาน โดยเฉพาะบุคลากรตำแหน่ง “ผู้กำกับภาพ” จากบุคคลที่เคยมีประสบการณ์ ร่วมงานมาก่อนหรือมีความชื่นชอบผลงานหรือแนวทางการทำงานได้ เนื่องจากตารางเวลาการ ทำงานที่ว่างไม่ตรงกัน ซึ่งปัจจัยดังกล่าว ส่งผลให้เกิด “โอกาส” การเข้าสู่อาชีพของผู้กำกับภาพ รายอื่นได้ จากการศึกษา พบว่า ผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์จำนวน 2 ท่านพิจารณา คัดเลือกผู้กำกับภาพไทยจากปัจจัยด้านตารางเวลาการทำงาน

“บุคลากรมีน้อย คือ บางครั้งเลือกผู้กำกับภาพที่ต้องการไว้แต่เวลาการทำงานไม่ตรงกัน เนื่องจากใครก็ต้องการคนที่มีคุณภาพมาถ่ายภาพยนตร์ให้ ดังนั้น หากกรณีที่ผู้กำกับภาพที่เคยถ่ายภาพยนตร์ให้คิวไม่ว่างก็จะแนะนำผู้กำกับภาพบุคคลอื่นให้” (นนทรี นิमितบุตร, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2550)

... ในประเทศไทยการเลือกผู้กำกับภาพส่วนใหญ่มักจะเลือกจากคนที่ว่างเนื่องจากการสร้างภาพยนตร์ในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยเป็นลักษณะการสร้างแบบตามมีตามเกิด ตามบุญตามกรรม ใครอยากทำอะไรก็ทำมากกว่าผู้กำกับภาพยนตร์ไม่มีโอกาสที่จะเลือก คือ วงการภาพยนตร์ยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของผู้กำกับภาพมากนัก แต่การสร้างภาพยนตร์ตำแหน่งผู้กำกับภาพเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ณ ปัจจุบันยังไม่สามารถที่จะเลือกผู้กำกับภาพที่เก่ง ๆ และมีประสบการณ์ได้ เพราะว่าผู้กำกับภาพเก่งและมีประสบการณ์ก็มักจะไม่ว่างมีเวลาว่างให้และแม้ว่าทุกวันนี้โอกาสการเลือกผู้กำกับภาพมีมากขึ้น แต่เมื่อติดต่อไปก็มักจะไม่ว่าง คือ ติดงานถ่ายภาพยนตร์เรื่องอื่น ตารางเวลาว่างไม่ตรงกัน (อดิเรก วัฏลีลา, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2550)

2. ตนเอง (ผู้กำกับภาพ)

ตนเอง คือ จุดเริ่มต้นการพัฒนาการเรียนรู้ด้านอาชีพ ซึ่งการพัฒนาด้านอาชีพเกิดจากการฝึกฝนทักษะและการสั่งสมประสบการณ์ด้านอาชีพเพื่อพัฒนาตนเองให้สามารถประกอบอาชีพได้ นอกจากนี้ปัจจัยด้าน “โอกาส” เกิดขึ้นจากตัวบุคคลได้พัฒนาตนเองเข้าสู่ระบบขององค์กรหรือหน่วยงานด้านอาชีพ รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อำนวยความสะดวกและผู้กำกับภาพยนตร์เพื่อมีโอกาสและมีพื้นที่แสดงผลงาน ความรู้ ความสามารถของตนเองให้เป็นที่ประจักษ์และได้รับการยอมรับ การไว้วางใจให้เข้ามาร่วมงาน

... การประกอบอาชีพผู้กำกับภาพผมมองว่าขึ้นอยู่กับตัวของผู้กำกับภาพเองเนื่องจากผลการกระทำใด ๆ ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตนประพฤติปฏิบัติมาทั้งนั้น หากทำตนเองดี ผลิตผลงานออกมามีคุณภาพก็จะทำให้ประสบความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น ในทางตรงกันข้ามหากทำตัวไม่ดี ผลิตผลงานไม่มีคุณภาพก็จะมีใครจ้างหรือเรียกให้ทำงานเรื่องต่อไป ซึ่งก็คือข้อพิสูจน์การทำงานของตนเองเป็นอย่างดี (ชูชาติ นันทิธัญญธาดา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผู้กำกับภาพจำเป็นที่จะต้องรู้จักผู้กำกับภาพยนตร์ให้มาก ๆ เพราะผู้กำกับภาพยนตร์เป็นผู้พิจารณาเลือกผู้กำกับภาพ โดยเลือกจากผลงานที่เคยถ่ายภาพยนตร์โฆษณาหรือถ่ายภาพยนตร์บันเทิง ไม่ใช่ว่าอยู่ดี ๆ จะเดินเข้าไปของานจากผู้กำกับภาพยนตร์ได้ แต่ผู้กำกับภาพจะเลือกจากลักษณะบุคลิก (Character) ของภาพยนตร์และแนวทางหรือสไตล์การถ่ายภาพยนตร์ว่าเหมาะสมกับภาพยนตร์ที่จะสร้างหรือไม่ (สมบุญธ ภิริยะภักดีกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผมคิดว่าการประกอบอาชีพผู้กำกับภาพเป็นเรื่องของประสบการณ์ที่จะต้องพยายามให้ตนเองเข้าไปเจอกับผู้กำกับภาพในชวงเวลานั้นให้ได้ ต้องสามารถเข้าไปร่วมงานกับเขาให้ได้ โดยที่ตัวเราต้องมีประสบการณ์ในตรงนั้นก่อนไม่ว่าอะไรก็แล้วแต่ ในช่วงที่ผมก้าวมาเป็นผู้กำกับภาพใหม่ ๆ นั้น การกำกับภาพในภาพยนตร์ส่วนใหญ่ก็จะเป็นผลงานของคุณอนุภาพ บัวจันทร์และคุณปัญญา นิ้มเจริญพงษ์ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงและได้รับรางวัลตลอดในเวลานั้น ผมเริ่มต้นจากการได้ทำหนังเรื่องแรกที่บริษัทอาร์. เอส. โปรโมชัน จำกัด (มหาชน) และมีประสบการณ์ที่เคยทำหนังมาทุกแนว ไม่ว่าจะเป็นแนวตลก แนวดราม่า ต่อจากนั้นก็ได้มาร่วมงานกับคุณปรัชญา ปิ่นแก้ว เรื่อง “เกิดอีกทีต้องมีเธอ” ซึ่งตอนนั้นใหม่ ๆ กันทั้งหมด โดยผมได้เข้าไปคุยแบบตรง ๆ ว่าตัวผมยังใหม่ในวงการ ถึงแม้ว่าผมจะเริ่มมาจากอุตสาหกรรมโฆษณา แต่การทำภาพยนตร์ไทยอาจจะแตกต่างกันอยู่ในระดับหนึ่งและโอกาสของผู้กำกับภาพในปัจจุบันนี้ ผมคิดว่าขึ้นอยู่กับว่าเราได้ทำงานกับใครและการได้สร้างชื่อเสียงมามากกว่าจึงทำให้มีงานเข้ามาเรื่อย ๆ ส่วนโอกาสของผมที่เริ่มเป็นที่รู้จักก็คือ ตอนทำภาพยนตร์เรื่อง “นางนาก” ซึ่งตอนนั้นมีทุนอยู่ประมาณ 5 ล้าน ซึ่งเป็นงบประมาณที่ต่ำมาก แต่เราสามารถทำหนังมีคุณภาพออกมาได้ คือ ประสบความสำเร็จในแง่ของคนดูและประสบความสำเร็จในต่างประเทศด้วย ทำให้เราภูมิใจที่ภาพยนตร์ไทยผลิตออกมาสามารถสู้กับภาพยนตร์จากต่างประเทศได้ (ณัฐวุฒิ กิตติคุณ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านตนเองที่ส่งผลให้บุคคลได้รับโอกาสเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพไทย ประกอบด้วย 1. การมีประสบการณ์ร่วมงานกับผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์ 2. รูปแบบการทำงานมีลักษณะโดดเด่นและผู้กำกับภาพยอมรับผลงาน 3. ความสนิทสนมส่วนตัวกับผู้กำกับภาพและมีส่วนร่วมลงทุนผลิตภาพยนตร์

2.1 การมีประสบการณ์ร่วมงานกับผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์

การมีประสบการณ์ร่วมงานกับผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์ คือ การที่ผู้กำกับภาพเคยเป็นบุคลากรหรือทีมงานในบริษัทผลิตภาพยนตร์ (Production House) หรือ เคยทำงานร่วมกับผู้กำกับภาพยนตร์มาก่อน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีผลต่อการเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพไทย

... หลังจากที่ผมลาออกจากบริษัท Image & Montage ก็ได้ยินข่าวว่า กองถ่ายภาพยนตร์เรื่อง “ทวิภพ” มีปัญหา น้ำแกละไม่พอใจงานด้านภาพรวมทั้งนักแสดงด้วย คือ ต้องรีบทัดใหม่หมดและวันนั้นผมทำงานติดต่อให้เพื่อนจนถึงเช้า พอเสร็จก็ปิดมือถือนอน น้ำแกละส่งลูกน้องมาตามผมที่บ้าน ขอให้ผมไปช่วยถ่ายภาพยนตร์เรื่อง “ทวิภพ” ให้ ดังนั้นภาพยนตร์เรื่อง “ทวิภพ” จึงเป็นงานแรกที่ผมเข้ามาทำงานถ่ายภาพยนตร์ไทย โดยที่เจ้านายผม (สุรพงศ์ พินิจคำ) เป็นผู้ชักนำผมเข้ามา ส่วนภาพยนตร์เรื่องที่ 2 คือ เรื่อง “Beautiful Boxer” เป็นการทำงานกำกับภาพด้วยตัวผมเอง เวลานั้นก็รู้สึกกลัว ๆ กลัว ๆ เพราะอย่างภาพยนตร์เรื่อง “ทวิภพ” เป็นการทำงานร่วมกับน้ำแกละ (สุรพงศ์ พินิจคำ) คือ เคยทำงานร่วมกันมาก่อนและรู้จักกันเป็นอย่างดี ผมรับงานกำกับภาพเรื่อง “Beautiful Boxer” เพราะแฟนของน้ำแกละ (อาภรณ์ พินิจคำ) ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการสร้าง (Producer) โดยเรียกผมเข้าไปคุยกับทางบริษัทจีเอ็มเอ็ม พิคเจอร์ส (ในเครือแกรมมี่ กรุ๊ป) และตอนนั้นทางบริษัทตอบตกลงเรียกผมไปทำงาน พอทำไปทำมาชื่อของผมก็เข้าไปอยู่กับบริษัทจีเอ็มเอ็ม พิคเจอร์สเลย (ชูชาติ นันทิวิญญูธาดา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

... ตอนนั้นไปเจอกับพีคิง (สมจริง ศรีสุภาพ) พีคิงมากำกับภาพยนตร์ 16 มิลลิเมตร ซึ่งต่อมาผมรับงานถ่ายภาพยนตร์อิสระ (Freelance) และได้มาถ่ายภาพยนตร์โฆษณาให้กับพีเคาเรื่องหนึ่งซึ่งพีเคาชอบฝีมือและการทำงาน จึงชวนผมไปร่วมงานภาพยนตร์ด้วย ซึ่งตอนนั้นผมก็อยากทำด้วยเพราะทำงานโฆษณามากแล้ว ต้องการทำหนังบ้าง อยากทำอะไรมัน ๆ ดูและที่สำคัญอยากจะรู้ว่าภาพยนตร์ไทยทำอย่างไร จึงได้ตัดสินใจไปทำงานภาพยนตร์กับพีเคา (ทวีศักดิ์ คุ่มผาติ, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2550)

2.2 รูปแบบการทำงานมีลักษณะโดดเด่นและผู้กำกับภาพยนตร์ชื่นชอบ

ผลงาน

รูปแบบการทำงานมีลักษณะโดดเด่นและผู้กำกับภาพยนตร์ชื่นชอบผลงาน คือ รูปแบบหรือแนวทางการทำงานของผู้กำกับภาพที่มีความโดดเด่นและมีลักษณะเฉพาะตัว รวมถึงรูปแบบหรือแนวทางการสร้างสรรค์งานมีความสอดคล้องกับผู้กำกับภาพยนตร์หรือสอดคล้องกับเรื่องราวที่นำเสนอในภาพยนตร์ ปัจจุบันดังกล่าวจึงมีผลต่อการเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพไทย

ผมเป็นผู้กำกับภาพในภาพยนตร์โฆษณามานานพอสมควร เกือบ 10 ปีแล้ว ที่ได้มาถ่ายภาพยนตร์เรื่องแรก ก็คือ ภาพยนตร์เรื่อง 15 ค่ำเดือน 11 เมื่อผลงานปรากฏออกมาก็ทำให้คนได้รู้จักผมมากขึ้นและได้รับรางวัลเยอะมาก ด้วย โดยส่วนตัวของผมก็สนิทกับพี่แก้ง (จิระ มะลิกุล) อยู่แล้ว คือ ตอนที่ผมทำงานใหม่ ๆ ผมก็ไปเป็นผู้ช่วยกล้องให้พี่เขา ก็รู้จักมาเป็น 10 ปีแล้ว และอีกอย่างหนึ่งพี่เขาชอบที่ผมถ่ายภาพแนวธรรมชาติ จึงให้โอกาสผมเป็นผู้ถ่ายภาพ โดยได้ให้โจทย์กับผมและทดสอบหรือว่าลองไปถ่ายสถานที่จริงว่าออกมาเป็นอย่างไร (สมบุญ ณ พิริยะภักดีกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

นอกจากนี้ จากการศึกษาข้อมูลของผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์ ยังพบว่า การเข้าสู่อาชีพของผู้กำกับภาพรายใหม่เกิดจากการแสดงผลงานผ่านรูปแบบหรือแนวทางการทำงานด้านภาพนิ่งในกองถ่ายภาพยนตร์ (ความใกล้ชิดกับผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์) เมื่อผู้อำนวยการสร้างได้เห็นผลงานและเกิดความชื่นชอบจึงให้โอกาสเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพไทย (สร้างกลุ่มหรือทีมงานใหม่)

... การพิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพ ผู้อำนวยการสร้าง (Producer) ก็มี ส่วนสำคัญ อย่างเช่น ในกองถ่ายภาพยนตร์เรื่องเพื่อนสนิท ผู้อำนวยการสร้าง ก็คือ พี่แก้ง (จิระ มะลิกุล) ได้เห็นผลงานของเด็กที่ถ่ายภาพนิ่งในกองถ่ายภาพยนตร์และชื่นชอบจึงติดต่อให้มาเป็นผู้กำกับภาพในภาพยนตร์เรื่อง “เพื่อนสนิท” (ภาควิชา วังสุมิ, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2550)

2.3 ความสนิทสนมกับผู้กำกับภาพยนตร์และมีส่วนร่วมลงทุนผลิต

ภาพยนตร์

ความสนิทสนมกับผู้กำกับภาพยนตร์และมีส่วนร่วมลงทุนผลิตภาพยนตร์ คือ การพิจารณาเลือกบุคคลที่มีลักษณะการหากลุ่ม สร้างทีมในช่วงเริ่มต้นทำงาน โดยกำหนดหรือสร้างทีมจากบุคคลใกล้ชิดและมีเครือข่ายด้านการผลิตภาพยนตร์ เพื่อช่วยเหลือ สนับสนุนและส่งเสริมซึ่งกันและกัน ปัจจุบันดังกล่าวจึงมีผลต่อการเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพไทย

... ภาพยนตร์เรื่อง “ทำฟ้าลิขิต” เป็นภาพยนตร์ที่ผลิตในปี 2540 ของบริษัท กันตนา ซึ่งอ็อกไซด์ แปงค์ (Oxide Pang Chun) ผู้กำกับภาพยนตร์เป็นเพื่อน กับผมและตัวของอ็อกไซด์กับผมได้ลงทุนผลิตภาพยนตร์ไปด้วย ตอนนั้น อ็อกไซด์เพิ่งจะทำภาพยนตร์เรื่องแรก แต่ก่อนนั้นอ็อกไซด์ทำงานเป็น ผู้เทเลซีน (Tele-cine Actuator) อ็อกไซด์มาชวนว่าอยากจะทำภาพยนตร์ ซึ่ง ผมเห็นว่าเพื่อนอยากทำ ผมจึงตกลงจะช่วยเพื่อนทำ โดยบริษัทกันตนาลงทุน สร้างภาพยนตร์ส่วนบริษัทผม (Perfidia) ร่วมลงทุนไปด้วย 1 ล้านบาท คือ นอกจากผมจะตัดสินใจที่จะช่วยเพื่อน แล้วที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คือ คนที่ทำอาชีพผู้กำกับภาพทุกคนต้องการที่จะถ่ายภาพยนตร์ไทยเพื่อเก็บไว้ เป็นผลงานของตนเองครั้งหนึ่ง (สินธพ ไสภณ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550) เมื่อตนเอง คือ บัณฑิตด้าน “โอกาส” ที่ส่งผลต่อการพัฒนาเข้าสู่อาชีพผู้กำกับ ภาพไทย บุคคลรุ่นใหม่ที่สนใจการประกอบอาชีพผู้กำกับภาพไทยจึงควรพัฒนาการเรียนรู้ด้าน อาชีพและสร้างสรรค์ผลงานนำเสนอผ่านช่องทางหรือพื้นที่ที่แสดงความรู้ ความสามารถของตนเอง ให้เป็นที่ประจักษ์แก่บุคคลในแวดวงอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย

... ผู้กำกับภาพใหม่ ๆ ต้องรู้จักนำเสนอตัวเอง แต่ข้อสำคัญประการหนึ่ง ก็คือ อย่าให้ความสำคัญกับเรื่องรายได้มากนักเพราะว่าคุณลักษณะความ โดดเด่นของผู้กำกับภาพจะปรากฏออกมานั้นเกิดจากการนำเสนอผ่าน ผลงาน หากผู้กำกับภาพหวังเรื่องตัวเลขทางด้านรายได้จนไม่ได้แสดงผล งานของตนเองให้ปรากฏออกมาก็จะไม่มีใครรู้ว่าผลงานของเราเป็นอย่างไร ดังนั้น เวลาที่ผู้กำกับภาพใหม่ ๆ นำเสนอผลงานจึงไม่ควรคำนึงถึงเรื่องค่า จ้างเป็นประเด็นสำคัญ ผู้กำกับภาพรายใหม่ควรรหาโอกาสแสดงผลงานของ ตนเองและตั้งใจทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อทำด้วยความตั้งใจแล้วเรื่องรายได้ก็ จะตามมาเองภายหลัง (สินธพ ไสภณ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

... โอกาสเป็นสิ่งที่สำคัญมาก หากเราไม่มีโอกาสก็ไม่สามารถที่จะไปแสดงฝีมือปรากฏให้ผู้อื่นเห็นได้ ผมคิดว่าโอกาสถือว่าเป็นปัจจัยอันดับแรก หาก ไม่มีโอกาสที่ดีหรือไม่มีโอกาสที่ได้แสดงผลงานก็ไม่สามารถที่จะสร้างสรรค์ ผลงานที่ดีออกมาได้ ซึ่งเด็กรุ่นใหม่ที่ต้องการก้าวมาเป็นผู้กำกับภาพต้อง เริ่มต้นจากการทำภาพยนตร์สั้น สร้างผลงานภาพยนตร์สั้นให้ออกมาดีและ การผ่านเวทีการประกวดภาพยนตร์ก็สำคัญ และหากคนรุ่นใหม่เดินเข้าไป สมัครงาน คำถามแรกที่จะถูกถาม ก็คือ คุณมีตัวอย่างผลงานทางด้าน

ภาพยนตร์ที่เคยทำมาให้ดูหรือไม่ เท่านั้นเด็กใหม่ ๆ ก็หมดสิทธิ์แล้ว ดังนั้น คนรุ่นใหม่จึงต้องหาโอกาสจากเวทีต่าง ๆ เพื่อทำผลงานให้ปรากฏออกมา เป็นที่ยอมรับ ส่วนคนรุ่นใหม่ที่ยากเป็นผู้กำกับภาพก็ยังมีโอกาส อาจ เริ่มต้นจากการถ่ายมิวสิกวิดีโอหรือถ่ายภาพยนตร์สั้น ซึ่งเป็นโอกาสที่ดี เพราะว่าใช้งบประมาณน้อยและน่าลองทำดู โดยผู้ถ่ายภาพยนตร์ใหม่ก็ พยายามหาสิ่งใหม่ ๆ มานำเสนอถ่ายทอดลงไป ทำให้ผลงานออกมาดี และเข้าตาถูกใจผู้กำกับภาพยนตร์ (สมบุญ ภิริยะภักดีกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

3. บุคคลใกล้ชิดหรือบุคคลในองค์กรการผลิตภาพยนตร์

เนื่องจากการสร้างภาพยนตร์มีรูปแบบการทำงานในลักษณะ “ระบบครอบครัว” ประกอบกับการสร้างภาพยนตร์ไทยแต่ละเรื่องใช้ระยะเวลาการผลิตที่ยาวนานทำให้ทีมงานฝ่ายต่าง ๆ ต้องทำงานอยู่ร่วมกันตั้งแต่ต้นจนกระทั่งจบโครงการสร้างภาพยนตร์ ดังนั้น ทีมงานฝ่ายการผลิตต่าง ๆ จึงต้องอาศัยความคุ้นเคย ความเชื่อมั่นจากการได้ร่วมงานกันมาก่อนและเมื่อรูปแบบการทำงานเป็นลักษณะ “ระบบครอบครัว” ดังนั้น การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานและการให้โอกาสจึงเกิดจากการแนะนำจากบุคคลใกล้ชิดหรือบุคคลในองค์กรการผลิตภาพยนตร์

... ในช่วงที่ผมทำงานถ่ายมิวสิกวิดีโอ ผมได้เจอกับรุ่นน้องคนหนึ่งซึ่งเขาเป็นทีมทำละครกับคุณบัณฑิต ฤทธิ์ถกลอยู่ เพราะช่วงนั้นคุณบัณฑิตหยุดทำภาพยนตร์ไปทำให้ผมได้มีโอกาสได้ไปคุยกับคุณบัณฑิตที่บ้านตอนงานปีใหม่และคุณบัณฑิตได้มีโอกาสได้เห็นผลงานของผมเนื่องจากรุ่นน้องเขาตัวอย่างผลงานให้คุณบัณฑิตดูและช่วงนั้นเป็นจังหวะพอดีที่คุณบัณฑิตเริ่มทำโครงการของคุณเสกสรร ประเสริฐกุล เรื่อง “คนล่าจันทร์ (14 ตุลา สงครามประชาชน)” ซึ่งผมก็เป็นคนที่ชื่นชอบผลงานของคุณเสกสรรอยู่แล้วและทางบริษัทไฟว์สตาร์โปรดักชั่นก็ตอบรับที่จะสร้างภาพยนตร์ของคุณเสกสรรด้วย ทำให้ผมรู้สึกตื่นเต้นมากดังนั้นจึงขอคุณบัณฑิตทำเป็นผู้ช่วยผู้กำกับภาพยนตร์ เป็นค้นหาข้อมูล ซึ่งผมศึกษาหาข้อมูลไปและสำรวจสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์อย่างละเอียด คือผมช่วยคุณบัณฑิตมาตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ ทำให้รู้รายละเอียดต่าง ๆ รวมถึงสถานที่เกิดเรื่องราวในบทภาพยนตร์ พร้อมกันนั้นคุณบัณฑิตก็ให้ผมรับผิดชอบหาผู้กำกับภาพให้ ผมก็ติดต่อพี่แดง (ชาญกิจ ชำนิวิทย์พงศ์) และผู้กำกับภาพคนอื่น ๆ ไป แต่เป็นจังหวะที่ไม่มีใครว่างหรือมีบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ลงตัวทำให้เวลานั้นยังไม่มีผู้กำกับภาพเลย คุณบัณฑิตจึงชี้มาที่ผมและเลือกที่จะให้ผมเป็นผู้ถ่ายภาพยนตร์ซึ่งภาพยนตร์

เรื่อง “คนล่าจันทร์” เป็นภาพยนตร์เรื่องแรกที่ผมได้ถ่ายภาพยนตร์ ซึ่งเป็นภาพยนตร์ที่ถ่ายด้วยฟิล์ม 35 มิลลิเมตรและพอผมถ่ายภาพยนตร์เรื่องคนล่าจันทร์ (14 ตุลา สงครามประชาชน) เสร็จก็มีคนเห็นผลงานที่ผมทำ พี่มงคลชัย ชัยวิสุทธิ นักเขียนนักวิจารณ์ภาพยนตร์ อดีตบรรณาธิการนิตยสารเกี่ยวกับภาพยนตร์ “เอนเตอร์เทน” และ “ซีเนียร์” ก็ชวนให้ผมไปถ่ายภาพยนตร์เรื่องแรกที่พี่มงคลชัยมารับบทเป็นคนเขียนบทและผู้กำกับภาพยนตร์ เรื่อง “เกิร์ล เฟรนด์ 14 ใส่กำลังเหมา (Girls Friend)” ตอนแรกผมก็ตอบตกลงที่จะเป็นผู้ถ่ายภาพยนตร์ให้ แต่เผอิญว่ามีปัญหาเรื่องคิวการถ่ายภาพยนตร์และคุณป๊อ (ฉันท จิตนุกูล) เรียกให้ผมไปช่วยถ่ายภาพยนตร์เรื่อง “ขุนแผน” แทนผู้กำกับภาพคนก่อนที่ลาออกไปกลางคัน จากนั้นผมก็ถ่ายภาพยนตร์มาโดยตลอด คือ การทำงานกับคุณบัณฑิต ทำให้ผมได้ประสบการณ์การทำภาพยนตร์อีกรุ่นหนึ่ง ได้เรื่องของเทคนิควิ (Trick) การทำภาพยนตร์ การวางแผนการถ่ายภาพยนตร์ รู้วิธีการถ่ายภาพยนตร์และการแก้ไขปัญหา (ธีรวัฒน์ รุจิธรรม, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

นอกจากนี้ จากการศึกษาข้อมูลของผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์ ยังพบว่า การพิจารณาเลือกผู้กำกับภาพไทยอาศัยการแนะนำ การปรึกษา การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากบุคคลใกล้ชิดหรือบุคคลในองค์กรการผลิตภาพยนตร์เพื่อตัดสินใจเลือกผู้กำกับภาพไทย

... ส่วนตัวผม คุณเอก เข้มขึ้น ซึ่งเป็นผู้ออกแบบภาพยนตร์มีส่วนช่วยพิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพเนื่องจากทำงานร่วมกันมาตั้งแต่ต้นและเห็นส่วนต่าง ๆ ในภาพยนตร์มาด้วยกัน ดังนั้น จึงมีส่วนสำคัญที่ช่วยตัดสินใจ แนะนำ เลือกผู้กำกับภาพและทีมงานการผลิตภาพยนตร์ หรือบางครั้งเลือกผู้กำกับภาพที่ต้องการไว้แต่เวลาการทำงานไม่ตรงกัน เนื่องจากใครก็ต้องการคนที่มีความสามารถมาถ่ายภาพยนตร์ให้ ดังนั้น หากกรณีที่ผู้กำกับภาพที่เคยถ่ายภาพยนตร์ให้คิดว่าไม่ไหวเขาจะแนะนำผู้กำกับภาพบุคคลอื่นให้ (นนทรี นิมิตรบุตร, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2550)

4. ปริมาณการผลิตภาพยนตร์

เมื่อตลาดอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยมีความเจริญเติบโต (Growth) โดยในแต่ละปีมีการผลิตภาพยนตร์เป็นจำนวนมากทำให้เกิดการขาดแคลนบุคลากรด้านการผลิต โดยเฉพาะตำแหน่ง “ผู้กำกับภาพ” ประกอบกับผู้กำกับภาพยนตร์เห็นความสามารถจึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้บุคคลมีโอกาเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพไทยได้

... ผมเริ่มต้นถ่ายภาพยนตร์ไทยในช่วงยุคสมัยการถ่ายภาพยนตร์ด้วยกล้อง ภาพยนตร์ขนาด 16 มิลลิเมตร ตั้งแต่สมัยยุคตลก ศรีเฝือก ศรีสุริยาดัง ช่วงนั้น งานมันเยอะมาก ๆ หาคนถ่ายภาพยนตร์ไม่ได้ ปีหนึ่งสร้างภาพยนตร์ไทยปริมาณ มาก ทำให้ขาดแคลนผู้ถ่ายภาพยนตร์ ผมจึงขอแยกกับน้ำชายามาทำงานถ่าย ภาพยนตร์ให้กับผู้กำกับภาพยนตร์รุ่นเก่า ก็คือ พี่อนุมาศ บุญนาค คือ พี่เขาเห็นว่า ผมสามารถที่จะก้าวขึ้นไปถ่ายภาพยนตร์ได้ จึงให้โอกาสผมได้ถ่ายภาพยนตร์ (วิเชียร เรื่องวิญญูกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

ปัจจัยความสำเร็จในอาชีพผู้กำกับภาพไทย

ปัจจัยความสำเร็จในอาชีพผู้กำกับภาพไทย คือ องค์ประกอบที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ของผู้กำกับภาพในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย โดยการศึกษาครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ปัจจัย คือ 1. ปัจจัยภายใน ซึ่งเป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้กำกับภาพที่สามารถควบคุมได้และมีความจำเป็น ต่อการประกอบอาชีพผู้กำกับภาพ 2. ปัจจัยภายนอก ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของผู้กำกับ ภาพ แต่ผู้กำกับภาพต้องเรียนรู้และประสานงานเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างต่อเนื่อง และผลิตผลงานออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

ปัจจัยภายใน

จากการศึกษาข้อมูลพบว่า ผู้กำกับภาพไทยมี “ปัจจัยภายใน” ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ จำเป็นต่อการประกอบอาชีพผู้กำกับภาพ ดังนี้

1. ทักษะ ความรู้และความสามารถในการประกอบอาชีพ

ปัจจัยด้านทักษะ ความรู้และความสามารถในการประกอบอาชีพ คือ ปัจจัยที่เป็นค่า ดัชนีชี้วัดความรู้ ความสามารถด้านการประกอบอาชีพของตัวบุคคลส่งผลต่อการสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจและความศรัทธาของตนเอง ทีมงานและผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการ โดยความสามารถและทักษะการประกอบอาชีพ ประกอบด้วย 1. การสั่งสมประสบการณ์ด้าน อาชีพ (พัฒนาเข้าสู่อาชีพและพัฒนาการทำงานอาชีพผู้กำกับภาพ) 2. การแสวงหาการเรียนรู้ด้าน อาชีพเฉพาะบุคคล (การสร้างสรรคผลงานและการดำรงอาชีพอย่างต่อเนื่อง)

1.1 การสังสมประสบการณ์ด้านอาชีพ

ประสบการณ์ด้านอาชีพ คือ การเรียนรู้ของตัวบุคคลที่เกิดจากการฝึกฝน ทดลองและการดำเนินงานด้านวิชาชีพในสถานประกอบการหรือแหล่งงาน จนกระทั่งบุคคลมี ทักษะ ความชำนาญ ความรู้และความสามารถเพื่อประกอบอาชีพได้ ซึ่งประสบการณ์ด้านอาชีพนอกจากจะส่งผลต่อความเชื่อมั่น ความไว้วางใจและความศรัทธาของตนเอง ที่ทีมงานและผู้ว่าจ้าง หรือเจ้าของสถานประกอบการแล้ว ยังส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพต่อการสร้างสรรค์ผลงานและ การทำงาน ตลอดจนความสำเร็จขององค์กรหรือหน่วยงานได้อีกด้วย

... ประสบการณ์การทำงานจะเป็นสิ่งที่สอนเราได้ดีที่สุด คือ เมื่อเวลาไป ถ่ายภาพยนตร์และได้พบปัญหา ซึ่งหากเรามีประสบการณ์ก็จะสามารถ แก้ไขปัญหาให้ผ่านไปได้และรู้ว่าวิธีไหนดีที่สุด รู้จักการปรับและแก้ไขเหตุการณ์ การทำงานในกองถ่ายภาพยนตร์ที่ทีมงานทุกชีวิตรอการทำงานของคน 2 คน ก็คือผู้กำกับภาพยนตร์และผู้กำกับภาพ หากไม่เป็นผู้นำ (Leadership) ที่ดีก็ จะไม่สามารถนำพาทีมงานให้รอดผ่านไปได้จนกระทั่งเสร็จสิ้นโครงการได้ อย่างเช่นผมเคยถ่ายภาพยนตร์ซึ่งเป็นภาพยนตร์เกี่ยวกับรถในช่องหน้าฝน อากาศจะมีดครึ้มและมีช่วงสว่างในบางครั้ง โดยใช้ระยะเวลาการถ่ายภาพยนตร์ อยู่ประมาณ 3-4 วัน ผมจึงไปคุยและตกลงกับผู้กำกับภาพยนตร์ว่าถ้าต้องการ จะถ่ายให้สวยงามนั้นส่วนตัวผมคิดว่าต้องถ่ายในช่วงเวลาที่มีเมฆปกคลุมดวง อาทิตย์ คือ ผมต้องการลักษณะแสงที่ไล่ระดับแสงเงา (Shade) โดยในช่วง สว่างจะไม่ถ่าย ซึ่งก็มีช่วงระยะเวลาการทำงานถ่ายภาพยนตร์ในแต่ละวัน ที่มีสัดส่วนความมืดครึ้มถึง 70% และสัดส่วนความสว่างอยู่ 30% ก่อนที่ จะถ่ายภาพยนตร์ก็ต้องระบุและตกลงกับผู้กำกับภาพยนตร์ให้ชัดเจนซึ่ง เป็นสิ่งที่สำคัญมาก ดังนั้น ตัวผู้กำกับภาพจะต้องรู้จักคาดเดาเหตุการณ์ ล่วงหน้าเพื่อนำมาใช้วางแผนการทำงานและเตรียมตัวแก้ไขปัญหาก็จะ เกิดขึ้น (สินธพ โสภณ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผู้กำกับภาพจะต้องอาศัยประสบการณ์ การเป็นคนช่างสังเกตช่างจดจำ ในทุก ๆ เรื่อง มีความขยันอดทน มีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะ ในช่วงขั้นตอนการผลิตภาพยนตร์ ผู้กำกับภาพที่ผ่านประสบการณ์มามากและได้ เรียนรู้ ทดลองสิ่งต่าง ๆ มากมายก็จะทำให้เห็นปัญหาและมองอะไรกว้าง มากกว่าบุคคลอื่น เมื่อเห็นปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาได้ ผู้ร่วมงานก็จะ รู้สึกดีกับเรา (ณัฐวุฒิ กิตติคุณ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

... หากผู้กำกับภาพมีโอกาสได้ร่วมทำงานกับภาพยนตร์ฟอร์มใหญ่ ๆ ก็จะช่วยขยายโอกาสทางด้านอาชีพเพิ่มยิ่งขึ้น อย่างเช่นผมมีโอกาสได้ทำงานร่วมกับนิโคลัส เคส (Nicolas Cage) ก็เท่ากับเป็นการเพิ่มความเชื่อถือทางด้านอาชีพให้กับตนเอง การร่วมงานกับอ็อกไซด์ แพงค์ (Oxide Pang Chun) เป็นการร่วมงานกับทีมงานต่างประเทศ ซึ่งบริษัทผลิตภาพยนตร์ก็ต้องการผู้กำกับภาพจากต่างประเทศ ดังนั้น การคัดเลือกทีมงานผมจึงต้องส่งผลงานวุฒิการศึกษาและประวัติการทำงานไปให้บริษัทผลิตภาพยนตร์ที่อเมริกา ซึ่งผู้กำกับภาพยนตร์ก็ไม่มีสิทธิ์พิจารณาคัดเลือกผู้กำกับภาพ โดยการทำงานกับทีมงานต่างประเทศนั้นต้องมีความชัดเจน เมื่อทางบริษัทผู้ผลิตภาพยนตร์พิจารณาแล้วจึงตัดสินใจให้ทำงาน คือ หากบริษัทไม่เชื่อใจแล้วก็จะไม่ให้ทำงาน เนื่องจากเป็นระบบสหภาพแรงงาน (Union) จึงพิจารณาให้ทำงานยากมาก นอกเสียจากทำในหน่วยถ่ายภาพยนตร์ที่ 2 (Second Unit) (เดชา ศรีมันตะ, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

ความสามารถและทักษะการประกอบอาชีพผู้กำกับภาพโดยทั่วไปเกิดจากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมกับการทำงาน การสังเกตการณ์การทำงานและการฝึกฝนทดลองปฏิบัติงาน จากการศึกษพบว่า การพัฒนาทักษะและความสามารถในการประกอบอาชีพผู้กำกับภาพไทยที่เกิดจากการสังสมประสบการณ์การทำงานของบุคคลมาจาก 2 กรณี คือ 1. การพัฒนาทักษะ ความรู้และความสามารถตามระบบโครงสร้างฝ่ายการถ่ายภาพยนตร์ 2. การพัฒนาทักษะและความสามารถจากประสบการณ์การทำงานด้านการผลิตและการถ่ายภาพยนตร์จากหลากหลายของกลุ่มงานด้านอาชีพและแหล่งการทำงาน การพัฒนาทักษะและความสามารถตามระบบโครงสร้างฝ่ายการถ่ายภาพยนตร์ เป็นลักษณะการเรียนรู้จากการที่บุคคลได้เข้าไปมีส่วนร่วมตามระบบโครงสร้างฝ่ายการถ่ายภาพยนตร์ จึงเกิดการเรียนรู้ด้านอาชีพจากการได้เห็นวิธีการทำงานรูปแบบการสร้างสรรค์งาน การแก้ไขปัญหาของตัวบุคคลที่ทำหน้าที่ในตำแหน่งผู้กำกับภาพ จากการศึกษา พบว่า ผู้กำกับภาพไทยจำนวน 6 ท่านพัฒนาทักษะและความสามารถตามระบบโครงสร้างฝ่ายการถ่ายภาพยนตร์

... พอจบมาผมก็มาทำงานเป็นผู้ช่วยช่างภาพอยู่ 7-8 ปีกับบริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณา ต่อจากนั้นก็มาทำงานเป็นผู้ช่วยช่างภาพที่บริษัท ชาลอนฟิล์ม ซึ่งเป็นบริษัทผลิตภาพยนตร์ของฮอลลีวูด (Hollywood) เจ้าของบริษัทเป็นคนออสเตรเลีย เป็นผู้กำกับภาพมือหนึ่งของการผลิตภาพยนตร์โฆษณา ในขณะนั้นและได้รับรางวัลมากมาย ตอนนั้นผมทำอยู่ประมาณ 5-6 ปี ได้เห็น

วิธีการทำงานของเขาและเราก็นำมาประยุกต์ใช้กับการทำงานของเรา ผมคิดว่าการเรียนรู้ทางด้านอาชีพของผมส่วนใหญ่มาจากรุ่นพี่ที่จบมาจากแผนกการถ่ายภาพและภาพยนตร์ เทคนิคกรุงเทพฯ ด้วยกัน คือตอนที่ได้มีโอกาสทำงานที่บริษัทโฟรชั่น ซึ่งเป็นบริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณา และอีกอย่างหนึ่งก็คือ ได้มาจากบริษัทผลิตภาพยนตร์โฆษณาทั้งหลายที่เราได้เข้าไปทำงานและอยู่คลุกคลีตรงนั้น (ณัฐวุฒิ กิตติคุณ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

... ในช่วงที่ทำงานอยู่ผมก็ได้เห็นผู้กำกับภาพที่เก่ง ๆ หลายท่านทำงาน ทำให้เราได้ศึกษาในรูปแบบครูปักหลักจำและเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาของผู้กำกับภาพในแต่ละคน อย่างพี่ปัญญา นิมเจริญพงษ์ พี่อนุภาพ บัวจันทร์ผมก็ไปเป็นผู้ช่วยยกกล้องมา ทำให้เราได้เห็นสไตล์การทำงานของช่างภาพแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร เมื่อได้เรียนรู้และมีประสบการณ์มาแล้วก็ทำให้เราสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ผู้กำกับภาพที่ผมได้เข้าไปร่วมงานก็จะนับถือเขาและคิดว่าสักวันหนึ่งเราจะทำให้ได้เหมือนเขา อย่างช่างภาพหลาย ๆ คนในบ้านเราเก่งมาก อย่างเช่นพี่เปี้ยก (อนุภาพ บัวจันทร์) พี่แดง (ชาญกิจ ชำนิวิทย์พงศ์) คือ พี่แดงเป็นอาจารย์ที่ให้ทุกอย่าง ทุ่มเทโดยไม่หวังอะไร ผีเด็กและสอนที่มันงานของเขาได้ดีมาก สอนเรื่องการใช้ชีวิตเมื่อออกมาทำงานอิสระ สอนการปฏิบัติตัวที่ดีของการเป็นช่างภาพ คือ ต้องมีความสุภาพและรู้จักการอ่อนน้อมถ่อมตน (สมบุญ ทรัพย์ะภักดีกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

... เนื่องจากผมอยู่กับคนที่มีฝีมือทางวิชาชีพ เช่น พี่ดอม (ณิสนพพงศ์ ศศิมาณพ) เหมือนกับว่าเมื่อได้ทำงานกับคนเก่ง ๆ มีประสบการณ์เยอะ ๆ ทำให้ค่อย ๆ ซึมซับวิธีการทำงานเข้าไปโดยไม่รู้ตัว พี่ดอมเป็นผู้ถ่ายภาพยนตร์มือหนึ่งของประเทศไทยในตอนนั้น ซึ่งอาจจะไม่ได้สอนหรือบอกวิธีการถ่ายภาพยนตร์กับเราตรง ๆ ว่าถ่ายยังไงจะสวย ไม่สอนเรื่องการมอง แต่หลัก ๆ จะสอนทางด้านเทคนิคโดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับอุปกรณ์ เช่น วิธีการใช้งาน การดูแลบำรุงรักษาเครื่องมือและอุปกรณ์ พี่ดอมเป็นคนที่เคร่งครัด มีระเบียบวินัยและต้องทำงานให้รวดเร็ว คือทำเป็นระบบเหมือนหุ่นยนต์ หากทำไม่ได้ก็จะโดนตำหนิหรือถูกลงโทษ การที่ได้ทำงานงานร่วมกับพี่ดอมทุก ๆ วัน ทำให้ได้เห็นวิธีการทำงาน เช่น วิธีการตั้งแสงแบบสดใส (Bright) พอถึงช่วงเวลา

ได้ถ่ายภาพยนตร์ก็สามารถทำได้ เป็นวิธีการเรียนรู้และแก้ปัญหาจากการทำงาน ส่วนอีกคนหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ทางด้านวิชาชีพ ก็คือ พี่ออด (วรภณห์ ลีละชาติ) พี่ออดเป็นผู้กำกับภาพอีกแนวหนึ่ง คือ ไม่ใช่เป็นผู้กำกับภาพด้านเทคนิคแต่เรื่องเครื่องมือหรือเก่งทางด้านอุปกรณ์เท่านั้น แต่พี่ออดเป็นคนเก่งทางด้านความรู้สึกและอารมณ์ของภาพด้วย เป็นคนที่เก่งมาก ๆ ก็เลยอยู่มาได้เป็น 10 กว่าปี ซึ่งสไตล์การทำงานของผมก็ได้รับอิทธิพลมาจากพี่ออดเพราะผมเริ่มถ่ายภาพยนตร์มาจากพี่ออด โดยช่วงแรกก็ทำตามพี่เขาไปและเมื่อได้เห็นลักษณะการทำงานร่วมกับผู้กำกับภาพยนตร์อย่างไม่เคลือบแคลงและผู้กำกับภาพยนตร์คนอื่น ๆ จึงยึดแบบอย่างมาทำตามดู เมื่อทำตามได้แล้วก็จะมาหาทิศทางหรือสไตล์ของตัวเอง (ทวีศักดิ์ คุ่มผาคดี, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2550)

... ผมทำในตำแหน่งผู้ช่วยกล้องอยู่ประมาณ 6 ปีจึงเริ่มได้ถ่ายภาพยนตร์ คือ ค่อยพัฒนาการเรียนรู้ มาเรื่อย ๆ แต่ที่บริษัทไฟร์ซินหุ้นส่วนของบริษัทส่วนใหญ่เป็นรุ่นพี่จบจากแผนกการถ่ายภาพและภาพยนตร์ เทคนิคกรุงเทพฯ ทั้งนั้น พอทำไปสักระยะหนึ่งรุ่นพี่ก็เริ่มให้ผมลองจัดถ่าย โดยเริ่มจากข้อตื้น ๆ ที่เป็นการถ่ายผลิตภัณฑ์สินค้าก่อน ซึ่งผมก็จะจัดทุกอย่างเตรียมไว้ จากนั้นรุ่นพี่ก็จะขึ้นมาดูและช่วยแก้ไขให้ บางครั้งก็ให้ผมเป็นผู้ถ่ายภาพยนตร์ไปเลย ซึ่งมันก็เป็นจังหวะการก้าวเป็นลำดับขั้นขึ้นไป ผมมองว่าพอได้ทำงานทุกวันก็ทำให้ได้เห็นและเรียนรู้วิธีการทำงานไปเอง คือเมื่อไปอยู่กองถ่ายภาพยนตร์บ่อย ๆ ก็เห็นวิธีการทำงาน การจัดแสง การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ อย่างในบริษัทผมก็มีรุ่นน้องจากสถาบันเข้ามาทำงานเป็นผู้ช่วยกล้อง ปัจจุบันเขาก็เริ่มเป็นผู้กำกับภาพแล้ว โดยส่วนใหญ่เขาจะศึกษาจากประสบการณ์การทำงานทุกวันร่วมกับรุ่นพี่ จากนั้นเขาก็จะค่อยซึมซับสิ่งต่าง ๆ จากเราเข้าไปเองผนวกกับการที่เป็นคนที่ชอบดูภาพยนตร์ ในบางครั้งรับงานจากลูกค้ามาก็ต้องศึกษาและหาภาพยนตร์ตัวอย่างมาเป็นแบบอย่างมาใช้อ้างอิงเพื่อให้ลูกค้าและตัวผู้กำกับภาพยนตร์ได้เห็นแนวทางการถ่ายภาพยนตร์ว่าต้องการภาพลักษณะ (Look) อย่างไรหรือรูปแบบ (Style) ไหน ซึ่งหากอยู่หนึ่งเฉย ๆ ก็จะไม่มีการพัฒนาตนเอง (สินธพ โสภณ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

... ตอนที่ผมเข้ามาทำงานกับพีตอกดิน กัญญามาลย์ น้ำชายให้เข้ามาทำงานในตำแหน่งผู้ช่วยกล้องเลย ช่วงที่เข้ามาผมยังไม่รู้จักอาชีพผู้กำกับภาพเลยและประเทศไทยก็ยังไม่มีการเรียนสอนทางด้านการถ่ายภาพยนตร์ด้วย ส่วนใหญ่ต้องฝึกฝนและเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงานทั้งนั้น โดยการทำในตำแหน่งผู้ช่วยกล้องผมมีหน้าที่จัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้กับผู้กำกับภาพ คือ ผมจัดเตรียมอุปกรณ์ทุกอย่างให้พร้อมเมื่อผู้ถ่ายภาพยนตร์มาถึงก็สามารถทำงานได้เลยทันที ดังนั้น พอขึ้นมาเป็นผู้ถ่ายภาพยนตร์ก็สามารถทำงานได้เลยไม่มีปัญหา (วิเชียร เรื่องวิชญกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผมเองไม่ได้จบการศึกษาทางด้านอาชีพนี้มา แต่อาศัยการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง ณ สถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งถือว่าเสี่ยงกับการประกอบอาชีพ แต่ก็มีผลดี คือ มีเครื่องมืออุปกรณ์ให้ได้ฝึกฝนและทดสอบด้านอาชีพ แต่ถ้าได้เรียนรู้ทางด้านทฤษฎีมากก็จะสามารถบอกกล่าวหรืออธิบายสิ่งที่ทดลองปฏิบัติได้โดยไม่ต้องคาดเดาหรือลองผิดด้วยตัวเอง โดยทำในตำแหน่งผู้ช่วยกล้องอยู่ประมาณ 3 ปี จึงได้ขึ้นมาทำในตำแหน่งผู้กำกับภาพ หากนับเริ่มตั้งแต่ทำงานมาก็ใช้ระยะเวลาทั้งหมดประมาณ 5 ปี จนกระทั่งก้าวมาเป็นผู้กำกับภาพ (เดชา ศรีมันตะ, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

การพัฒนาทักษะและความสามารถจากประสบการณ์การทำงานด้านการผลิตและการถ่ายภาพยนตร์จากความหลากหลายของกลุ่มงานด้านอาชีพและแหล่งการทำงาน คือ การเรียนรู้ของบุคคลที่เกิดจากการสังเกต ฝึกฝน ทดสอบ ทดลองและปฏิบัติงานด้านอาชีพจากประสบการณ์การทำงานของตนเองโดยตรง อาทิ เรียนรู้จากการผลิตภาพยนตร์เพลง, การผลิตภาพยนตร์สารคดีและการผลิตรายการโทรทัศน์ เป็นต้น จากการศึกษา พบว่า ผู้กำกับภาพจำนวน 2 ท่าน พัฒนาทักษะและความสามารถจากประสบการณ์การทำงานด้านการผลิตและการถ่ายภาพยนตร์จากความหลากหลายของกลุ่มงานด้านอาชีพและแหล่งการทำงาน

... โดยส่วนใหญ่ผมจะเรียนรู้จากการทำงานจริง งานจะเป็นสิ่งที่ช่วยสอนตัวเราเพราะการทำงานสามารถเรียนรู้วิธีการทำงานและการปรับตัวให้เข้ากับตัวบุคคลได้ โดยประสบการณ์การทำงานก็จะสอนเราไปเรื่อย ๆ คือ สอนให้เรียนรู้เกี่ยวกับคนด้วย แต่เด็กรุ่นใหม่มักจะไม่นิยมนำมาเรียนรู้อะไรจากสิ่งเล็กๆ น้อยๆ มาก่อน คือ ต้องเรียนรู้จากการทำงานหนักก่อน เด็กรุ่นใหม่อยากที่จะก้าวข้ามขั้นเลยทำให้ขาดประสบการณ์การทำงาน ไม่รู้จักอดทน ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิด

ปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย อย่างผมทำตั้งแต่ล้างอัดขยายรูป แยกขาตั้งกล้อง ผลิตสื่อวีดิทัศน์ งานสารคดี งานตัดต่อ ถ่ายภาพยนตร์โฆษณาและสุดท้ายก็มาถ่ายภาพยนตร์ไทย ทำทุกอย่างไปตามลำดับขั้นตอน ดังนั้นผมก็ไม่จำเป็นต้องนำเสนอตัวเองเพราะผลงานเป็นสิ่งประจักษ์ชัดในตัวของมันเอง (ชูชาติ นันทิธัญญธาดา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

... ตอนเรียนและทำงานในช่วงแรก ๆ ผมทำรายการโทรทัศน์บริษัท Born รับจ้างเขียนบท (Script) รายการฝันที่เป็นจริง จากนั้นก็ข้ามไปดูฝ่ายผลิตรายการ (Production) และก็ไปเรียนรู้งานฝ่ายตัดต่อรายการ พอทำเป็นผู้ช่วยผู้กำกับภาพยนตร์ โดยนิสัยผมเวลาดูภาพยนตร์ก็จะชอบดูเรื่องภาพ คือ ลึก ๆ ตอนนั้นผมชอบดูภาพยนตร์ที่ถ่ายภาพสวย ๆ ชอบสังเกตภาพ พอมาในช่วงหลังความคิดเริ่มชัดขึ้น คือ ผมอยากรู้ว่าในภาพยนตร์เขาถ่ายภาพกันอย่างไรและช่วงที่ทำเป็นผู้ช่วยผู้กำกับภาพยนตร์ ผมก็ได้เห็นการทำงานของผู้กำกับภาพและผมมาเริ่มถ่ายภาพ ได้จับกล้องในช่วงที่ทำงานมิวสิกวิดีโอ (Music Video) ช่วงนี้เป็นช่วงที่ได้ทำอย่างจริง ๆ จัง คือ ตอนทำมิวสิกวิดีโอก็พยายามที่จะถ่ายด้วยฟิล์ม 16 มิลลิเมตร พอมาช่วงหลังงบประมาณน้อยก็จะมาใช้เป็นฟิล์ม 8 มิลลิเมตร รับงานมิวสิกวิดีโออยู่ 3 ปี ได้จับกล้องถ่ายภาพ ทดลองสิ่งต่าง ๆ ทำอะไรใหม่ ๆ ได้อย่างเต็มที่เพราะผมออกมารับเหมาผลิตงานเอง (ธีรวัฒน์ รุจิธรรม, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

1.2 การแสวงหาการเรียนรู้ด้านอาชีพเฉพาะบุคคล

การแสวงหาการเรียนรู้ด้านอาชีพเฉพาะบุคคล คือ การศึกษา ค้นคว้าข้อมูลด้านอาชีพของบุคคลเพื่อนำมาประยุกต์ใช้และพัฒนารูปแบบ วิธีการสร้างสรรค์ผลงานและการทำงานของตนเอง จากการศึกษา พบว่า ผู้กำกับภาพอาศัยแหล่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1. สื่อมวลชน 2. บุคคลผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน 3. เพื่อนร่วมวิชาชีพ 4. ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5. อื่น ๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1 สื่อมวลชน

สื่อมวลชน มีอิทธิพลต่อกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ในสังคมปัจจุบัน เนื่องจากเทคโนโลยีการสื่อสารสามารถแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารครอบคลุมไปถึงผู้รับสารจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วและมีปริมาณแหล่งข้อมูลข่าวสารจำนวนมาก ซึ่งมีลักษณะการแพร่กระจายมาจากหลายทิศทาง รวมถึงองค์การการผลิตสื่อมวลชนในปัจจุบันมุ่งเน้นแนวทางการ

ผลิตข้อมูลข่าวสารและส่งเสริมการตลาดให้กับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะกลุ่ม (Need Market) อีกด้วย ดังนั้น ผู้รับสารจึงสามารถเลือกรับข้อมูลข่าวสารตามความสนใจของแต่ละบุคคลได้

การเรียนรู้และการศึกษาข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนในอาชีพผู้กำกับภาพโดยส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงที่บุคคลพัฒนาเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพแล้ว โดยผู้กำกับภาพอาศัยข้อมูลข่าวสารเพื่อการพัฒนา การสร้างสรรค์รูปแบบและวิธีการทำงาน รวมถึงการศึกษานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการถ่ายภาพยนตร์จากสื่อมวลชน จากการศึกษา พบว่า สื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพผู้กำกับภาพไทย ประกอบด้วย 1. สื่อภาพยนตร์ 2. สื่อสิ่งพิมพ์และนิตยสาร 3. สื่ออินเทอร์เน็ต

ผู้กำกับภาพไทยอาศัยข้อมูลข่าวสารจากสื่อภาพยนตร์ศึกษารูปแบบและแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานและวิธีการทำงานเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการทำงานของตนเอง รวมถึงการใช้เพื่อแสดงลักษณะภาพตัวอย่างอ้างอิง (References) นำเสนอให้ผู้กำกับภาพยนตร์และทีมงานได้เห็นอย่างเป็นรูปธรรมในช่วงขั้นตอนการวางแผนและเตรียมการผลิตภาพยนตร์ จากการศึกษา พบว่า ผู้กำกับภาพไทยจำนวน 8 ท่าน อาศัยการเรียนรู้และการศึกษาข้อมูลข่าวสารจากสื่อภาพยนตร์

“ผมดูภาพยนตร์เป็นประจำ ดูวันหนึ่ง 3-4 เรื่อง ดูเพื่อการบันเทิงและดูเพื่อศึกษาและนำมาใช้งาน โดยจะศึกษาถึงเรื่องการใช้แสง การจัดองค์ประกอบ เทคนิคต่าง ๆ แต่ก็ไม่ได้ลอกเลียนแบบเขามาหมด แต่เป็นการนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับงานของเรา” (ณัฐวุฒิ กิตติคุณ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

... ช่วงที่เป็นผู้กำกับภาพใหม่เมื่อเจอกับสถานการณ์จริงก็จะรู้สึกตื่นเต้นและกลัวว่าจะถ่ายภาพติดหรือไม่ ต้องควบคุมตนเองให้รู้สึกมั่นใจให้ได้เสียก่อน ดังนั้น จะต้องเรียนรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับงาน ต้องศึกษาโดยการดูภาพยนตร์ให้มาก ๆ ว่าเขาถ่ายภาพกันอย่างไร ทำกันอย่างไร นี่ก็คือการเรียนรู้ในช่วง 2-3 ปีแรกของการเป็นผู้กำกับภาพ โดยปีแรก ๆ ที่ผมถ่ายภาพออกมาผลงานมันแย่มาก ๆ มีงานน้อยมาก ๆ และก็เคยมีผู้กำกับภาพยนตร์ยกเลิกการทำงานกับเราด้วย ซึ่งตอนนั้นก็มีเทปบันทึกภาพยนตร์ (ระบบ VHF) จึงซื้อมาเป็นจำนวนมากและดูทุกวัน เพราะขณะนั้นเรื่องการจัดแสงเราอ่อนจึงต้องดูเยอะ ๆ การเรียนรู้จากการดูภาพยนตร์ดี ๆ นั้นก็เปรียบเสมือนเป็นครูที่สอนให้กับเรา โดยศึกษาวิธีการเล่าเรื่อง การแสดง การถ่ายทอดอารมณ์และบรรยากาศ

ของเรื่องและที่สำคัญเป็นการเรียนรู้จากชีวิตคนที่สะท้อนผ่านเรื่องราวในภาพยนตร์ที่น่าเสนอ ปัจจุบันผมก็ยังคงศึกษาและเรียนรู้จากการดูภาพยนตร์อยู่ ศึกษาอุปกรณ์ที่ช่วยถ่ายภาพยนตร์ใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ศึกษาเทคนิคใหม่ ๆ ตลอดเวลา อย่างเช่น การถ่ายภาพยนตร์ที่น่าเสนอเส้นผม ซึ่งแต่ก่อนไม่เคยถ่ายเลยหรือบางครั้งเห็นคนอื่นทำก็ลองมาทำบ้างและนำมาดัดแปลงบ้าง (สมบุญ ทรัพย์ภักดีกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผมไม่ได้ผ่านการเรียนรู้มาตามลำดับขั้นตอน คือผมก้าวขึ้นมาเป็นผู้กำกับภาพเลย เพราะฉะนั้นมืออยู่วิธีเดียวที่ผมจะต้องทำ ก็คือเรียนรู้จากการดูภาพยนตร์ ซึ่งสมัยนั้น ดีวีดี (DVD) ยังไม่มี มีแค่วีดีโอ (Video) และภาพยนตร์สมัยนั้นหายากมากผมก็พยายามขวนขวายหามาดูให้ได้ ดูแล้วดูอีก ดูซ้ำหลายรอบ แต่ก็ต้องดูอย่างพอดี คือดูเพื่อจะหาแง่มุมแต่ละมุมว่ามันแตกต่างกันอย่างไร คือ การทำงานตัวของผู้กำกับภาพจะต้องเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับงานที่ตนเองกำลังจะทำ (ธีรวัฒน์ รุจิธรรม, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผมชอบดูภาพยนตร์โดยเฉพาะภาพยนตร์แนวศิลปะและภาพยนตร์ที่มีความโดดเด่นทางด้านภาพ อย่างเช่นภาพยนตร์เรื่อง “ผีเสื้อและดอกไม้” ที่ดูในสมัยเรียน คือผมชอบงานทางด้านภาพมาก โดยดูถึง 3 รอบเพราะชอบการถ่ายภาพยนตร์ฉากรถไฟขณะวิ่งซึ่งเป็นช่วงเวลาโพล้เพล้ ผู้กำกับภาพสามารถถ่ายภาพยนตร์ออกมาได้สวยงาม โดยรอบแรกที่เข้าไปดูจะศึกษาเรื่องภาพก่อน รอบที่สองเข้าไปดูเรื่องการใช้แสงเงา ส่วนรอบที่สามเข้าไปดูเพื่อทำความเข้าใจเรื่องราวที่น่าเสนอ โดยภาพยนตร์ต่างประเทศเมื่อก่อนผมไม่ค่อยสนใจ จะดูแต่ภาพยนตร์ไทยพอมาทำงานกับน้ำแกละ (สุรพงศ์ พินิจคำ) น้ำแกละก็จะสอนว่าผู้ที่ทำงานด้านภาพยนตร์ต้องมีความรู้รอบ ต้องศึกษาทุกเรื่อง ภาพยนตร์ทุกแนว รู้เรื่องดนตรี ศาสนา ศิลปะ การเมือง ซึ่งตอนนั้นผมรู้สึกงงและสงสัย แต่สุดท้ายก็ทำให้ผมรู้ว่าการเรียนรู้ทุกอย่างจะช่วยหล่อหลอมความคิดให้สามารถนำเสนอผลงานออกมาได้อย่างทันสมัย ทันเหตุการณ์และช่วยให้ผลงานด้านภาพออกมาได้อย่างสมบูรณ์ (ชูชาติ นันทิธัญญธาดา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

นอกจากวิธีการถ่ายภาพยนตร์ที่มาจากฟีดอม (ธนีสพงษ์ ศศิमानพ) และฟีดอด (วรภัณฑ์ ลีละชาติ) มาใช้เป็นแนวคิดหลักแล้ว ยังต้องอาศัยความรู้จากการศึกษาภาพยนตร์ เรียนรู้วิธีการถ่ายภาพจากภาพยนตร์ต่างประเทศ เช่น การวางตำแหน่งของดวงไฟ วิธีการจัดแสง คือ เมื่อดูภาพยนตร์มาก ๆ ทำให้มีข้อมูลในสมอง ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์การทำงานได้ แต่หากดูภาพยนตร์น้อยทำให้คิดสร้างสรรค์ภาพไม่ออก ดังนั้น การดูภาพยนตร์เยอะ ๆ จะช่วยพัฒนาฝีมือให้ดีขึ้น ภาพยนตร์บางเรื่องต้องการการนำเสนอแนวคิด (Idea) ด้านภาพเป็นหลัก ผมก็ต้องหาตัวอย่างไปแสดงให้กับผู้กำกับภาพยนตร์ได้ดู คือ ภาพยนตร์บางเรื่องต้องการสร้างจินตนาการของภาพ การจัดวางกรอบภาพ (Framing) ผมก็ต้องหาลักษณะตัวอย่างภาพอ้างอิง (Reference) ให้ผู้กำกับภาพยนตร์ดูว่ามีความคิดเห็นตรงกันหรือไม่ ลักษณะตัวอย่างภาพยนตร์อ้างอิงจึงมีความสำคัญต่อการสร้างสรรค์ภาพมาก ควรหาลักษณะตัวอย่างภาพยนตร์อ้างอิงมาศึกษาก่อนการทำภาพยนตร์ทุก ๆ ครั้งด้วยซ้ำ ผู้ที่สนใจด้านอาชีพการกำกับภาพต้องหมั่นศึกษา หมั่นดูภาพยนตร์ เพราะภาพยนตร์มีความสำคัญจึงจำเป็นต้องดูให้มาก ๆ การดูภาพยนตร์มากเป็นข้อดีที่ช่วยสร้างการจดจำและการเรียนรู้ที่เก็บไว้ในสมอง (ทวีศักดิ์ คุ่มผาติ, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2550)

... ผู้กำกับภาพต้องหมั่นศึกษาและเรียนรู้จากการดูภาพยนตร์ให้มาก ๆ ตั้งคำถามและพยายามหาคำตอบว่าในฉากที่เราสนใจนั้นว่ามีวิธีการถ่ายภาพยนตร์อย่างไรและมีเหตุผลอะไร ผู้กำกับภาพต้องแสวงหาความรู้และทักษะทางด้านการถ่ายภาพยนตร์อยู่ตลอดเวลา และในบางครั้งรับงานจากลูกค้ามาก็ต้องศึกษาและหาภาพยนตร์ตัวอย่างมาใช้อ้างอิงเพื่อให้ลูกค้าและตัวผู้กำกับภาพยนตร์ได้เห็นแนวทาง การถ่ายภาพยนตร์ว่าต้องการภาพลักษณะ (Look) อย่างไรหรือรูปแบบ (Style) ไหน ซึ่งหากอยู่นิ่งเฉย ๆ ก็จะไม่มีการพัฒนาตนเอง (สินธพ โสภณ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

... การพัฒนาอาชีพสมัยก่อนผมก็ใช้เวลาส่วนใหญ่กับการดูภาพยนตร์ต่างประเทศ อย่างเช่นการใช้ภาพในลักษณะดอลลีออก (Dolly out) พร้อมกับการซูมเข้า (Zoom out) หรือซูมเข้าพร้อม กับดอลลีออกด้วย ซึ่งแสดงผลภาพเหมือนกับผู้แสดงนั่งอยู่เฉย ๆ แล้ว ทัศนียภาพบริเวณรอบตัวแสดงเปลี่ยนแปลงไป คือเมื่อดูแล้วก็ต้อง คิดและหาวิธีทดลองทำให้ได้เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการทำงานของ ตนเองและการจัดแสง (Lighting) ก็จะต้องอาศัยการดูจากภาพยนตร์ ต่างประเทศเช่นกันเพราะผมไม่มีโรงเรียนมาสอน คือ ต้องเรียนรู้ด้วย ตนเองทั้งหมด ดังนั้น ครูของผมก็คือ ภาพยนตร์ต่างประเทศ โดยเมื่อ ดูก็จะพยายามศึกษาและวิเคราะห์วิธีการและรูปแบบการถ่าย ภาพยนตร์ (วิเชียร เรืองวิชญกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“ผู้กำกับภาพต้องเรียนรู้จากการดูภาพยนตร์จำนวนมาก ๆ เพื่อนำมา ใช้ถ่ายทอดและสร้างสรรค์ผลงานของตนเองออกมา” (เดชา ศรีมันตะ, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

ผู้กำกับภาพไทยอาศัยข้อมูลข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์และนิตยสาร เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการถ่ายภาพยนตร์ ศึกษาเทคนิคและวิธีการทำงาน รวมถึงศึกษา นวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านการถ่ายภาพยนตร์ จากการศึกษา พบว่า ผู้กำกับภาพไทยจำนวน 3 ท่านอาศัยการเรียนรู้และการศึกษาข้อมูลข่าวสารจากสื่อสิ่งพิมพ์และนิตยสาร

การที่ผมเริ่มต้นจากการเป็นผู้กำกับภาพเลยนั้นทำให้ผมต้องอาศัย ความรู้จากการอ่าน ข้อมูลในห้องสมุดธรรมศาสตร์เป็นแหล่งให้ ความรู้ขั้นดีของการทำภาพยนตร์ ในห้องสมุดคณะวารสารศาสตร์มี หนังสือเยอะมาก ผมอ่านตั้งแต่หนังสือต่างประเทศ (Text Book) ไล่ มาหมดและแม้กระทั่งตำราที่นักศึกษาภาพยนตร์ธรรมศาสตร์ใช้เรียน ตำราของเทคนิคกรุงเทพ หนังสือของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ผมก็จะซื้อหรือหามาอ่านทั้งหมดและก็มีนิตยสารอีกมากมาย ทั้ง รายปักษ์ รายเดือนที่เกี่ยวกับวิชาชีพผู้กำกับภาพผมก็ซื้อมาอ่านเป็น การเพิ่มความรู้ให้ทันสมัย ทันโลกเพราะการถ่ายภาพยนตร์มีการ พัฒนาก้าวหน้าขึ้นทุกวัน ดังนั้น ผมเข้าใจว่าหากเรารักการอ่าน หนังสือหรือชอบทำในสิ่งนั้นจริง ๆ เราก็จะสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้หมด (ธีรวัฒน์ รุจิธรรม, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

“ผมคิดว่าคนที่ทำงานทางด้านภาพยนตร์จะต้องศึกษาและค้นคว้าตลอดเวลา จะช้าหรือล่าช้าไม่ได้และต้องตามยุคสมัยให้ทัน ดังนั้น ผู้กำกับภาพต้องเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา อ่านหนังสือ ติดตามข่าวสาร เนื่องจากทุกวันนี้เทคโนโลยีพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว” (สินธพ ไสภณ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

การเรียนรู้ทุกอย่างจะช่วยหล่อหลอมความคิดให้สามารถนำเสนอผลงานออกมาได้อย่างทันสมัย ทันเหตุการณ์และช่วยให้ผลงานด้านภาพออกมาได้อย่างสมบูรณ์ ปัจจุบันผมก็ยังเรียนรู้จากการดูภาพยนตร์และอ่านหนังสือที่เกี่ยวกับข่าวสารด้านภาพยนตร์อยู่ตลอดเวลา (ชูชาติ นันทิธัญญธาตา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

ผู้กำกับภาพไทยอาศัยข้อมูลข่าวสารจากสื่ออินเทอร์เน็ตศึกษาทิศทางและแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงการทำงานด้านภาพยนตร์เพื่อเตรียมพร้อมและก้าวให้ทันความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จากการศึกษา พบว่า ผู้กำกับภาพไทยจำนวน 2 ท่านอาศัยการเรียนรู้และการศึกษาข้อมูลข่าวสารจากสื่ออินเทอร์เน็ต

คนที่ทำงานทางด้านภาพยนตร์นั้นต้องทำชีวิตให้สามารถอยู่รอด (Survivor) ได้ในระบบนี้ ถ้าคุณไม่เรียนรู้คุณก็จะตายและอาชีพนี้ต้องตามยุคสมัย (Trend) รู้ว่านี่เป็นแบบไหน ต้องมีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นการทำงานอาชีพภาพยนตร์แล้วคุณจะต้องตามสมัย (Trend) ให้ทัน ติดตามลักษณะงานภาพยนตร์ที่สร้างขึ้นหรือดูแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงด้วย ดังนั้น ผู้กำกับภาพจะต้องพัฒนาความรู้ (Update) ให้สามารถทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกได้ เพราะงานภาพยนตร์มีความก้าวหน้าขึ้นทุกวัน ผมอาศัยข้อมูลจากเว็บไซต์ (Website) หาข้อมูลด้านเทคโนโลยี การประกอบอาชีพผู้กำกับภาพส่วนหนึ่งเป็นเรื่องของเทคโนโลยี ซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีบางอย่างสร้างให้เกิดผลทางด้านภาพต่าง ๆ ขึ้นมา (ธีรวัฒน์ รุจิธรรม, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

... การเรียนรู้ในโลกปัจจุบันนี้สื่ออินเทอร์เน็ตสามารถค้นคว้าหาข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและมีข้อมูลต่าง ๆ มากมาย เช่น มีกล้องรุ่นใหม่เลนส์ชนิดใหม่ เราก็จะต้องเรียนรู้และก้าวให้ทันเทคโนโลยีภาพยนตร์จะต้องศึกษาและค้นคว้าตลอดเวลา จะช้าหรือล่าช้าไม่ได้และต้องตามยุคสมัยให้ทัน (สินธพ ไสภณ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

1.2.2 เพื่อนร่วมวิชาชีพ

เพื่อนร่วมวิชาชีพ คือ บุคคลที่ประกอบอาชีพเดียวกัน แต่ทั้งนี้การพัฒนาและการเรียนรู้ด้านอาชีพของบุคคลมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะงานและประสบการณ์จากการทำงาน โดยบุคคลอาศัยการสอบถาม พูดคุย ปรีกษาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และดูวิธีการทำงานในกรณีที่บุคคลยังไม่มีประสบการณ์การทำงานมาก่อน ซึ่งโดยทั่วไปก็มักจะเป็นเรื่องทางด้านเทคนิคและวิธีการถ่ายภาพยนตร์ จากการศึกษา พบว่า ผู้กำกับภาพไทยจำนวน 3 ท่านการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพจากเพื่อนร่วมวิชาชีพ

“ผมเรียนรู้จากการดูวิธีการทำงานของทีมงานอื่น ๆ คือ ผมชอบไปช่วยงานกับทีมงานอื่น ลุยไปดูการทำงานของเขาดูว่าเขาทำกันแบบไหน พอมีปัญหาก็จะโทรหา กัน มากินข้าวด้วยกัน มาพูดคุยปรึกษากัน” (ณัฐวุฒิ กิตติคุณ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

... การถ่ายภาพยนตร์บางสิ่งที่เราไม่รู้ เราก็จะสอบถามกับเพื่อน ๆ ร่วมอาชีพว่าเขาทำกันอย่างไร เป็นการช่วยกันไปช่วยกันมาในสิ่งที่ทุกคนไม่รู้ เขาปรึกษาเรา เราปรึกษาเขา อาชีพนี้มีข้อดีก็คือ ทุกคนจะไม่หวง ไม่ปิดบังกันเพราะทุกคนเป็นเพื่อน ๆ กันทั้งนั้น ซึ่งโดยส่วนมากก็จะมาจากบริษัทสยามสตูดิโอ (สมบุญธน์ พิริยะภักดีกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

... โดยส่วนตัวผมนั้นชอบไปดูการทำงานของู้กำกับภาพคนอื่น ๆ ไปเรียนรู้จากการทำงานของคนอื่นเพื่อนำมาปรับใช้กับการทำงานของเราหรือบางสิ่งที่ไม่รู้ อย่างเช่นความรู้ด้านเทคนิคหรือการใช้เครื่องมือก็จะอาศัยวิธีการสอบถามเพื่อน ๆ ร่วมอาชีพ (ชูชาติ นันธิธัญญธาดา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

1.2.3 บุคคลผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

บุคคลผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน คือ บุคคลที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความรู้ด้านการทำงานที่มีลักษณะเฉพาะด้านหรือเป็นงานที่บุคคลยังไม่มีประสบการณ์การทำงานมาก่อน โดยอาศัยการปรึกษา สอบถามและพูดคุยกับบุคคลผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งโดยส่วนใหญ่ก็มักจะเป็นเรื่องทางด้านเทคนิคและวิธีการถ่ายภาพยนตร์ จากการศึกษา พบว่า ผู้กำกับภาพไทยจำนวน 2 ท่านอาศัยการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพจากบุคคลผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

เราต้องหาความรู้เพิ่มจากผู้รู้ คือ ผมค่อนข้างโชคดีที่มีโอกาสได้ทำงานร่วมกับท่านมู๋ (หม่อมเจ้าชาตรี เฉลิมยุคล) ตอนที่ทำภาพยนตร์เรื่อง “ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช” ท่านจะบอกเราอ้อม ๆ ไม่บอกตรง ๆ อย่างเมื่อก่อนที่ผมถ่ายภาพยนตร์เรื่องต้มยำกุ้งและมีโอกาสได้พูดคุยกับท่านเพื่อหาประสบการณ์เพิ่มเติมเพราะยังมีบางสิ่งบางอย่างที่เรายังไม่รู้ บางครั้งเป็นเรื่องของเทคนิคที่ยังไม่รู้จริง ๆ เช่น เรื่องของการถ่ายภาพยนตร์จากการเผาคน โดยผมแต่คิดถึงแต่เรื่องการใช้ CG (Computer Graphic) ซึ่งท่านก็บอกว่าเป็นเรื่องการหักเหแสงของกระจก จึงทำให้คิดได้หรือในบางครั้งที่เจอปัญหาทางด้านเทคนิคที่ยังไม่มีความรู้ ไม่สามารถแก้ไขปัญหาก็ทำให้มีดบาดด้านเมื่อโทรไปหาและปรึกษากับรุ่นพี่ที่อยู่ห้องแลป (Lab) ก็สามารถช่วยแนะนำให้กับเราได้ นอกจากนี้ผมก็ได้เรียนรู้จากผู้กำกับภาพยนตร์ต่างประเทศ คือ ตอนนั้นผมไปช่วยเป็นกล้อง 2 กล้อง 3 ให้กับจอห์นวู ในภาพยนตร์เรื่อง “Moonless in the Head” แต่ก็ไม่ได้ไป 100% ก็คือ ตอนนั้นผู้กำกับภาพมีปัญหาจอห์นวูจึงกลับฮ่องกงไป เขาจึงเรียกเราไปช่วยถ่ายภาพยนตร์ให้ ซึ่งก็ตั้งใจและภูมิใจมาก ถือว่าเป็นจังหวะชีวิตที่ดีของเรา (ณัฐวุฒิ กิตติคุณ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

... ที่บริษัท Image & Montage เปิดโอกาสให้ผมได้ทำงานการผลิตภาพยนตร์ แต่ตอนนั้นผมไม่รู้เรื่องเลย ไม่รู้ว่าการจัดองค์ประกอบภาพ (Composition) เป็นอย่างไร ผมก็ไม่อายที่จะถามและน้ำแกละ (สุรพงศ์ พินิจคำ) ก็เป็นคนที่ยกและสอนวิธีการทำงานให้กับผม ปัจจุบันผมก็ยังเรียนรู้จากการดูภาพยนตร์และอ่านหนังสือที่เกี่ยวข้องข่าวสารด้านภาพยนตร์อยู่ตลอดเวลาและก็เข้าไปพูดคุยกับน้ำแกละว่าช่วงนี้มีอะไรใหม่ ๆ เกิดขึ้นบ้างและในบางเรื่องที่ผมไม่รู้ อย่างเช่น ความรู้ด้านเทคนิคหรือการใช้เครื่องมือบางอย่าง บางครั้งผมรู้แค่เพียงโครงสร้างหลัก ๆ ก็จะอาศัยวิธีการสอบถามหรือปรึกษาผู้รู้จากผู้ช่วยกล้อง เจ้าหน้าที่ เพื่อนร่วมวิชาชีพและบริษัทผู้จัดจำหน่ายอุปกรณ์นั้น ๆ (ชูชาติ นันทิธัญญธาตา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

1.2.4 ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญทางด้านการสร้างสรรค์ ผลงานของมนุษย์และเป็นแหล่งรวบรวมความรู้สาขาต่าง ๆ นานัปการ มนุษย์มีกระบวนการรับรู้ (Perception) และกระบวนการรู้ (Cognition) ในคุณค่าของสุนทรียภาพจากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของมนุษย์เป็นผลให้เกิดความประทับใจและความสะเทือนใจซึ่งเป็นต้นเหตุให้มนุษย์เกิดกระบวนการคิด การสร้างสรรค์งานและการแสดงออกทางด้านศิลปะของตนเอง

กระบวนการเรียนรู้จากธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงที่บุคคลพัฒนาเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพแล้ว โดยผู้กำกับภาพอาศัยปัจจัยการสังเกตธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อศึกษาลักษณะของแสง อารมณ์และบรรยากาศของเหตุการณ์ในสถานที่ที่ผู้กำกับภาพได้พบเห็นเพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการสร้างสรรค์ผลงานของตนเอง จากการศึกษา พบว่าผู้กำกับภาพไทยจำนวน 2 ท่านอาศัยการเรียนรู้และการพัฒนาอาชีพจากการสังเกตธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

“ผมชอบถ่ายภาพออกแนวธรรมชาติ จะอาศัยการสังเกตและเรียนรู้ทิศทางแสงจากสิ่งรอบ ๆ ตัว เรียนรู้ความเป็นธรรมชาติของแสง ซึ่งก็ไม่มีเทคนิคอะไรเพียงแค่กำหนดเวลาที่ใช้ให้เหมาะสมกับสถานที่และชนิดของเลนส์ที่เลือกใช้ถ่ายภาพเท่านั้นเอง” (สมบุญ พิริยะภักดีกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผู้กำกับภาพต้องเป็นคนช่างคิด ช่างสังเกต อย่างเช่นเวลาไปกินข้าวหรือทำอะไร ๆ ก็ตาม ต้องรู้จักสังเกตบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมของเหตุการณ์จริงในช่วงเวลานั้นและนำมาผสมผสานกับการเรียนรู้จากการดูภาพยนตร์จำนวนมาก ๆ เพื่อนำมาใช้ถ่ายทอดและสร้างสรรค์ผลงานของตนเองออกมา (เดชา ศรีมันตะ, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

1.2.5 อื่น ๆ

นอกจากปัจจัยการเรียนรู้และการพัฒนาอาชีพหลักทั้ง 4 ประการแล้วยังพบว่าผู้กำกับภาพอาศัยกระบวนการเรียนรู้จากสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สังคมข้อมูลข่าวสารหรือวัตถุดิบ เช่น ศิลปะ ศาสนา การเมือง ดนตรี วัฒนธรรม เป็นต้น เพื่อนำมาใช้ประกอบการตีความการเข้าใจเหตุการณ์และเรื่องราวที่น่าเสนอ ตลอดจนสามารถถ่ายทอดการสื่อความหมายด้วยภาพลงสู่ภาพยนตร์ได้อย่างสมบูรณ์

... ผมว่าผู้กำกับภาพต้องหาแง่มุมทางศิลปะให้กับตัวคุณเอง อย่างเช่นวิธีการมองโลก จะเห็นว่าในช่วงวัยเด็กเรามีวิธีการมองโลก ที่ต่างกัน ผู้สร้างภาพยนตร์ต้องหาตัวเองให้เจอเพราะการทำงาน ทางด้านภาพยนตร์ส่วนหนึ่งเป็นการถ่ายทอดวิธีการมองโลกของผู้สร้างลงไปในงานด้วย ดังนั้น ผู้สร้างงานทางด้านภาพยนตร์ต้อง พัฒนาอารมณ์ ความรู้สึกให้เดินไปข้างหน้าด้วย ไม่ใช่ว่ามองโลกอยู่ อย่างไรก็ให้อยูอย่างนั้น อย่าให้หยุดนิ่งอยู่ตลอดเวลา ผมว่าไม่เกิด ประโยชน์ในทางศิลปะเท่าไร ต้องเติมวิญญาณของตนเองเข้าไปอยู่ในงานด้วยและการทำงานหากผู้กำกับภาพคนไหนมีความมุ่งมั่น ทางด้านศิลปะ ผู้กำกับภาพคนนั้นก็ต้องการสร้างผลงานของตนเองไป ให้ถึง ทำให้เกิดการกระตุ้นการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองและผม คิดว่าภาพความรู้ทางด้านเทคนิคสามารถเรียนรู้กันได้แต่มุมมองทาง ด้านศิลปะเกิดจากวิธีการใช้ชีวิตของแต่ละบุคคล (ธีรวัฒน์ รุจิณธรรม, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

... การทำงานด้านภาพยนตร์ต้องมีความรู้รอบ ต้องศึกษาทุกเรื่อง ภาพยนตร์ทุกแนว รู้เรื่องดนตรี ศาสนา ศิลปะ การเมือง เนื่องจาก การเรียนรู้ทุกอย่างจะช่วยหล่อหลอมความคิดให้สามารถนำเสนอ ผลงานออกมาได้อย่างทันสมัย ทันเหตุการณ์และช่วยให้ผลงานด้าน ภาพออกมาได้อย่างสมบูรณ์ (ชูชาติ นันทิรัษฎญธาดา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

2. การวางแผนเตรียมงาน

การวางแผนเตรียมงาน คือ กระบวนการทางความคิดของมนุษย์เพื่อกำหนด กิจกรรมการปฏิบัติงาน ผลงานทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เวลา รายละเอียด วิธีการปฏิบัติงาน และทรัพยากรที่ต้องใช้ตามลำดับ เป็นลักษณะการคิดล่วงหน้าเพื่อบูมไปสู่การดำเนินงานในอนาคต การวางแผนเตรียมงานนำไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์และดำเนินไปตามกระบวนการต่าง ๆ ที่ได้วางไว้ จากการศึกษา พบว่า ผู้กำกับภาพไทยวางแผนเตรียมงานการกำกับภาพประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ๆ คือ 1. การศึกษาและการตีความบทภาพยนตร์ 2. การคิดและการสร้างสรรค์ ภาษาภาพในภาพยนตร์ 3. การประชุม ปรีกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นงานด้านภาพ 4. การวางแผนการถ่ายภาพยนตร์

2.1 การศึกษาและการตีความบทภาพยนตร์

ผู้กำกับภาพศึกษาและทำความเข้าใจบทภาพยนตร์เพื่อรับรู้ความคิด อารมณ์ ความรู้สึกของเหตุการณ์และเรื่องราวที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อสาร โดยการตีความบทภาพยนตร์ของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับองค์ประกอบด้านบุคลิกภาพ ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ สภาพแวดล้อมและประสบการณ์ของผู้กำกับภาพไทย

“เริ่มต้นจากการอ่านและศึกษาบทภาพยนตร์ก่อน เมื่ออ่านแล้วก็ทำให้เกิดกระบวนการคิดทางด้านภาพ (Visual) ขึ้นมา” (ธีรวัฒน์ รุจิณธรรม, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

... ขั้นตอนแรกก็ทำการอ่านบทภาพยนตร์ก่อนแล้วก็ตีความเพื่อสร้างบรรยากาศให้กับภาพยนตร์ โดยผู้กำกับภาพยนตร์จะบอกโจทย์มาว่าต้องการภาพอย่างไร อย่างภาพยนตร์เรื่อง 15 ค่ำเดือน 11 ผู้กำกับภาพยนตร์ต้องการภาพในลักษณะลึกลับและต้องการให้ดูเป็นธรรมชาติมากที่สุด (สมบุญ พิริยะภักดีกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“หากผมรับงาน ประการแรกผมจะต้องอ่านและศึกษาบทภาพยนตร์ก่อน” (ชูชาติ นันทิธัญญธาดา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

“เมื่ออ่านบทภาพยนตร์ผมก็จะคิดและจินตนาการให้เห็นเป็นภาพในสมอง ซึ่งแต่ละบุคคลก็คิดและตีความแตกต่างกัน” (วิเชียร เรื่องวิญญกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

“เมื่อตกลงรับงานก็มาศึกษาและอ่านทำความเข้าใจกับบทภาพยนตร์” (เดชา ศรีมันตะ, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

2.2 การคิดและการสร้างสรรค์ภาษาภาพในภาพยนตร์

การคิดสร้างสรรค์และการออกแบบภาพอาศัยองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ คือ

1. ความคิด จินตนาการ อารมณ์และความรู้สึกต่อเหตุการณ์และเรื่องราวในบทภาพยนตร์

2. ความเป็นไปได้ทางด้านสถานที่และงบประมาณการถ่ายภาพยนตร์ โดยบุคคลอาศัยกล้องภาพยนตร์เป็นเครื่องมือถ่ายทอดจินตนาการหรือความคิดเชิงนามธรรมของให้ปรากฏเป็นภาพหรือการถ่ายทอดแนวทางหรือรูปแบบงานที่เกิดขึ้นใหม่ในภาพยนตร์ ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นมาใหม่นี้ไม่ใช่เพียงแค่ออกมาเป็นภาพเท่านั้น แต่ยังต้องแสดงความหมายทางอารมณ์ แฝงความคิดสร้างสรรค์และความคิดทางจิตวิทยาด้วย

... การคิดสร้างสรรค์และออกแบบภาพประการแรก ก็คือ ความคิด จินตนาการ อารมณ์ความรู้สึกของเรากับฉากนั้น ช่วงอารมณ์นั้นเป็นอย่างไรซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญ ข้อสองคือ ความเป็นไปได้ของสถานที่และงบประมาณ โดยผู้กำกับภาพไม่ควรอ้างถึงงบประมาณน้อยจึงทำได้เพียงเท่านั้น ในขั้นแรกผู้กำกับภาพเมื่ออ่านบทภาพยนตร์แล้วจะต้องคิด เตรียมงานและทดลองหาวิธีทำดูก่อน อย่าให้ปัจจัยใด ๆ มาปิดกั้นจินตนาการตั้งแต่เริ่มต้นทำงานหรือพอเริ่มต้นก็ไม่รู้แล้ว (สินธพ โสภณ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

... การเลือกนำเสนอภาพโดยทั่วไปผมจะดูจากบทภาพยนตร์ว่าเรื่องราวและเหตุการณ์ที่น่าเสนอนั้นควรใช้ภาษาภาพอย่างไร เลือกใช้ขนาดภาพให้เหมาะสม สามารถสื่อสารอารมณ์ให้ผู้ชมรู้สึกได้และต้องเป็นธรรมชาติมากที่สุด เมื่อดูแล้วไม่รู้สึกรู้สิดแต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์และประเภทของภาพยนตร์แต่ละเรื่องด้วย รวมถึงในบางครั้งผู้กำกับภาพต้องมองเหตุการณ์และเสริมภาพแทรก (Insert) เข้าไปช่วยเพื่อสร้างอารมณ์ในฉากหรือเหตุการณ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น (เดชา ศรีมันตะ, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

... ภายหลังจากการอ่านและศึกษาบทภาพยนตร์ ผู้กำกับภาพต้องคิดว่าทำอย่างไรถึงจะเล่าเรื่องให้คนดูรู้สึกร่วมไปกับการเล่าเรื่องของเรา ผู้ชมดูแล้วเข้าใจและได้อารมณ์ โดยผู้กำกับภาพยนตร์จะเป็นผู้กำหนดทิศทางการแสดงให้กับนักแสดงและผู้กำกับภาพก็เป็นผู้นำเสนอภาพให้สอดคล้องไปกับการแสดงนั้น (สมบุญ พิริยะภักดีกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผมคิดว่าการนำเสนอภาพที่ดีนั้นภาพที่ถ่ายออกมาต้องลงตัวสอดคล้องกับฉากเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่น่าเสนอ คือ มีความลงตัวในด้านความรู้สึกและอารมณ์ การถ่ายภาพยนตร์ทุกคัท (Cut) ต้องจัดองค์ประกอบภาพ (Composition) และจัดแสง (Lighting) ให้ดี ซึ่งบางครั้งก็ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์และเนื้อหาของบทภาพยนตร์หรือช่วงเวลานั้นผู้กำกับภาพคิดและต้องการนำเสนออย่างไร อย่างภาพยนตร์เรื่อง “บางระจัน” ผมคิดว่าได้รางวัลเพราะการนำเสนอภาพสามารถสะท้อนอารมณ์และความรู้สึกออกมาได้ดีอะไร คือไม่มีการกำหนดรูปแบบตายตัว สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม (วิเชียร เรื่องวิษณุกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

2.3 การประชุม ปรีกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นงานด้านภาพใน ภาพยนตร์

ผู้กำกับภาพเข้าร่วมประชุมเพื่อปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและตรวจสอบความพร้อมการทำงานด้านภาพร่วมกับผู้กำกับภาพยนตร์และทีมงานก่อนการถ่ายทำ ภาพยนตร์ ซึ่งทำให้การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยผู้กำกับภาพต้องเข้าใจความรู้สึกนึก คิด อารมณ์ จินตนาการและความต้องการด้านรูปแบบหรือแนวทางการนำเสนอภาพของผู้กำกับ ภาพยนตร์ให้ได้อย่างชัดเจน ซึ่งสามารถอาศัยตัวอย่างภาพยนตร์อ้างอิง (References) หรือบทรูปภาพ (Story Board) มาช่วยอธิบายแนวทางการนำเสนอภาพให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องตาม ความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์ อาทิ การเคลื่อนไหวกล้อง ขนาดภาพ แสง สีสไตล์และเทคนิค พิเศษ เป็นต้น

ก่อนการทำงานในขั้นผลิตภาพยนตร์ ส่วนใหญ่ผมจะคุยกับผู้กำกับภาพยนตร์ และผู้ออกแบบภาพยนตร์ พยายามให้เดินไปในแนวทางเดียวกัน เมื่อพูดคุย ปรึกษากันก็จะรู้ว่าผู้กำกับภาพยนตร์และผู้ออกแบบภาพยนตร์ต้องการภาพ อารมณ์และบรรยากาศในฉากนั้น ๆ เป็นอย่างไร คือต้องมาพูดคุยให้เกิด ความเข้าใจกันให้ได้และหลังจากนั้นผมก็จะตีความหมายของภาพออกมา โดยดูจากบทบาทของนักแสดง สถานที่ การวางตำแหน่งของกล้องและแสง เงาเป็นสำคัญ โดยการออกแบบภาพในภาพยนตร์ต้องดูเป็นภาพรวม ๆ ก่อนแล้วจึงค่อยมาแบ่งแยกเป็นคัท ๆ (Cut) ที่หลังเพราะจะทำให้การทำงาน ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น (ณัฐวุฒิ กิตติคุณ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

“ปรึกษาพูดคุยกับผู้กำกับภาพยนตร์ เรื่องรายละเอียดของบทบาทภาพยนตร์ เรื่องสาร์ตละของเรื่อง (Theme) เพื่อให้รู้ความต้องการการนำเสนอของผู้กำกับภาพยนตร์” (ธีรวัฒน์ รุจิธรรม, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

...ไม่ว่าจะร่วมงานกับบริษัทผลิตภาพยนตร์ใดก็ตาม ผมจะต้องเข้าร่วม ประชุมด้วยทุกครั้ง หากทีมงานไม่เรียกผมเข้าประชุมผมก็จะไม่รับงาน เพราะผมต้องรู้รายละเอียดการทำงานต่าง ๆ ร่วมกับผู้กำกับภาพยนตร์ผม ถึงจะสามารถทำงานได้ การพูดคุยและตกลงเรื่องภาพกับผู้กำกับภาพยนตร์ อาจนำลักษณะภาพอ้างอิง (Reference) จากภาพยนตร์มาแสดงเพื่อให้ ทราบรูปแบบหรือแนวทางการนำเสนอภาพว่าเป็นอย่างไร อารมณ์ (Mood) แบบไหน แต่ในบางครั้งการสื่อความหมายด้วยภาพก็เป็นเรื่องของความรู้สึก ด้วย โดยผมจะเขียนออกมาเป็นบทรูปภาพ (Story Board) เพื่อนำไปเสนอ

ให้กับผู้กำกับภาพยนตร์ ถ้าผู้กำกับภาพยนตร์ตอบตกลงก็จบ แล้วจึงนำความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์มาตีความออกมาเป็นภาพตามความคิดและจินตนาการของผมเอง (ชูชาติ นันทิธัญญาดา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

... การคิดภาพและนำเสนอภาพในภาพยนตร์แต่ละคัท (Cut) ก็จะต้องคิดร่วมกับผู้กำกับภาพยนตร์เพราะผู้กำกับภาพยนตร์บางคนเขาคิดภาพมาแล้วว่า จะต้องถ่ายเป็นคัทที่เร็ว ๆ หรือเป็นคัทช้า ๆ และจะใช้เวลาในแต่ละคัทนานแค่ไหน เปิดภาพและปิดภาพในคัทนั้นเป็นอย่างไร การเคลื่อนกล้องเป็นอย่างไร การถ่ายให้ครอบคลุมไว้ทั้งฉากหรือเป็นเพียงการถ่ายเจาะแคบ ๆ หรือบางครั้งต้องใช้กล้อง 2 กล้องด้วย หรือไม่ อย่างไร อย่างผมทำงานกับพี่แก้ง (จิระ มะลิกุล) พี่แก้งจะเขียนบทถ่ายทำภาพยนตร์ (Shooting Script) ที่ละเอียดมาก (สมบุญ พิริยะภักดีกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

... อย่างภาพยนตร์เรื่อง “เวลาในขวดแก้ว” แสดงนำโดย นฤเบศร์ จินปิ่นเพชร ผมก็ทำหน้าที่เป็นผู้กำกับภาพ เมื่ออ่านและศึกษาบทภาพยนตร์แล้วก็มานั่งพูดคุยกับคุณอมรศรี เย็นสำราญและคุณประยูร วงษ์ชื่น ซึ่งเป็นผู้กำกับภาพยนตร์ ผมคิดว่าการเล่าเรื่อง (Narration) ดูไม่กระชับผมจึงพูดคุยเพื่อปรับเปลี่ยนการเล่าเรื่องให้ดูกระชับมากยิ่งขึ้น (วิเชียร เรืองวิญญกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

2.4 การวางแผนการถ่ายภาพยนตร์

การวางแผน คือ การกำหนดกิจกรรมการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด สร้างค่านิยมและความเชื่อที่ดี รวมถึงสามารถประเมินความเป็นไปได้และสภาพปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลการทำงาน โดยการวางแผนการทำงานการกำกับภาพประกอบด้วย การคัดเลือกทีมงานฝ่ายการถ่ายภาพยนตร์ การจัดหาและเลือกสถานที่ถ่ายภาพยนตร์ การกำหนดการวางมุมกล้องและแสงอย่างคร่าว ๆ การจัดเตรียมและตรวจสอบเครื่องมือและอุปกรณ์การถ่ายภาพยนตร์ รวมถึงการศึกษา ทดลองเทคนิคและวิธีการถ่ายภาพยนตร์

... ตอนที่ถ่ายภาพยนตร์ไทย ผมเตรียมงานและแยกรายละเอียด (Break-down) อุปกรณ์ในแต่ละซีนอย่างละเอียดเป็นจำนวน 30 คิวและตกลงกับบริษัทกันตนาวว่าจะใช้กล้องและอุปกรณ์จากบริษัท มุมกล้อง (Camera Conner) และจะใช้ไฟของบริษัทสยามไลท์ (Siam-lite) ซึ่งค่ากล้องประมาณ

1 ล้านบาทส่วนค่าไฟก็ประมาณล้านกว่าบาท (สินธพ โสภณ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

... การเตรียมตัวเพื่อการถ่ายภาพยนตร์แต่ละครั้งผมก็จะเตรียมเต็มที่ เริ่มตั้งแต่เรื่องของการลงรายการ (List) อุปกรณ์ การหาสถานที่ถ่ายภาพยนตร์ (Location Scouting) การบันทึกมุมกล้อง ณ สถานที่ถ่ายภาพยนตร์อย่างคร่าว ๆ (Block Shot) การปรึกษาคู่มือกับทีมงานและผู้กำกับภาพยนตร์ ซึ่งการทำงานนั้นผมจะให้ความสำคัญกับเรื่องฉาก (Set) และสถานที่ (Location) ถ่ายภาพยนตร์ ดังนั้น ผมจึงต้องดูฉากและหาสถานที่ถ่ายภาพยนตร์เอง หากได้สถานที่ไม่เหมาะกับเรื่อง ฉากไม่ดี งานที่ออกมาก็จะมีแต่ปัญหา (ธีรวัฒน์ รุจิณธรรม, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผู้กำกับภาพจะต้องคิดและเตรียมการถ่ายทำเอาไว้ก่อนล่วงหน้า เครื่องมือก็มีส่วนช่วยบ้าง เช่น การมีอุปกรณ์การ架设ที่ดี อุปกรณ์กล้องที่ดีสามารถป้องกันเสียงขณะบันทึกภาพได้ดี (เจียบ) หากกล้องมีเสียงดังก็จะส่งผลต่อการแสดงของนักแสดง คือ ควรจะต้องเป็นกล้องที่ใช้ถ่ายบันทึกเสียงโดยเฉพาะ (เจียบมาก) ซึ่งในประเทศไทยมีอยู่เพียง 2-3 ชนิดเท่านั้น อย่างภาพยนตร์เรื่อง 15 คำเตือน 11 ผู้กำกับภาพยนตร์ต้องการภาพในลักษณะลึกลับและต้องการให้ดูเป็นธรรมชาติมากที่สุด อีกทั้งผู้กำกับภาพยนตร์ต้องการภาพที่ถ่ายไปให้เห็นแม่น้ำโขงอีกฝั่งหนึ่งด้วย ซึ่งช่วงนั้นสถานที่ที่แม่น้ำโขงเวลาเช้าจะมีหมอกจาก ๆ ลอยอยู่ ดังนั้นเราก็ต้องมานั่งคิดและหาวิธีการถ่ายภาพยนตร์ให้ได้ภาพตามที่ต้องการ โดยเลือกเวลาการถ่ายภาพยนตร์ที่แสงไม่แรงมากนักจึงต้องรีบถ่าย ต้องตื่นตี 4 ทุกวันเพื่อนั่งรอแสง สาย ๆ ก็เลิก กลางวันก็นอน พอถึงบ่าย 3 ก็ไปรอถ่ายแสงเย็นอีก โดยหลัก ๆ ผมจะเลือกถ่ายภาพยนตร์เวลาเช้ากับเย็นและผมจะเป็นคนเลือกแสงเองว่าซื้อต๋านถ่ายช่วงเวลากี่โมง (สมบุญ พิริยะภักดีกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผมจะคิดว่าการออกกองถ่ายภาพยนตร์แต่ละครั้งต้องเจอปัญหาอย่างแน่นอนและก็ต้องแก้ไขปัญหให้ได้ ดังนั้นสิ่งที่ดีที่สุด ก็คือ ต้องวางแผนการทำงานไว้ก่อนเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นและการทำงานของผมนั้นไม่ว่าจะร่วมงานกับบริษัทผลิตภาพยนตร์ใดก็ตาม ผมจะต้องเข้าร่วมประชุมด้วยทุกครั้งและก่อนถ่ายภาพยนตร์ผมจะต้องไปดูสถานที่ (Location) ด้วยทุกครั้งเช่นกัน (ชูชาติ นันทิธัญญาดา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

3. อุปนิสัยการทำงาน

การทำงานอาชีพผู้กำกับภาพมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคลากรในหน่วยงานการผลิตภาพยนตร์จำนวนมาก นอกจากนั้นผู้กำกับภาพยังเป็นปัจจัยสำคัญต่อกระบวนการสร้างสรรค์งานการผลิตภาพยนตร์ อีกทั้งเป็นกลไกสำคัญที่มีผลต่อระยะเวลาการดำเนินงานสร้างภาพยนตร์ด้วย ดังนั้น อุปนิสัยของผู้กำกับภาพจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการทำงานในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย ซึ่งจากการศึกษา พบว่า อุปนิสัยการประกอบอาชีพของผู้กำกับภาพไทยประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 2 ด้าน คือ 1. อุปนิสัยด้านการสร้างสรรค์งาน 2. อุปนิสัยด้านการทำงาน

3.1 อุปนิสัยด้านการสร้างสรรค์งาน

อุปนิสัยด้านการสร้างสรรค์งาน คือ ลักษณะนิสัยของบุคคลที่ส่งผลต่อการคิดและการสร้างสรรค์ผลงาน อาทิ ความสนใจใฝ่รู้ทางอาชีพ การเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นคนช่างสังเกต เป็นต้น

... ถึงเราจะเป็นผู้กำกับภาพแล้วและได้รับรางวัลต่าง ๆ มา เราก็ต้องหาประสบการณ์ไปเรื่อย ๆ เพราะปัจจุบันนี้มีอะไรใหม่ ๆ ให้เราต้องเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ซึ่งการเรียนรู้จะทำให้รู้ว่ามีพัฒนาเทคนิคการถ่ายภาพยนตร์ไปอย่างไรบ้าง นอกจากนี้ผู้กำกับภาพต้องเป็นคนช่างสังเกตช่างจดจำในทุก ๆ เรื่องด้วย (ณัฐวุฒิ กิตติคุณ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

... ปัจจุบันผมก็ยังคงศึกษาและเรียนรู้จากการดูภาพยนตร์อยู่ ศึกษาอุปกรณ์ที่ช่วยถ่ายภาพยนตร์ใหม่ ๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ ศึกษาเทคนิคใหม่ ๆ ตลอดเวลา อย่างเช่น การถ่ายภาพยนตร์ที่นำเสนอเส้นผม ซึ่งแต่ก่อนไม่เคยถ่ายเลยหรือบางครั้งเห็นคนอื่นทำก็ลองมาทำบ้างและนำมาดัดแปลงบ้าง (สมบุญ ณ พิริยะภักดีกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผมคิดว่าบุคคลที่จะประกอบอาชีพผู้กำกับภาพจะต้องเป็นคนและพัฒนาความรู้ใหม่ ๆ ให้กับตนเองอยู่เสมอและต้องเป็นคนที่เปิดกว้างพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากคนที่ทำงานด้านภาพยนตร์นั้นต้องทำชีวิตให้สามารถอยู่รอด (Survivor) ได้ในระบบนี้ ถ้าคุณไม่เรียนรู้คุณก็ตายและอาชีพนี้ต้องตามยุคสมัย (Trend) รู้ว่านี่เป็นแบบไหน ต้องมีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ ผู้กำกับภาพจะต้องสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ สะท้อนผ่านมุมมองทางศิลปะเพื่อถ่ายทอดผลงานให้ปรากฏในภาพยนตร์ (ธีรวัฒน์ รุจิธรรม, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

“ผู้ที่สนใจด้านอาชีพการกำกับภาพต้องหมั่นศึกษา หมั่นดูภาพยนตร์เพราะภาพยนตร์มีความสำคัญจึงจำเป็นต้องดูให้มาก ๆ การดูภาพยนตร์มากเป็นข้อดีที่ช่วยสร้างการจดจำและการเรียนรู้ที่เก็บไว้ในสมอง” (ทวีศักดิ์ คุ่มผาติ, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2550)

“ผมคิดว่าคนที่ทำงานด้านภาพยนตร์จะต้องศึกษาและค้นคว้าตลอดเวลา จะช้าหรือล่าช้าไม่ได้และต้องตามยุคสมัยให้ทัน ดังนั้นผู้กำกับภาพต้องเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา อ่านหนังสือ ติดตามข่าวสาร เนื่องจากทุกวันนี้เทคโนโลยีพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว” (สินธพ โสภณ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

คนที่ประกอบอาชีพผู้กำกับภาพต้องไม่หยุดนิ่ง ไม่หลงตัวเอง ไม่คิดว่าตนเองเก่งเพราะหากคิดว่าตนเองเก่งเมื่อไหร่ก็จะหยุดการเรียนรู้และจะทำให้เกิดพฤติกรรมการลอกเลียนแบบขึ้น โดยส่วนตัวผมนั้นชอบไปดูการทำงานของผู้กำกับภาพคนอื่น ๆ ไปเรียนรู้จากการทำงานของคนอื่นเพื่อนำมาปรับใช้กับการทำงานของเรา รวมถึงเทคโนโลยีต่าง ๆ ผู้กำกับภาพจะต้องกล้าที่จะเรียนรู้ อย่างเช่น กล้องเฮชดี (High Definition) ช่วงที่เข้ามาเมืองไทยใหม่ ๆ ผมก็กล้าที่จะเข้าไปเรียนรู้เป็นกลุ่มคนแรก จนทำให้ทุกวันนี้มีคนติดต่อให้รับงานถ่ายกล้องเฮชดีอยู่ตลอด (ชูชาติ นันทิธัญญธาดา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

... บุคคลที่เป็นผู้กำกับภาพต้องไม่หยุดนิ่ง คือ ต้องศึกษาและเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาอาจจะศึกษาจากภาพยนตร์ต่างประเทศ ต้องรู้จักนำเสนอความแปลกใหม่แต่ก็ขึ้นอยู่กับผู้กำกับภาพยนตร์จะยอมรับสิ่งที่น่าสนใจด้วยหรือไม่ เนื่องจากผู้กำกับภาพยนตร์เปรียบเสมือนแม่ทัพที่ทำหน้าที่สั่งการการทำงาน (วิเชียร เรืองวิชญกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

... ส่วนตัวผมคิดว่าต้องเป็นคนที่ศึกษาจากภาพยนตร์มาก ๆ เรียนรู้กับสิ่งใหม่ ๆ เช่น เรียนรู้อุปกรณ์และเครื่องมือใหม่ ๆ ต้องเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิดทดลองและกล้านำเสนอสิ่งใหม่ ๆ ในภาพยนตร์ สิ่งที่ทำให้ผมยังคงประกอบอาชีพอยู่ได้ ก็คือ เป็นงานที่ผมรักและชอบในอาชีพนี้มาก โดยส่วนตัวแล้วผมไม่ชอบอยู่นิ่ง ๆ อยากออกไปทำงานถ่ายภาพยนตร์ตลอดเวลาและอยากมีผลงานต่อไปเรื่อย ๆ เหมือนกับจิตวิญญาณที่ฝังอยู่ในตัวเรา (เดชา ศรีมันตะ, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

3.2 อุปนิสัยด้านการทำงาน

อุปนิสัยด้านการทำงาน คือ พฤติกรรมของบุคคลที่ส่งผลสัมฤทธิ์ต่อการทำงาน เช่น ความเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบ ความตั้งใจทำงาน ความยืดหยุ่น มีเป้าหมายการทำงาน การอดทนต่อผู้ร่วมงานหนัก ความมีระเบียบวินัย ความตรงต่อเวลา การมีอัธยาศัยดีมีน้ำใจ และการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เป็นต้น

เมื่อผมรับงานมาแล้วก็ต้องทำให้จบถึงแม้จะขัดแย้งกันขนาดไหนก็ตาม อย่างเช่นเวลาจะถ่ายภาพยนตร์ผมไม่ได้เห็นสถานที่มาก่อน ไม่ได้เห็นว่านักแสดงต้องแสดงอย่างไร พอถึงสถานที่ก็ตั้งกล้องรอนักแสดงเดินเข้ากรอภาพโดยที่ไม่ได้วางแผนล่วงหน้าอะไรเลย เมื่อเราได้เจอกับแนวทางการทำงานใหม่ ๆ เราก็ต้องเตรียมตัวและพร้อมที่จะแก้ไขสถานการณ์ที่เกิดขึ้นกับการทำงานร่วมกับผู้กำกับภาพยนตร์แนวทางนี้ให้ได้ นอกจากนี้ผู้กำกับภาพต้องมีความขยันอดทน มีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (ณัฐวุฒิ กิตติคุณ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผมคิดว่าสิ่งที่ทำให้ผมมาถึงวันนี้ได้ก็คือ ความตั้งใจกับความจริงจังในการประกอบอาชีพหรือนับถือต่ออาชีพที่เราทำอยู่ ซึ่งสิ่งนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง อย่าไปคิดถึงรายได้มากเพราะอย่างไรเราก็ได้อยู่แล้วหากคุณมีฝีมือสามารถดำรงอาชีพอยู่ได้แน่นอน ดังนั้นผมจึงคิดว่าต้องมีความเคารพต่ออาชีพที่เราทำเป็นอันดับแรก อีกประการหนึ่งเราต้องรักษาคุณภาพของตนเองเอาไว้และคอยติดตามข้อมูลข่าวสารอยู่ตลอดเวลา ศึกษาวิวัฒนาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ (สมบุญ พิริยะภักดีกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

... ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และการทำงานต้องมีความเห็นอกเห็นใจกันเพราะการทำภาพยนตร์เป็นการทำงานศิลปะที่เกิดจากการร่วมมือร่วมใจของทีมงานทุกฝ่าย เป็นลักษณะงานที่เรียกว่า “Collaborative Art” หากผู้กำกับภาพมีปัญหาทีมงานก็จะส่งผลให้ผู้กำกับภาพยนตร์และผู้อำนวยการสร้าง (Producer) เกิดความลำบากใจโดยการถ่ายภาพยนตร์ในแต่ละเรื่องผมจะมีเป้าหมายของตนเอง (My Stone) ไว้ เช่น ในภาพยนตร์เรื่อง “Ghost Game ล่า-ทำ-ผี” ผมอยากจะใช้กล้องถือถ่าย (Hand Held) ตลอดทั้งเรื่องและถ่ายภาพโดยใช้แสงแบบ Lighting Practical คือ การใช้แสงจากแหล่งแสงธรรมชาติจริง ต้องการภาพที่ออกมา

ดูเป็นงานดิบ ๆ และได้ความรู้สึกรึ่กจริง เมื่อภาพยนตร์ปรากฏออกมาก็สามารถรับรู้ได้เลยว่าการทำภาพยนตร์เรื่องนี้สำเร็จหรือไม่อย่างไร เป็นการตรวจสอบการทำงานของตัวเอง (ธีรวัฒน์ รุจิณธรรม, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

... การทำงานไม่มีใครอยากร่วมงานกับบุคคลที่พูดจาไม่ดี นิสัยไม่ดี ดังนั้นส่วนมากที่ผู้กำกับภาพยนตร์เลือกผมให้ทำงานก็เนื่องจากผมเป็นคนอารมณ์ดี อหฺยาศัยดี แม้ว่าบางครั้งผมจะอารมณ์ร้ายบ้างก็เพราะต้องการให้งานออกมาดี แต่ผมเป็นคนทีพูดว่าต่อหน้าไม่พูดว่าผู้อื่นลับหลัง อย่างการเลือกทีมงานผู้ช่วยกล้งก็เช่นกัน แม้ว่าจะเก่งอย่างไรแต่พูดจาไม่ดี พูดจาไม่รู้เรื่อง อารมณ์และอหฺยาศัยไม่ดีผมก็ไม่เลือกให้มาร่วมงานด้วย (ชูชาติ นันธิธัญญธาดา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

... ต้องมีหัวใจที่พร้อมต่อสู้งานหนัก ทุกวันนี้ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะเรียนรู้การถ่ายภาพยนตร์ได้ทุกคน เนื่องจากมีโอกาสเท่าเทียมกันหมด แต่สิ่งที่เห็นและได้สัมผัสมา ผมคิดว่าเด็กรุ่นใหม่ที่เข้ามาในอาชีพการถ่ายภาพยนตร์นั้นยังขาดหัวใจที่จะต่อสู้งานหนัก ทุกวันนี้มันเปลี่ยนไปหมดแล้วทุกคนต้องการความสบาย เมื่อมาเจอกับงานหนักก็จะไม่สู้แล้ว คนมีฐานะสมัยนี้ก็ไปเรียนต่อที่ต่างประเทศกลับมาก็มีสิ่งรับรองความสามารถ (Degree) แล้วก็เดินเข้ามาสู่เส้นทางอาชีพ ซึ่งนั่นก็เป็นวิธีหนึ่งแต่ก็มีไม่กี่คนที่จะประสบความสำเร็จมันไม่ใช่เรื่องง่าย ๆ แต่สุดท้ายผมมองว่าอยู่ที่การใฝ่รู้และต้องมีหัวใจที่พร้อมกับการทำงานด้านนี้ (ทวีศักดิ์ คุ่มผาติ, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2550)

... พฤติกรรมของผู้กำกับภาพที่จะประสบความสำเร็จนั้นจะต้องเป็นผู้ถ่ายภาพยนตร์ได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีทั้งต่อลูกค้า เพื่อนร่วมงานและลูกน้อง การทำงานการผลิตภาพยนตร์มิใช่ทำงานโดยคนเพียงคนเดียวแต่เป็นการทำงานเป็นทีม ดังนั้นจะต้องติดต่อสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ เป็นจำนวนมากและจะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้กับตนเองอยู่เสมอ ที่สำคัญนั้นต้องเป็นบุคคลที่มีความตั้งใจ มีความรักและความสนใจทางด้านอาชีพนี้และจะต้องเป็นคนที่ชอบค้นคว้าและไม่หยุดนิ่งกับการเรียนรู้ การที่จะเป็นผู้กำกับภาพที่ดีนั้นจะต้องเป็นผู้นำที่ดีด้วย คือ สามารถนำพาทีมงานผ่านอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ มากมายจนกระทั่งสามารถผลิตภาพยนตร์ให้เสร็จสิ้นลงได้ เนื่องจากการทำงานการผลิตภาพยนตร์ประกอบด้วยทีมงานเป็นจำนวนมากและมีความหลากหลาย (สินธพ ไสภณ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

“ต้องเป็นคนที่มียุทธศาสตร์ดี คือ ต้องไม่วางตัวหรือแสดงท่าทีที่ทำให้บุคคลอื่นหมั่นไส้เพราะหากทีมงานรู้สึกไม่ดีแล้วการทำงานก็ยาก ไม่ได้รับความร่วมมือและสุดท้ายก็ไม่มีใครอยากทำงานร่วมด้วย” (เดชา ศรีมันตะ, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

ปัจจัยภายนอก

นอกจากปัจจัยภายในที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในอาชีพผู้กำกับภาพไทยแล้ว การทำงานของผู้กำกับภาพไทยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคลากรและองค์ประกอบต่าง ๆ ในกระบวนการผลิตภาพยนตร์ ซึ่งนับว่าเป็นปัจจัยภายนอกที่อยู่เหนือความควบคุมของผู้กำกับภาพ ซึ่งจากการศึกษา พบว่า ปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการทำงานและความสำเร็จในอาชีพผู้กำกับภาพไทย มีดังนี้

1. ผู้กำกับภาพยนตร์

ผู้กำกับภาพยนตร์ คือ บุคคลผู้ถ่ายทอดความคิด จินตนาการต่อเหตุการณ์และเรื่องราวในบทภาพยนตร์เพื่อสร้างสรรค์ผลงานลงสู่จอภาพยนตร์ ดังนั้น ผู้กำกับภาพยนตร์จึงเป็นผู้กำหนดและวางรูปแบบหรือแนวทางการทำงาน โดยมีทีมงานแต่ละฝ่ายที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาช่วยส่งเสริมเพื่อให้ผลงานออกมาตรงตามความคิดและจินตนาการที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งผู้กำกับภาพยนตร์แต่ละบุคคลมีคุณลักษณะ (ประสบการณ์ ความคิด จินตนาการ ความรู้ความสามารถและอุปนิสัย เป็นต้น) แนวทางและวิธีการทำงานที่แตกต่างกัน

“ผู้กำกับภาพยนตร์แต่ละคนมีมุมมองการนำเสนอภาพที่แตกต่างกัน แล้วแต่ประสบการณ์ชีวิตและทัศนคติ คือ ผู้กำกับภาพยนตร์มีความรู้สึกและคิดเห็นต่อสถานการณ์นั้น ๆ อย่างไร ซึ่งส่งผลต่อการเลือกใช้ภาพให้ปรากฏออกมาในภาพยนตร์” (จิระ มะลิกุล, สัมภาษณ์, 28 มีนาคม 2550)

จากการศึกษา พบว่า ผู้กำกับภาพไทยจำนวน 8 ท่านมีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัยผู้กำกับภาพยนตร์ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงานและการทำงานการกำกับภาพ ตลอดจนความสำเร็จในอาชีพผู้กำกับภาพไทย

... ผู้กำกับภาพยนตร์ คือ แม่ทัพ เป็นเจ้าของเรื่อง เจ้าของงาน (นายจ้าง) แม้ว่าเราจะรับเงินจากผู้อำนวยการสร้าง (Producer) ก็ตาม แต่ผู้กำกับภาพยนตร์เป็นคนแรกที่นำผู้กำกับภาพเข้าสู่บริษัทและเป็นคนที่ผมต้องทำงานด้วยมากที่สุด เรื่องการทำงาน ความคิด จิตใจ อารมณ์ความรู้สึกต้องมีความเข้าใจกันและกันไปในทิศทางเดียวกัน ผู้กำกับภาพทำหน้าที่เป็นเพียงคนที่รองรับ (Serve)

การทำงานเท่านั้น เป็นแค่คนถ่ายทอดเรื่องและนำเสนอภาพให้งานออกมาดูเรื่องเท่านั้นเอง ผู้กำกับภาพมีสิทธิ์ที่จะขัดแย้งได้แต่หากผู้กำกับภาพยืนยันว่าจะเอาลักษณะนั้นก็ต้องยอม คือ ผู้กำกับภาพสามารถแสดงข้อคิดเห็น (Comment) ได้และต้องเสนอทางเลือก (Option) ให้ผู้กำกับภาพยนตร์ด้วย ผมคิดว่าการทำงานภาพยนตร์นั้นสามารถยืดหยุ่น (Flexible) กันได้ การถ่ายภาพยนตร์ไม่ใช่เรื่องคอขาดบาดตาย ถ้าผู้กำกับภาพยนตร์อยากลองและมีฟิล์มเหลืออยู่ ผมก็จะลองทำให้แต่ผมก็ต้องขอถ่ายเก็บสำรอง (Spare) ไว้ด้วย คือ เผื่อไว้ในช่วงการตัดต่อ (ธีรวัฒน์ รุจิณธรรม, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผมจะพูดคุยและตกลงกับผู้กำกับภาพยนตร์ว่าจะทำภาพยนตร์อย่างไร รู้สึกอย่างไรกับภาพยนตร์เรื่องนี้และต้องการภาพในลักษณะใด พร้อมแสดงความคิดเห็นเสนอแนะมุมมองทางด้านภาพให้กับผู้กำกับภาพยนตร์ แต่ทุกวันนี้แนวคิดการผลิตภาพยนตร์ (Trend) มันเปลี่ยนไป ในปัจจุบันนี้ต้องเน้นการเล่าเรื่องก่อนภาพสวยมาทีหลัง เป็นลักษณะการขายแนวความคิด (Idea) มากกว่า ซึ่งผู้กำกับภาพยนตร์อาจจะไม่ต้องใช้ผมถ่ายภาพยนตร์ก็ได้ คือ ใช้ทีมการผลิตภาพยนตร์ (Production) อื่นถ่ายแทนได้ เมื่อผลงานที่ผลิตออกมา อย่างเช่น การวางกรอบภาพ (Framing) และการกำหนดฉาก (Set) ก็จะเป็นของผู้กำกับภาพยนตร์ทั้งนั้น (ทวีศักดิ์ คุ่มผาติ, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2550)

... ผู้กำกับภาพกับผู้กำกับภาพยนตร์คิดและตีความแตกต่างกัน ดังนั้น ต้องพูดคุยเพื่อปรับแนวความคิดเข้าหากัน หากผู้กำกับภาพยนตร์ไม่ชอบหรือเห็นไม่ตรงกับผู้กำกับภาพ ก็ต้องยึดตามความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์เป็นหลัก เนื่องจากการสร้างภาพยนตร์เป็นผลงานและความรับผิดชอบของผู้กำกับภาพยนตร์ทั้งสิ้น หากผู้กำกับภาพยนตร์ไม่มีประสบการณ์ คือ อาจทำภาพยนตร์เป็นเรื่องแรกผู้กำกับภาพก็ต้องเสนอแนะความคิดทางด้านภาพให้กับผู้กำกับภาพยนตร์พิจารณาเลือก โดยส่วนใหญ่ผู้กำกับภาพยนตร์จะมีบทบาทกำหนดภาษาภาพในภาพยนตร์และผู้กำกับภาพสามารถเสนอแนะ แลกเปลี่ยนแนวคิดการใช้ภาษาภาพได้ แต่สุดท้ายก็ต้องขึ้นอยู่กับการพิจารณาและตัดสินใจของผู้กำกับภาพยนตร์ จึงเห็นได้ว่าผู้กำกับภาพยนตร์ก็เปรียบเสมือนกับนักประพันธ์เพลง เป็นผู้เรียบเรียงและแต่งโน้ต (Note) แต่เมื่อผลงานปรากฏออกมาผู้แสดงกลับดังกว่าตัวผู้กำกับภาพยนตร์เสียอีก (วิเชียร เรืองวิญญกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

... ส่วนหนึ่งผู้กำกับภาพยนตร์เป็นผู้คิดภาพไว้ในใจแล้ว แต่อีกส่วนหนึ่งผมเป็นผู้นำเสนอเสริมลงไป ผู้กำกับภาพที่ดีจะต้องนำความคิด ความฝันและความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์ถ่ายทอดออกมาเป็นภาพ โดยหลักการทำงานจะต้องพูดคุยกันด้วยเหตุผล อย่างเช่นในภาพยนตร์เรื่อง “ทำฟ้าลิขิต” ในฉากโรงพยาบาลตัวของพระเอกจะเข้ามาช่วยนางเอกที่อาการสาหัส ผมก็บอกกับอ็อกไซด์ แปงค์ (Oxide Pang Chun) ว่าจะไม่จัดแสงที่ให้ผลการถ่ายภาพออกมาสวย แต่จะจัดแสงในลักษณะที่ออกมาดูสว่าง ๆ ขาว ๆ ไม่มีแสงเฉียงมาจากด้านหลังของนักแสดง (Kicker light) เพื่อให้เกิดความรู้สึกหมดความหวัง ขาดกำลังใจ ไม่มีจุดหมาย ซึ่งผมบอกกับอ็อกไซด์ไปเขาก็เห็นด้วย ผู้กำกับภาพจะต้องถ่ายทอดอารมณ์ให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกให้ได้มากที่สุด คือ ต้องถ่ายให้ได้อารมณ์ ไม่ใช่ถ่ายให้สวยอย่างเดียวซึ่งบางครั้งผู้กำกับภาพยนตร์จะให้ถ่ายภาพยนตร์ที่ไม่ใช่สไตล์ของตนเองแต่ก็ต้องทำ หากถามว่ามีความสุขไหมก็คงตอบว่าไม่มีความสุขเนื่องจากไม่ใช่งานในรูปแบบของเรา แต่ก่อนการผลิตจะต้องตกลงและพูดคุยกับผู้กำกับภาพยนตร์ก่อนว่าต้องการภาพในลักษณะใด โดยดูจากตัวอย่างภาพยนตร์มาใช้อ้างอิง (Reference) แต่ก็มีบางครั้งผู้กำกับภาพยนตร์ต้องการทดลองในช่วงเวลาถ่ายภาพยนตร์ ซึ่งเราก็ต้องทำตามสิ่งที่เขาต้องการ (สินธพ ไสภณ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

... จริง ๆ แล้วสไตล์ของผู้กำกับภาพจะขึ้นอยู่กับผู้กำกับภาพยนตร์มากกว่า คืออย่างผมได้ร่วมงานกับอ็อกไซด์ แปงค์ (Oxide Pang Chun) ซึ่งเป็นคนฮ่องกงเป็นผู้กำกับภาพยนตร์ที่ทำงานเก่งมากและเป็นคนที่มีความชำนาญทางด้านขั้นตอนหลังการผลิตภาพยนตร์ (Post-Production) เป็นพิเศษ ดังนั้น ผมกำหนดสไตล์โดยนำสิ่งที่ผู้กำกับภาพยนตร์ต้องการมาผสมผสานกับการสร้างสรรค์ของตนเอง (เดชา ศรีมันตะ, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผู้กำกับภาพยนตร์ไม่จำเป็นต้องคิดภาพก็ได้ เพียงแต่มีความคิด (Idea) เรื่องภาพคร่าว ๆ ที่ต้องการจะนำเสนอในภาพยนตร์ ต่อจากนั้นผู้กำกับภาพจะทำหน้าที่รองรับเรื่องภาพให้ออกมาสมบูรณ์เอง เป็นการทำหน้าที่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการทำงานผมจะคุยเรื่องภาพกับผู้กำกับภาพยนตร์ว่าต้องการลักษณะภาพอ้างอิง (Reference) เป็นอย่างไร อารมณ์ (Mood) แบบไหน แล้วจึงนำความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์มาตีความออกมาเป็นภาพตามความคิดและจินตนาการของผมเอง แต่ในบางครั้งการสื่อความหมายด้วยภาพก็เป็นเรื่อง

ความรู้สึกด้วย โดยผมจะเขียนออกมาเป็นบทภาพ (Story Board) เพื่อนำไปเสนอให้กับผู้กำกับภาพยนตร์ ถ้าผู้กำกับภาพยนตร์ตอบตกลงก็จบ (ชูชาติ นันทิธัญญธาดา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผู้กำกับภาพยนตร์จะบอกโจทย์มาว่าต้องการภาพอย่างไร อย่างภาพยนตร์เรื่อง 15 ค่ำเดือน 11 ผู้กำกับภาพยนตร์ต้องการภาพในลักษณะลึกลับและต้องการให้ดูเป็นธรรมชาติมากที่สุด อีกทั้งผู้กำกับภาพยนตร์ต้องการภาพที่ถ่ายไปให้เห็นแม่น้ำโขงอีกฝั่งหนึ่งด้วย ซึ่งช่วงนั้นสถานที่ที่แม่น้ำโขงเวลาเช้าจะมีหมอกจาก ๆ ลอยอยู่ ดังนั้นเราก็ต้องมานั่งคิดและหาวิธีการถ่ายภาพยนตร์ให้ได้ภาพตามที่ต้องการ โดยการคิดภาพและนำเสนอภาพในภาพยนตร์แต่ละคัท (Cut) ก็จะคิดร่วมกับผู้กำกับภาพยนตร์เพราะผู้กำกับภาพยนตร์บางคนคิดภาพมาแล้วว่าจะต้องถ่ายเป็นคัทที่เร็ว ๆ หรือเป็นคัทช้า ๆ และจะใช้เวลาในแต่ละคัทนานแค่ไหน เปิดภาพและปิดภาพในคัทนั้นเป็นอย่างไร การเคลื่อนกล้องเป็นอย่างไร การถ่ายให้ครอบคลุมไว้ทั้งฉากหรือเป็นเพียงการถ่ายเจาะแคบ ๆ หรือบางครั้งต้องใช้กล้อง 2 กล้องด้วยหรือไม่อย่างไร อย่างผมทำงานกับพีแก้ง (จิระ มะลิกุล) พีแก้งจะเขียนบทถ่ายทำภาพยนตร์ (Shooting Script) ที่ละเอียดมาก (สมบุญ ภิริยะภักดีกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผู้กำกับภาพยนตร์จะเป็นแกนหลักการสร้างสรรค์ภาพในภาพยนตร์ แต่หากตัวผู้กำกับภาพยนตร์ขาดประสบการณ์ ผู้กำกับภาพก็จะมีบทบาทสำคัญต่อการนำเสนอภาพทั้งหมด โดยผมจะเป็นผู้เสนอแนวทางของภาพ เรื่องของอารมณ์และบรรยากาศที่คิดขึ้นให้กับผู้กำกับภาพยนตร์ หากผู้กำกับภาพยนตร์เป็นผู้มีประสบการณ์มาก ๆ แล้ว ก็จะสามารถพูดคุยหรือบอกเพียงนิดเดียว ก็สามารถรับรู้ในสิ่งที่ผู้กำกับภาพยนตร์ต้องการได้ทันที บางครั้งก็มีข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการนำเสนอภาพในภาพยนตร์เหมือนกันแต่ก็จะใช้เหตุผล โดยผมจะบอกเหตุผลถึงการใช้ภาพให้กับผู้กำกับภาพยนตร์ก่อนถ้าผู้กำกับภาพยนตร์ตกลงก็จบ แต่หากเขาบอกว่าไม่ได้เราก็ต้องรับฟังเหตุผลของเขาด้วยเช่นกัน ซึ่งโดยส่วนใหญ่ผมจะคุยกับผู้กำกับภาพยนตร์และผู้ออกแบบภาพยนตร์ พยายามให้เดินไปในแนวทางเดียวกัน เมื่อพูดคุยปรึกษากันก็จะรู้ว่าผู้กำกับภาพยนตร์และผู้ออกแบบภาพยนตร์ต้องการภาพ อารมณ์และบรรยากาศในฉากนั้น ๆ เป็นอย่างไร คือต้องมาพูดคุยให้เกิดความเข้าใจกันให้ได้ (ณัฐวุฒิ กิตติคุณ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

การสร้างภาพยนตร์ในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย พบว่า การกำหนดรูปแบบและแนวทางการทำงานด้านภาพในภาพยนตร์เกิดจากปัจจัย 2 กรณี คือ 1. ผู้กำกับภาพยนตร์มีความรู้และมีประสบการณ์ด้านการใช้ภาษาภาพก็จะเป็นผู้กำหนดและวางแผนการทำงานด้านภาพในภาพยนตร์เอง 2. ผู้กำกับภาพยนตร์ไม่มีประสบการณ์ ความรู้ด้านการใช้ภาษาภาพก็จะมอบหมายให้ผู้กำกับภาพเป็นผู้รับผิดชอบวางแผนการทำงานด้านภาพในภาพยนตร์แทน

... ผู้กำกับภาพยนตร์จะมีอยู่ 2 ประเภท คือผู้กำกับภาพยนตร์ที่เก่งแล้ว คือ ผู้กำกับภาพยนตร์ที่สามารถบอกได้เลยว่าต้องการอะไร อยากได้ภาพในแบบไหนอย่างไร ทำตามความคิดและจินตนาการของผู้กำกับภาพยนตร์ แล้วผู้กำกับภาพคอยช่วยสานฝันให้สมบูรณ์แบบขึ้น ผู้กำกับภาพยนตร์อีกประเภทหนึ่ง ก็คือ มีเพียงความคิดและจินตนาการเท่านั้นไม่สามารถบอกลักษณะภาพที่ต้องการได้ ผู้กำกับภาพยนตร์ประเภทนี้จะมอบหมายงานด้านภาพทุกอย่างให้ผู้กำกับภาพเป็นผู้ทำแทนทั้งหมด เมื่อทำงานกับผู้กำกับภาพยนตร์ประเภทแรกผมก็จะวางแผนให้ผู้กำกับภาพดูก่อนหากผู้กำกับภาพชอบหรือตกลงก็จบ หากไม่ได้ก็จะปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์ ส่วนการทำงานกับผู้กำกับภาพอีกประเภทหนึ่ง (ส่วนใหญ่มักเป็นผู้กำกับภาพรุ่นใหม่ ๆ) ผมจะเป็นคนคิดและออกแบบวางแผนเองทั้งหมด (ทวีศักดิ์ คุ่มผาติ, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2550)

... ลักษณะการทำงานของผู้กำกับภาพยนตร์แต่ละคนแตกต่างกัน ผู้กำกับภาพรูปแบบหนึ่งจะอธิบายเรื่องและบอกความรู้สึกในภาพยนตร์ให้เราเพียงอย่างเดียว ส่วนการกำหนดและออกแบบทางด้านภาพจะปล่อยให้เป็นที่ของผู้กำกับภาพ โดยผู้กำกับภาพจะเป็นผู้ตัดสินใจและพิจารณาว่าใช่หรือไม่ใช่อย่างไร อีกรูปแบบหนึ่งผู้กำกับภาพที่มีความรู้ทางด้านการถ่ายภาพยนตร์ด้วย ผู้กำกับภาพก็จะเป็นผู้กำหนดภาพและบอกรายละเอียดต่าง ๆ ให้กับผู้กำกับภาพเสมือนว่าเราเป็นผู้ถ่ายภาพยนตร์เพียงอย่างเดียว (สินธพ โสภณ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

จากข้อมูลปัจจัยการกำหนดรูปแบบและแนวทางการทำงานด้านภาพในภาพยนตร์ของผู้กำกับภาพไทยช่วงต้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลของผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์ที่พบว่า ประสิทธิภาพ ความรู้ของผู้กำกับภาพยนตร์ส่งผลต่อการกำหนดรูปแบบและแนวทางการทำงานด้านภาพในภาพยนตร์

สไตล์ของภาพขึ้นอยู่กับว่าผู้กำกับภาพยนตร์คนนั้นมีความสนใจทางด้านภาพหรือไม่ หากผู้กำกับภาพยนตร์คนนั้นไม่สนใจงานทางด้านภาพเลยเขาก็จะไม่กำหนด ผู้กำกับภาพยนตร์คนนั้นก็ทำงานทางด้านการกำกับการแสดงไป ดังนั้นตัวผู้กำกับภาพก็จะมีบทบาทการกำหนดและเลือกใช้ภาษาในภาพยนตร์ไปอย่างทดลองอะไรก็สามารถทำได้ แต่หากผู้กำกับภาพยนตร์ที่มีความสนใจงานทางด้านภาพก็จะเป็นผู้กำหนดและออกแบบภาษาภาพในภาพยนตร์ทั้งหมดเอง (อติเรก วัฏลีลา, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2550)

การวิจัยครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์ที่มีประสบการณ์และความรู้ด้านการใช้ภาษาภาพในภาพยนตร์ ซึ่งจากการศึกษา พบว่า การกำหนดรูปแบบและแนวทางการทำงานด้านภาพในภาพยนตร์เกิดจากลักษณะการทำงาน 3 รูปแบบ คือ 1. เกิดจากผู้กำกับภาพยนตร์เป็นหลัก 2. เกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่างผู้กำกับภาพยนตร์และผู้กำกับภาพ 3. เกิดจากผู้กำกับภาพถ่ายทอดรูปแบบและแนวทางการทำงานด้านภาพจากโครงสร้างหรือกรอบความคิดของผู้กำกับภาพยนตร์

1.1 การกำหนดรูปแบบการทำงานด้านภาพที่เกิดจากผู้กำกับภาพยนตร์เป็นหลัก

การกำหนดรูปแบบและแนวทางการทำงานด้านภาพในภาพยนตร์ที่เกิดจากผู้กำกับภาพยนตร์เป็นหลัก คือ ผู้กำกับภาพยนตร์เป็นผู้กำหนดและวางรูปแบบการทำงานด้านภาพเองทั้งหมด โดยอาศัยผู้กำกับภาพมาช่วยตอบสนองการทำงานด้านเทคนิคและวิธีการการถ่ายภาพยนตร์เพื่อให้ได้ภาพออกมาตามความความคิด จินตนาการและความต้องการของตนเองที่ได้กำหนดไว้ จากการศึกษา พบว่า ผู้กำกับภาพยนตร์จำนวน 4 ท่านกำหนดรูปแบบและแนวทางการทำงานด้านภาพในภาพยนตร์ที่เกิดจากตัวของผู้กำกับภาพยนตร์เป็นหลัก

... การทำงานโดยส่วนตัวแล้วผมจะเป็นผู้คิดและกำหนดรูปแบบหรือสไตล์ของภาพในภาพยนตร์เองและอาศัยผู้กำกับภาพมาตอบสนองตามความต้องการที่ได้คิดไว้ เนื่องจากผมเป็นผู้กำกับภาพยนตร์ที่เขียนบทภาพยนตร์เองด้วย ขณะที่เขียนบทภาพยนตร์ผมก็จะเห็นภาพและนึกถึงภาพไปด้วย ดังนั้นภาพในความคิดจึงเกิดขึ้นในขณะที่กำลังเขียนบทภาพยนตร์หรือจะ

เกิดขึ้นเมื่อได้เห็นภาพใดภาพหนึ่งแล้วสามารถคิดต่อเนื่องออกมาเป็นเรื่องได้เลย ภาพยนตร์ส่วนใหญ่ของผมจึงมักเกิดจากภาพ ๆ เดียวหรือความรู้สึกหนึ่งเท่านั้น ซึ่งส่วนตัวผมเองนั้นจะมีปัญหาการทำงานอย่างหนึ่งคือ ผมจะติดกับภาพในจินตนาการ เมื่อคิดภาพออกมาแล้วมักจะฝังอยู่ในหัวเสมอ เปลี่ยนแปลงยาก ข้อเสียก็คือ เป็นสิ่งที่คิดไว้อย่างตายตัวเปลี่ยนแปลงไม่ค่อยได้ คือ จะติดกับภาพนั้น อยากจะเห็นภาพในความคิดปรากฏออกมาในจอภาพยนตร์และพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ได้เห็นภาพนั้นออกมา ซึ่งผู้กำกับภาพยนตร์บางคนอาจจะสนใจในเรื่องอื่น เช่น เรื่องการแสดง เรื่องการเล่าเรื่อง เป็นต้น วิธีการทำงานผมจะใช้การวาด Story Board เพื่อถ่ายทอดความต้องการให้ได้เห็นอย่างชัดเจนและได้ผลงานตามที่ต้องการ ซึ่งหากใครไม่เห็นในทิศทางตามนั้นก็จะมีวิธีการพูดคุยด้วยเหตุผล วิเคราะห์ ค้นคว้า ทดลอง โน้มน้าวให้ค่อยๆตามไปกับสิ่งที่เราต้องการ (วิศิษฐ์ ศาสนเที่ยง, สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2550)

... เนื่องจากผมจบการศึกษามาทางด้านศิลปะ ซึ่งเน้นทางด้านภาพโดยตรง ผมจึงให้ความสำคัญกับงานด้านภาพมาก การกำหนดและออกแบบภาพในภาพยนตร์ผมจะเป็นผู้กำหนดเองทั้งหมด บางครั้งเมื่อเขียนบทถ่ายทำภาพยนตร์แล้วก็สามารถเพิ่มหรือลดข้อตกรถ่ายทำภาพยนตร์ได้ จากบางฉากเขียนไว้ 5-6 ข้อต เมื่อไปถึงสถานที่ถ่ายภาพยนตร์ก็สามารถลดลงเหลือเพียงข้อตเดียวก็ได้ หากสามารถเล่าเรื่องราวในฉากนั้นได้หรือในบางครั้งเมื่อเห็นการแสดงในฉากก็อาจเพิ่มภาพแทรกลงไปได้ เช่น ภาพใกล้ที่มือภาพนาฬิกา เป็นต้น หากเพิ่มภาพเข้าไปแล้วสามารถช่วยให้การเล่าเรื่องในภาพยนตร์สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยการใช้ภาพในภาพยนตร์สามารถมองได้ 2 มุม หากกรณีที่บทภาพยนตร์ที่ตัวละครมีบทพูด กล้องภาพยนตร์ก็จะเป็นเพียงเครื่องมือบันทึกอารมณ์และการพูดของตัวละครเท่านั้น แต่หากว่าในบทภาพยนตร์ไม่มีบทสนทนา ภาพก็จะเป็นส่วนสำคัญต่อการเล่าเรื่อง ดังนั้นต้องเลือกใช้ภาษาภาพในภาพยนตร์ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์และถ่ายทอดความรู้สึกให้ออกมาได้ดีที่สุด (นนทรี นิมิบุตร, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2550)

...ภาพเป็นเรื่องที่ผมให้ความสำคัญมากเพราะผมเรียนมาทางด้านนี้โดยตรงดังนั้น การสร้างภาพยนตร์ทุกเรื่องของผมจะเขียนบทภาพ (Story Board) เพื่อกำหนดเป็นแนวทางการทำงานให้ทีมงานได้เห็นตามสิ่งที่ผมต้องการ แต่ประเทศไทยไม่มีทางเลือก ไม่มีผู้กำกับภาพที่มีสไตส์การทำงานที่ชัดเจนและการสร้างภาพยนตร์ก็มีความหลากหลาย จนบางครั้งเมื่อเปลี่ยนแนวทางของเรื่องแล้วแต่ก็ต้องใช้ผู้กำกับภาพคนเดิม เนื่องจากตัวผู้กำกับภาพยนตร์จะเป็นผู้กำหนดแนวทางการใช้ภาพในภาพยนตร์ทั้งหมด (อติเรก วัฏลีลา, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2550)

...เนื่องจากผมเป็นผู้กำกับภาพยนตร์ที่รักการถ่ายภาพยนตร์ จึงให้ความสำคัญกับเรื่องภาพมาก คือ สิ่งสำคัญในช่วงการเขียนบทภาพยนตร์ ผมก็มักจะมีบรรยากาศของภาพในหัว ดังนั้นผมจึงค่อนข้างมีความชัดเจนว่าต้องการที่จะนำเสนอภาพเช่นไร จะเล่าเรื่องแบบไหน อารมณ์อย่างไร เวลาทำงานร่วมกับผู้กำกับภาพผมจึงเข้าไปมีบทบาทสำคัญกับผู้กำกับภาพค่อนข้างมาก ซึ่งผู้กำกับภาพยนตร์บางคนอาจปล่อยให้ผู้กำกับภาพเตรียมงานและนำเสนอมุขกล้องเอง แต่การทำงานของผมนั้นจะต้องมีการพูดคุยกับผู้กำกับภาพก่อนการถ่ายทำภาพยนตร์ ซึ่งผมไม่ได้เข้าไปครอบงำความคิด (Dominate) ของผู้กำกับภาพทุกอย่าง บางอย่างเราก็ต้องการความคิดของผู้กำกับภาพด้วยเช่นกัน เมื่อผมผ่านประสบการณ์ทางด้านภาพและรักการถ่ายภาพยนตร์ ดังนั้นผมจึงเข้าไปมีบทบาททางด้านภาพอย่างมาก (ทรงยศ สุขมากอนันต์, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2550)

เมื่อผู้กำกับภาพยนตร์เป็นผู้กำหนดและวางรูปแบบงานด้านภาพในภาพยนตร์ ผู้กำกับภาพจึงมีบทบาทหน้าที่เป็นเพียงผู้ดำเนินงานด้านเทคนิคและวิธีการถ่ายภาพยนตร์เพื่อช่วยส่งเสริมให้ความคิด จินตนาการและความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์สัมฤทธิ์ผลเท่านั้น

...ผู้กำกับภาพจะทำงานไปด้วยกัน คือ ไม่ใช่เพียงแค่มาถ่ายภาพยนตร์เท่านั้น แต่ในขณะที่พูดคุยงานก็จะกำหนดรายละเอียด เช่น รายละเอียดของแสงในฉากที่ต้องการ ความชัดลึก-ชัดตื้น ภาพยนตร์ส่วนใหญ่ของผมจะนิยมภาพที่เป็นชัดลึก เห็นรายละเอียดของวัตถุอย่างชัดเจน คมชัด ผมไม่ค่อยชอบการใช้เลนส์ที่มีทางยาวโฟกัสมาก ๆ ผมคิดว่าทุกอย่างที่ปรากฏออกมาสามารถสื่อความหมายได้หมด ดังนั้น ผู้กำกับภาพจึงมีส่วนที่เข้ามา

ช่วยเหลือเลนส์ วิธีการจัดแสง การเปิดหน้ากล้อง (วิศิษฐ์ ศาสนเที่ยง, สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2550)

...การทำงานร่วมกับผู้กำกับภาพสมัยก่อน ผมยอมรับเลยว่าไม่ค่อยให้ความไว้วางใจเลย ดังนั้น การทำงานของผมจึงเขียนบทการถ่ายทำภาพยนตร์อย่างชัดเจนและกำหนดสิ่งต่าง ๆ อย่างละเอียด เช่น กำหนดแสงและทิศทางของแสง ระบุความเร็วการเคลื่อนที่ของกล้อง เป็นต้น ตัวผู้กำกับภาพจะเป็นเพียงผู้ควบคุมกล้อง เลือกใช้ฟิล์มและกำหนดค่าการเปิดรับแสงให้เหมาะสมเท่านั้น (นนทรี นิมิบุตร, สัมภาษณ์, 30 มีนาคม 2550)

แต่ทั้งนี้ ผู้กำกับภาพสามารถแลกเปลี่ยน เสนอแนะความคิดเห็นเพื่อช่วยส่งเสริมให้งานด้านภาพในภาพยนตร์มีความน่าสนใจและทำให้จินตนาการของผู้กำกับภาพยนตร์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

...การทำงานโดยส่วนตัวผมก็มักจะพูดคุยและปรึกษากับผู้กำกับภาพเพื่อให้ได้ภาพออกมาดีที่สุด บางครั้งผู้กำกับภาพสามารถแนะนำการใช้ภาพบางอย่างที่ช่วยทำให้ภาพดูมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น อย่างเช่นบางครั้งผมคิดภาพออกมาเป็นภาพนิ่ง ๆ แต่พอมาพูดคุยกับผู้กำกับภาพ เขาก็แนะนำให้ลองใช้เลนส์ทางยาวโฟกัสสั้นมาก ๆ ผสมกับการเคลื่อนไหวกล้องด้วยการดอลลี่ (Dolly) เล็กน้อย ซึ่งได้ภาพที่ให้ความรู้สึกออกมาที่แปลกอย่างมาก ฉากหลังจะเท่าเดิมแต่ตัววัตถุจะเพิ่มขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ ขณะที่ดอลลี่ จะเห็นได้ว่า ผู้กำกับภาพจะใช้เทคนิคมาช่วยเสริมให้สิ่งที่ผมคิดหรือจินตนาการไว้ไม่หยุดเพียงเท่านั้น (วิศิษฐ์ ศาสนเที่ยง, สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2550)

1.2 การกำหนดรูปแบบการทำงานด้านภาพที่เกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่างผู้กำกับภาพยนตร์และผู้กำกับภาพ

กำหนดรูปแบบการทำงานด้านภาพในภาพยนตร์ที่เกิดจากการทำงานร่วมกันระหว่างผู้กำกับภาพยนตร์และผู้กำกับภาพ คือ การกำหนดและการวางรูปแบบการทำงานด้านภาพที่อาศัยการปรึกษา พูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันระหว่างผู้กำกับภาพยนตร์และผู้กำกับภาพ จากการศึกษา พบว่า ผู้กำกับภาพยนตร์จำนวน 2 ท่าน กำหนดรูปแบบและแนวทางการทำงานด้านภาพโดยอาศัยการทำงานร่วมกันระหว่างผู้กำกับภาพยนตร์และผู้กำกับภาพ

...สไตล์ (Style) หรือรูปแบบภาพในภาพยนตร์ผมคิดว่าเป็นความคิดเห็นร่วมกันมากกว่า คือ ผู้กำกับภาพยนตร์บางคนไม่ได้เติบโตมาทางด้านเทคนิค ผู้กำกับภาพยนตร์บางคนอาจเติบโตมาจากการเป็นผู้เขียนบท

ภาพยนตร์หรือมาจากการคนธรรมดา (นักแสดง) ซึ่งผู้กำกับภาพต้องเข้ามาช่วยเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามผมเชื่อในทฤษฎีของหม่อมเจ้าชาตรี เฉลิมยุคล (ท่านม้าย) คือ ท่านให้สัมภาษณ์ว่าภาพยนตร์ที่ดีผู้กำกับภาพยนตร์จะต้องสามารถกุมหัวใจของภาพยนตร์ได้ทั้งสี่ห้อง คือ บทภาพยนตร์ การกำกับการแสดง การถ่ายภาพยนตร์และการตัดต่อภาพยนตร์ คือ ถ้าผู้กำกับภาพยนตร์สามารถกุมจำนวนห้องได้มากเท่าไรและผู้กำกับภาพยนตร์ลงไปมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นมากเท่าไรก็จะทำให้ภาพยนตร์ดีเท่านั้น ซึ่งผมก็เห็นด้วยเป็นการทำให้ภาพยนตร์มีทิศทาง (Direction) (จิระ มะลิกุล, สัมภาษณ์, 28 มีนาคม 2550)

...เมื่ออ่านบทภาพยนตร์ร่วมกันแล้วผมก็จะอธิบายถึงโทนของภาพที่ต้องการ มีการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ส่วนเรื่องรายละเอียดของภาพจะถ่ายอย่างไรนั้น ผมจะกำหนดมุกกล้องอย่างคร่าว ๆ โดยการวาดบทภาพ (Story Board) ขึ้นมาเพื่อใช้เล่าเรื่องแล้วให้ผู้กำกับภาพดู เมื่อผู้กำกับภาพเห็นบทภาพก็จะทราบถึงแนวความคิดที่ต้องการจะสื่อสารในภาพยนตร์และผู้กำกับภาพจะนำบทภาพไปปรับเปลี่ยนและพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงในช่วงการถ่ายทำภาพยนตร์ตัวผู้กำกับภาพอาจมีการประยุกต์การทำงานไปตามสถานที่ที่ถ่ายภาพยนตร์ แนะนำเรื่องเทคนิคและใช้ทักษะการถ่ายภาพยนตร์ช่วยสร้างสรรค์ผลงานให้ดียิ่งขึ้น (ภาควิชาวิศวกรรมศาสตร์, สัมภาษณ์, 5 เมษายน 2550)

อย่างไรก็ตาม การกำหนดรูปแบบและแนวทางการทำงานด้านภาพในภาพยนตร์มีผลมาจากปัจจัยด้านประสบการณ์และความรู้ด้านการถ่ายภาพยนตร์ของผู้กำกับภาพยนตร์ด้วย

... ผมให้ความสำคัญกับงานด้านภาพมาก เนื่องจากผมเริ่มต้นทำงานด้านมิวสิกวิดีโอ (Music Video) ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายภาพยนตร์ด้วยและการทำงานการผลิตภาพยนตร์โฆษณา (Advertising Film) ระยะเวลา 10 กว่าปี ผมก็ถ่ายภาพยนตร์เองเกือบทุกเรื่อง คือ คิดว่าถ่ายเองเกินกว่า 95% เพราะฉะนั้นผมจึงให้ความสำคัญกับเรื่องภาพมาก แต่พอมาเป็นภาพยนตร์ไทยแล้วมีข้อจำกัดทางด้านเวลาเป็นปัจจัยสำคัญ ในช่วงแรกที่ทำภาพยนตร์ก็อยากถ่ายภาพยนตร์เองด้วย ซึ่งก็แน่นอนว่าจะทำให้การถ่ายทำภาพยนตร์ไม่เสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ เนื่องจากงบประมาณการผลิตภาพยนตร์

ไทยแตกต่างจากภาพยนตร์โฆษณามาก คือ ภาพยนตร์โฆษณาวັນหนึ่งจะถ่ายประมาณ 7-8 ช็อตเป็นอย่างมาก แต่ภาพยนตร์ไทยต้องถ่ายวันหนึ่งไม่ต่ำกว่า 35 ช็อต ไม่อย่างนั้นจะถ่ายภาพยนตร์ไม่ทัน ซึ่งขณะที่กำลังจัดเตรียม (Set-up) ในช็อตนี้ ผู้กำกับภาพยนตร์ก็ต้องคิดต่อในช็อตต่อไปทันทีที่ไม่มีเวลาไปดูเรื่องภาพ จึงเป็นไปไม่ได้ที่ผู้กำกับภาพยนตร์จะลงไปถ่ายภาพยนตร์ด้วยตัวเอง ดังนั้น ผมจึงให้ความสำคัญกับตัวผู้กำกับภาพมาก โดยผมจะเลือกบุคคลที่มีความรู้ลึกและชอบภาพในลักษณะแบบเดียวกัน (ธีรวัฒน์ รุจิธรรม, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

1.3 การกำหนดรูปแบบการทำงานด้านภาพที่เกิดจากผู้กำกับภาพถ่ายทอดรูปแบบจากโครงสร้างหรือกรอบความคิดของผู้กำกับภาพยนตร์

การกำหนดรูปแบบการทำงานด้านภาพที่เกิดจากผู้กำกับภาพถ่ายทอดรูปแบบจากโครงสร้างหรือกรอบความคิดของผู้กำกับภาพยนตร์ คือ การทำงานตามระบบโครงสร้างบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรในหน่วยงานการผลิตภาพยนตร์ โดยมีผู้กำกับภาพยนตร์เป็นผู้กำหนดและวางแผนแนวทางให้บุคลากรนำไปคิดสร้างสรรค์และหาวิธีการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามความคิด จินตนาการและความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์ จากการศึกษาพบว่า ผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์จำนวน 1 ท่านกำหนดรูปแบบและแนวทางการทำงานด้านภาพจากการวางกรอบหรือโครงสร้างความคิดเพื่อให้ผู้กำกับภาพนำไปคิดสร้างสรรค์และหาวิธีการปฏิบัติงานของตนเอง

...จริงแล้วการทำงานทุกส่วนมีความเชื่อมโยงกัน โดยผู้กำกับภาพยนตร์เป็นผู้กำหนดงานโดยรวมทั้งหมดและจะต้องมีบุคคลผู้มีความสามารถจากหลากหลายสาขาอาชีพเข้ามาดูแลและ รับผิดชอบในแต่ละฝ่ายการทำงาน ซึ่งผู้กำกับภาพก็เป็นส่วนหนึ่งของการทำงานการถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นภาษาภาพในภาพยนตร์ ทั้งนี้ผู้กำกับภาพก็ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ถ่ายภาพยนตร์เอง ในต่างประเทศเรียกว่า DP (Director of Photography) เน้นอนว่าเป็นส่วนที่มีความสำคัญในการแปลข้อความจากบทภาพยนตร์ที่เป็นตัวหนังสือ เพื่อถ่ายทอดและเล่าเรื่องให้ปรากฏเป็นภาพออกมาในภาพยนตร์ โดยผู้กำกับภาพต้องสามารถคิดและตีความจากบทภาพยนตร์แล้วนำเสนอความคิดนั้นกับผมในฐานะผู้กำกับภาพยนตร์ มิใช่ผู้กำกับภาพที่ทำตามคำสั่งของผมตามลำดับเพียงเท่านั้น ผมจะเป็นเพียงผู้ที่ถ่ายทอดแนวทางของภาพยนตร์เรื่องนั้นออกไปว่าภาพยนตร์เรื่องนั้นต้องการสร้างขึ้นเพื่ออะไร

ด้วยวิธีการแบบไหน เป็นการกำหนดลักษณะการทำงานในเชิงมหภาค (ภาพกว้าง) แต่ผู้กำกับภาพจะต้องตีความความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์ออกมาในลักษณะเชิงจุลภาคที่แยกย่อยลงไปและคิดค้น ค้นหาเพื่อนำมาใช้สื่อสารตามความต้องการนั้น ๆ (ราเชนทร์ ลิ้มตระกูล, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

แม้ว่าการกำหนดรูปแบบและแนวทางการทำงานด้านภาพในภาพยนตร์จะมีผลต่อการประกอบอาชีพผู้กำกับภาพไทย แต่จากการศึกษา พบว่า ผู้กำกับภาพไทยยังไม่มีรูปแบบและแนวทางการทำงานที่แสดงเอกลักษณ์เฉพาะบุคคล โดยมีรูปแบบและแนวทางการทำงานที่ปรับเปลี่ยนไปตามเนื้อหา (เรื่องราว) หรือผู้สร้างภาพยนตร์ (ผู้กำกับภาพยนตร์)

... การสร้างภาพยนตร์ในต่างประเทศ ผู้กำกับภาพบางคนจะมีรูปแบบหรือสไตล์ของตนเองที่ชัดเจน หากผู้กำกับภาพยนตร์ชอบและต้องการสไตล์นั้นก็จะว่าจ้างให้ผู้กำกับภาพท่านนั้นมาถ่ายภาพยนตร์ให้ การทำงานของผู้กำกับภาพในประเทศไทยเป็นลักษณะที่ทำได้ทุกรูปแบบ ไม่มีการกำหนดสไตล์หรือรูปแบบที่ชัดเจน ดังนั้นในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยยังไม่มีสไตล์ที่หลากหลายมาก ภาพยนตร์ที่เน้นเรื่องสไตล์ รูปแบบ อารมณ์ ความรู้สึกยังไม่ค่อยมี แต่โดยทั่วไปมักจะเป็นการถ่ายภาพยนตร์เพื่อเล่าเรื่องปกติธรรมดา แต่ก็มีความสำคัญเป็นข้อดี ๆ แต่ไม่ได้รองรับตลอดทั้งเรื่อง ก็คือ การทำภาพยนตร์ในเมืองไทยยังไม่เน้นกับสไตล์มาก ดังนั้น ตัวผู้กำกับภาพในเมืองไทยจึงมีลักษณะที่มีความโดดเด่นเฉพาะบุคคลเท่านั้น (วิศิษฐ์ ศาสนเที่ยง, สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2550)

... จริง ๆ แล้วผมอยากได้ผู้กำกับภาพที่มามีประสบการณ์กับแนวทางของเรื่องที่จะสร้าง เช่น ภาพยนตร์แนวชีวิต (Drama) แนวแอ็คชั่น (Action) ภาพยนตร์รักโรแมนติก (Romantic) ซึ่งจะต้องใช้ผู้กำกับภาพที่มีสไตล์หรือรูปแบบการทำงานที่มีลักษณะความถนัดเฉพาะทาง แต่การสร้างภาพยนตร์ในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยจะไม่มีผู้กำกับภาพที่มีรูปแบบหรือสไตล์ของภาพที่เป็นลักษณะเฉพาะทาง จะเป็นลักษณะของการพูดคุยตกลงเรื่องภาพที่จะใช้ในภาพยนตร์กันไปเท่านั้น โดยทั่วไปผู้กำกับภาพไม่ใช่เป็นผู้คิดออกแบบภาพมาเพื่อรองรับงานในภาพยนตร์เรื่องนั้น ๆ ไม่ได้เป็นการใช้ผู้กำกับภาพที่มีลักษณะรูปแบบงานตามความถนัด แต่ขณะเดียวกันก็ต้องไม่ลืมว่าในเมืองไทย

ไม่ได้มีเวลา อุปกรณ์ งบประมาณที่มากพอที่จะช่วยอำนวยความสะดวกต่อการทำงานด้วยเช่นกัน (อติเรก วัฏลีลา, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2550)

จากข้อมูลการกำหนดรูปแบบและแนวทางการทำงานด้านภาพในภาพยนตร์ของผู้อำนวยการสร้างและผู้กำกับภาพยนตร์ข้างต้น มีความสอดคล้องกับข้อมูลของผู้กำกับภาพไทยที่พบว่า การกำหนดรูปแบบและแนวทางการทำงานด้านภาพในภาพยนตร์ของผู้กำกับภาพไทยเกิดจากการประยุกต์ ปรับเปลี่ยนไปตามเนื้อหา (เรื่องราว) หรือผู้สร้างภาพยนตร์ (ผู้กำกับภาพยนตร์)

... หากว่าเรามีเพียงสไตล์เดียวก็จะลำบากกับการทำงานของเรา เนื่องจาก การสร้างภาพยนตร์ในบ้านเรายังไม่ถือว่าเป็นอุตสาหกรรม ดังนั้น ผู้กำกับภาพจึงต้องเรียนรู้การทำงานกับผู้กำกับภาพยนตร์ที่หลากหลายเพื่อช่วยสร้างสรรค์และพัฒนาให้ผู้กำกับภาพมีรูปแบบและแนวทางการทำงานได้หลาย ๆ ทาง อย่างเช่น ผู้กำกับภาพยนตร์บางคนต้องการนำเสนอภาพที่ผสมผสานความเก่าและความใหม่เข้าด้วยกัน ซึ่งส่วนตัวผมรู้สึกกดดันกับภาพยนตร์แนวย้อนยุคทำให้เราต้องเอาความรู้ใหม่ ๆ มาช่วยเสริม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการสร้างสรรค์ภาพใหม่ ๆ การใช้เครื่องมือเครื่องมือหรือในปัจจุบันเราต้องศึกษาเรื่องคอมพิวเตอร์กราฟิก (CG) เพื่อประยุกต์ให้เข้ากับเนื้อหาของเราให้ได้ ส่วนสไตล์หรือรูปแบบการสร้างสรรค์ภาพคงได้มาจากการทำงาน และชื่อเสียงที่คนยอมรับจากตรงนั้น ผมเคยถ่ายภาพยนตร์แนวตลก แนวแอคชั่น (Action) มากี่ชอบ แต่ก็ไม่เท่ากับการได้ถ่ายภาพยนตร์แนวชีวิตย้อนยุค เพราะเหมือนกับเป็นตัวของเราและเราก็มีความรู้สึกร่วมไปในขณะทำงาน (ณัฐวุฒิ กิตติคุณ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

2. บทภาพยนตร์

บทภาพยนตร์ คือ แผนความคิด จินตนาการและแนวทางการสร้างสรรค์เหตุการณ์ เรื่องราวที่นักประพันธ์ (ผู้เขียนบทภาพยนตร์) ร้อยเรียงสื่อสารผ่านตัวหนังสือ ซึ่งบทภาพยนตร์ถือเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการสร้างสรรค์งานและกระบวนการทำงานทางด้านภาพยนตร์ โดยในช่วงการผลิตภาพยนตร์นั้น ผู้กำกับภาพยนตร์จะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดความคิด จินตนาการ โดยตีความหมายจากบทภาพยนตร์เพื่อสื่อสารให้ปรากฏเป็นภาพและเสียงลงสู่จอภาพยนตร์ บทภาพยนตร์จึงเป็นแผนโครงสร้างและกรอบควบคุมการทำงานเพื่อให้ทีมงานยึดถือและดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้การทำงานสามารถยืดหยุ่นและเปลี่ยนแปลงได้ขึ้นอยู่กับข้อตกลงและการปรึกษาหารือร่วมกับผู้กำกับภาพยนตร์ จึงกล่าวได้ว่า บทภาพยนตร์จึงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการได้รับโอกาสและเป็นแรงผลักดันการสร้างสรรค์การทำงานของผู้กำกับภาพ จาก

การศึกษา พบว่า ผู้กำกับภาพไทยจำนวน 5 ท่านมีความคิดเห็นว่าง่ายจับภาพยนตร์มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงานและการทำงานการกำกับภาพ ตลอดจนความสำเร็จในอาชีพผู้กำกับภาพ

...จริง ๆ แล้วผมอยากที่จะเลือกบทภาพยนตร์เพราะว่ามีส่วนสำคัญต่อการ
ทำงานมาก หากว่าเราไม่ชอบบทภาพยนตร์แล้วนั้น ก็จะลดพลังการสร้างสรรค์
การทำงานของเราลงได้ ถ้าเลือกได้ก็ดีเราจะได้ทำในสิ่งที่เราชอบ อย่างตอนที่ผม
ทำภาพยนตร์เรื่องนางนาก ถึงแม้ว่าจะมีงบประมาณเพียงแค่ 4-5 ล้านบาท แต่
การทำงานออกมาประสบความสำเร็จมากที่สุด คือประสบความสำเร็จในเรื่องคน
ดูและประสบความสำเร็จในต่างประเทศด้วย ผลงานออกมาสามารถสู้กับ
ต่างประเทศได้ ทำให้เรารู้สึกภูมิใจมาก (ณัฐวุฒิ กิตติคุณ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์
2550)

...บทภาพยนตร์ (Script) สำคัญมาก คือ บางเรื่องผมอ่านบทภาพยนตร์แล้วมี
ความรู้สึกว่าไม่อยากอ่านเลย คือ ไม่อยากบอกว่าไม่ดี ไม่มีคุณค่าแต่นึกภาพไม่
ออกเลยและไม่มีความรู้สึก อารมณ์ร่วมหรือเห็นร่วมกับเรื่องราวเลย แต่ก็ต้อง
พยายามหกรอกตัวเอง บางครั้งก็จะมีอาการเบื่อ ๆ เซ็ง ๆ บ้าง แต่โดยมากแล้วผม
พยายามที่จะไม่รับงานที่ไม่ชอบ รับงานที่ชอบ มีรู้สึกร่วมกับเรื่องราวและเห็น
คุณค่าในบทภาพยนตร์ (ธีรวัฒน์ รุจิธรรม, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

...บทภาพยนตร์มีส่วนสำคัญมาก ถ้าผมอ่านและศึกษาบทภาพยนตร์แล้วไม่
น่าสนใจผมก็ไม่อยากทำ แต่โดยส่วนตัวผมชอบหนังรักเพราะผมไม่ชอบการกำกับ
ภาพแบบเคลื่อนไหวกล้องมาก ๆ ผมคิดว่าภาพนิ่งภาพสามารถบอกเล่าเรื่องราวได้
อย่างมากมาย ส่วนหนึ่งผมอาจถูกปลูกฝังมาจากน้ำแกละ (คุณสุรพงศ์ พินิจคำ)
การเคลื่อนไหวกล้องแต่ละครั้งต้องมีเหตุผล ต้องรู้ว่าการเคลื่อนไหวกล้องนั้นเพื่อต้องการ
สื่อความหมายอะไร คือ ผมถูกฝึกมาตั้งแต่แรกเริ่มทำงานแล้วว่า ให้ใช้ระบบ
ความคิด (Idea) และฝีมือเป็นสำคัญ (ชูชาติ นันทิธัญญธาดา, สัมภาษณ์,
15 กุมภาพันธ์ 2550)

...สิ่งที่ทำให้ผมตัดสินใจมาถ่ายภาพยนตร์ไทยก็คือ ผู้กำกับภาพยนตร์และ
บทภาพยนตร์ โดยเฉพาะบทภาพยนตร์นั้นต้องเป็นบทภาพยนตร์ที่ผมอยากทำ
โดยส่วนตัวแล้วผมไม่อยากทำภาพยนตร์แนวแอ็คชั่น (Action) ภาพยนตร์ตลก
(Comedy) ภาพยนตร์ผี (Horror) ตอนนี้ผมอยากทำภาพยนตร์ที่เป็น “Personal” ให้
ผู้ชมเข้าถึงความรู้สึกของตัวเองละครั้น ๆ คือผมอยากทำภาพยนตร์แนวชีวิต
(ทวิศักดิ์ คุ้มผาติ, สัมภาษณ์, 3 เมษายน 2550)

... การคัดเลือกบทภาพยนตร์จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการทำงาน หากผู้กำกับภาพยนตร์คัดเลือกบทภาพยนตร์ที่ไม่ดีมานำเสนอให้กับคนดู ผู้กำกับภาพยนตร์ก็ต้องเสียชื่อเสียงไปด้วยเช่นกัน แต่ในบางครั้งภาพยนตร์เรื่องนั้นมีบทภาพยนตร์ที่น่าสนใจ อย่างเช่น ภาพยนตร์เรื่อง “โคตรรักเอ็งเลย” ของคุณ พิง ลำพระเพลิง ซึ่งเป็นผู้กำกับภาพยนตร์ใหม่และได้งบประมาณการผลิตไม่มาก แต่เมื่อผมอ่านบทภาพยนตร์แล้วชอบก็ตัดสินใจร่วมงานกับผู้กำกับภาพยนตร์เลย (เดชา ศรีมันตะ, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

3. ทีมงาน

เนื่องจากการผลิตภาพยนตร์เป็นลักษณะการทำงานเป็นทีม (Team) ดังนั้นการทำงานของบุคลากรในทุกฝ่ายการผลิตจึงมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกัน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การทำงานอาชีพผู้กำกับภาพต้องอาศัยความร่วมมือและการประสานงานกับทีมงานฝ่ายการผลิตต่าง ๆ อาทิ ทีมงานฝ่ายการถ่ายภาพยนตร์ นักแสดง ผู้จัดการฝ่ายผลิต ผู้กำกับศิลป์ เป็นต้น

เพื่อช่วยให้การสร้างสรรค์ผลงานและการทำงานเกิดประสิทธิภาพและเป็นไปตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ดังนั้น ทีมงานจึงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์งานและการทำงานของผู้กำกับภาพ จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า ผู้กำกับภาพไทยจำนวน 5 ท่านมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านทีมงานมีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงานและการทำงานการกำกับภาพ ตลอดจนความสำเร็จในอาชีพผู้กำกับภาพ

... ทีมงานมีผลต่อการทำงานมาก เพราะว่าการทำงานจะดำเนินไปได้หรือไม่ได้ก็ขึ้นอยู่กับทีมงาน ซึ่งเมื่อก่อนต้องยอมรับเลยว่าผมไม่ค่อยเห็นความสำคัญของทีมงานเท่าไร แต่ปัจจุบันนี้ไม่ได้แล้ว อาชีพแต่ละอาชีพในกองถ่ายภาพยนตร์จะต้องมีความชำนาญด้วย มิฉะนั้นจะทำให้การทำงานเกิดอุปสรรคมากและดำเนินไปอย่างล่าช้า ผลงานที่ออกมาก็จะไม่สมบูรณ์ (ณัฐวุฒิ กิตติคุณ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

... ทีมงานที่จะทำงานร่วมกับผมอย่างน้อยก็ต้องมีคุณภาพพอสมควรเพราะทีมงานบางฝ่าย อย่างเช่น ผู้ออกแบบภาพยนตร์ (Production Design) และผู้กำกับศิลป์ (Art Director) ส่งผลต่อการทำงานทางด้านภาพด้วย ดังนั้น ผู้ออกแบบภาพยนตร์และผู้กำกับศิลป์จึงมีบทบาทต่อการกำหนดภาพที่จะออกมาในจอภาพยนตร์ คือ ถ่ายทอดให้ภาพยนตร์ออกมาในสไตล์ไหน โดยล่าสุดผมรับผิดชอบการกำกับภาพของภาพยนตร์ฮ่องกง ซึ่งการทำงานครั้งนี้ไม่มีบุคลากร

ทำหน้าที่ออกแบบภาพยนตร์ คือ ทำงานกันแบบตามมีตามเกิดโดยไม่รู้จะให้ภาพยนตร์ออกมาในทิศทางไหน หากการทำงานมีผู้ออกแบบภาพยนตร์จะทำให้รู้ทิศทางและสไตล์ของภาพตามที่กำหนดไว้ได้อย่างชัดเจน การทำงานด้านภาพยนตร์มักเกิดความขัดแย้งเนื่องจากแต่ละคนต้องการสร้างสรรค์ผลงานของตนให้ออกมาดีจึงเกิดการกระทบกระทั่งกันบ้าง โดยลักษณะการทำงานกำกับภาพมักจะมีปัญหากับฝ่ายศิลป์ คือ จัดฉากออกมาไม่เป็นไปตามที่ผมนึก ทำให้ไม่ได้ภาพตามต้องการหรือจินตนาการสร้างสรรค์ไว้ แต่สุดท้ายก็ต้องขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้กำกับภาพยนตร์ ดังนั้นสิ่งที่ผมทำได้ก็คือ ทำงานของตนเองให้ดีที่สุดเพราะทำงานอยู่ในวงการเดียวกันอย่างไรก็ต้องกลับมาร่วมงานกันอยู่ดี (ชูชาติ นันทิธัญญาดา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

... เนื่องจากตอนที่ถ่ายภาพยนตร์เรื่องทำฟ้าลิขิต ผมใช้ทีมงานของบริษัทผมทั้งหมด (บริษัท Perfidia) และผมเคยไปช่วยพี่กล้วย (ณัฐวุฒิ กิตติคุณ) ถ่ายภาพยนตร์อยู่ประมาณ 1-2 เรื่อง อย่างเช่น ภาพยนตร์เรื่อง “องค์คุลีमार” ผมไปช่วยถ่ายภาพยนตร์อยู่ประมาณ 10 คิว ผมก็รู้สึกไม่ชอบวิธีการทำงานของทีมงานบ้างเหมือนกัน คือ ฝ่ายผลิตคิดว่าทำงานแค่นี้พอแล้ว ทำอะไรกันมากมาย ซึ่งไม่ตรงกับแนวคิดการทำงานของเรา คือ เราต้องการทำงานให้ออกมาดีที่สุด พยายามให้มากที่สุด อย่างเช่น การทำงานของฝ่ายศิลป์ในช่วงถ่ายภาพยนตร์ในมุมสูงเห็นทางเดิน ซึ่งผมต้องการให้ฝ่ายศิลป์ช่วยหาต้นไม้มาประดับตกแต่งบริเวณทางเดินให้ แต่เขากลับบอกผมว่า ไม่เป็นไรเห็นแค่เพียงนิดเดียวและไม่ให้ความสำคัญ หรือกรณีที่ทำงานร่วมกับผู้อำนวยการสร้าง (Producer) ซึ่งภาพยนตร์ที่สร้างเป็นแนวแอ็กชั่น (Action) และใช้ทีมถ่ายภาพยนตร์ 2 ทีม กล้องทีม A มีกำหนดการถ่ายภาพยนตร์ 70 คิว ส่วนกล้องทีม B มี 50 คิว ผมจึงถามว่าคุณใช้ทีมริก (Rig) จากที่ไหน แต่เขากลับบอกว่าใช้ทีมเดียวกันกับทีมสตันท์แมน (Stunt Man) ซึ่งเป็นทีมที่ไม่ถนัดกับงานประเภทอุปกรณ์การยึดกล้อง เมื่อดูการทำงานแล้วผมคิดว่าคงทำงานยาก ผมจึงตัดสินใจที่จะไม่ทำงานนี้เพราะมันอันตรายและเสียเวลา เนื่องจากตัวของผู้อำนวยการสร้างไม่เข้าใจเพียงแต่ต้องการประหยัดงบประมาณเท่านั้น สุดท้ายการทำงานก็ต้องใช้ทีมงานของบริษัทบ้านริก (Baan Rig) คือ วิธีการสร้างภาพยนตร์ในเมืองไทยในช่วงการเตรียมงานนั้น นำเสนอและใช้ภาพยนตร์อ้างอิงแสดงอย่างสวยงาม ดูน่าเชื่อถือ แต่สุดท้ายแล้วบอกว่าทำไม่ได้ไม่มีงบประมาณซึ่งต่างจากที่ตกลงและพูดคุยกันไว้ในตอนต้น (สินธพ โสภณ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

... ทีมงานและนักแสดงควรมีความรับผิดชอบและความตรงต่อเวลา คือ มีอยู่ฉากหนึ่งที่โรงพยาบาล ผมต้องถ่ายภาพยนตร์ที่ห้องพักชั้น 15 ซึ่งบริเวณนอกหน้าต่างไม่มีพื้นที่ซันเลย์ทำให้ไม่สามารถวางไฟได้และผมมองว่าแสงจะผ่านเข้ามาในช่วงเวลาประมาณ 9-10 โมงเช้า แต่นักแสดงบอกว่าติดธุระไม่สามารถมาได้และมาในช่วงเวลาบ่าย 2 โมง ซึ่งแสงเลยผ่านช่วงเวลาที่ต้องการไปแล้ว รวมทั้งฉากดังกล่าวมีคิวถ่ายภาพยนตร์เพียงวันเดียว จะถ่ายภาพยนตร์อีกวันก็ไม่มีงบประมาณ คิวนั้นจึงทำได้เพียงแก้ไขปัญหาการถ่ายภาพยนตร์โดยการจัดแสงสะท้อนไปยังนักแสดงเท่านั้น จึงได้ภาพที่ไม่เป็นไปตามที่เราได้คิดและจัดเตรียมเอาไว้ (สินธพ ไสภณ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

... การทำงานของฝ่ายศิลป์ก็มีบทบาทสำคัญมาก เนื่องจากฝ่ายศิลป์ ฝ่ายอุปกรณ์ประกอบฉาก (Props) ทำหน้าที่สร้างสรรค์ฉาก สถานที่ รวมถึงการจัดวางตำแหน่งอุปกรณ์ประกอบฉากให้ออกมาสวยงามและเหมาะสมกับเหตุการณ์และเรื่องราวที่น่าเสนอ โดยผู้กำกับภาพต้องเก็บรายละเอียดของฉากให้ครบถ้วน ดังนั้นฉากและสถานที่ (Set & Location) จึงมีส่วนสำคัญช่วยให้การถ่ายภาพยนตร์ออกมาสวยงาม การจัดองค์ประกอบภาพมีความสมบูรณ์ลงตัว แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับงบประมาณที่นายทุนเป็นผู้พิจารณาเห็นชอบด้วย (วิเชียร เรื่องวิญญกุล, สัมภาษณ์, 22 กุมภาพันธ์ 2550)

... หากร่วมงานกับนักแสดงรายใหม่จะทำให้การทำงานเกิดความล่าช้าเนื่องจากปัญหาทางด้านพื้นฐานการแสดง (Acting) แต่มีข้อดี คือ นักแสดงใหม่ๆ จะมีคิว (Cue) การทำงานให้ได้ตลอดเวลา ส่วนนักแสดงที่มีชื่อเสียงก็มักจะติดปัญหาเรื่องคิวการแสดงเป็นสำคัญ โดยการทำงานกองถ่ายภาพยนตร์มักมีปัญหาเกิดขึ้นมากมายและตลอดเวลา เช่น การทำงานร่วมกับทีมใหม่ ๆ ที่ยังไม่มีประสบการณ์ คือ เมื่อทำงานกับภาพยนตร์ฟอร์มเล็กที่มีงบประมาณการผลิตน้อยและต้องจ้างทีมงานใหม่ ๆ ที่อัตราค่าจ้างไม่มาก แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับข้อตกลงก่อนการทำงาน หากการทำงานเกิดความล่าช้าทางผู้อำนวยการสร้าง (Producer) ต้องเข้ามาดูแลแต่ต้องไม่ให้เกิดกระทบกับการทำงานในส่วนการถ่ายภาพยนตร์ (เดชา ศรีมันตะ, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

4. เครื่องมือและอุปกรณ์

การทำงานอาชีพผู้กำกับภาพนอกจากอาศัยปัจจัยด้านความคิด จินตนาการและการสร้างสรรค์งานแล้ว ปัจจัยการทำงานโดยเฉพาะงานด้านเทคนิคก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการทำงานอาชีพผู้กำกับภาพด้วย กล่าวคือ ผู้กำกับภาพอาศัยเครื่องมือและอุปกรณ์มาช่วยรองรับการถ่ายทอดความคิด จินตนาการ อีกทั้งช่วยอำนวยความสะดวกให้การทำงานบรรลุเป้าหมายตามที่ได้วางแผนไว้ เมื่อผลงานปรากฏในจอภาพยนตร์ก็จะเป็นเครื่องชี้วัดความสามารถและความผิดพลาดการทำงานที่เกิดขึ้น ดังนั้น ผู้กำกับภาพจึงต้องตรวจสอบ ทดลองเครื่องมือและอุปกรณ์ก่อนการปฏิบัติงานเพื่อช่วยขจัดความผิดพลาดและได้ผลงานตามความคิด จินตนาการ รวมถึงเป็นไปตามวัตถุประสงค์และแผนงานที่ได้วางไว้ จากการศึกษา พบว่า ผู้กำกับภาพไทยจำนวน 4 ท่านมีความคิดเห็นว่างปัจจัยด้านเครื่องมือและอุปกรณ์มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงานและการทำงานการกำกับภาพ ตลอดจนความสำเร็จในอาชีพผู้กำกับภาพไทย

... ตอนที่ถ่ายภาพยนตร์ไทย ผมเตรียมงานและแยกรายละเอียด (Breakdown) อุปกรณ์ในแต่ละซีนอย่างละเอียดเป็นจำนวน 30 คิวและตกลงกับบริษัทกันตนาว่าจะใช้กล้องและอุปกรณ์จากบริษัท มุมกล้อง (Camera Conner) และจะใช้ไฟของบริษัทสยามไลท์ (Siam-lite) ซึ่งค่ากล้องประมาณ 1 ล้านบาทส่วนค่าไฟก็ประมาณล้านกว่าบาท แต่บริษัทกันตนาบอกว่าไม่มีงบประมาณให้ใช้กล้องและไฟของบริษัท แต่พอถึงช่วงถ่ายทำภาพยนตร์ก็เจอกับปัญหามากมาย เช่น ปัญหาเรื่องอุณหภูมิสีของไฟแต่ละดวงไม่เท่ากันและปัญหาเรื่องระยะชัดไม่ได้ตามระนาบ ซึ่งผมทราบทีหลังว่ากล้องตัวนี้เคยล้มมาก่อนทำให้ประตูปิรามันเคลื่อนและแผ่นกดฟิล์มไม่ได้ระนาบ หากถ่ายภาพยนตร์ด้วยเลนส์เทเลโฟโต้จะทำให้ภาพไม่ชัด แต่สุดท้ายแล้วก็ต้องเปลี่ยนกล้องและอุปกรณ์มาใช้ของบริษัท มุมกล้อง (Camera Conner) และใช้ไฟของบริษัทสยามไลท์ (Siam-lite) ถ้าเราไม่เปลี่ยนและถ่ายไปเรื่อย ๆ คนดูซึ่งไม่รู้หรือรู้ว่าทางบริษัทเอาอุปกรณ์ที่ไม่ดีมาให้เราใช้ แต่จะบอกว่าผู้ถ่ายภาพยนตร์ถ่ายภาพอย่างไรถึงออกมาไม่ดี ไม่ชัด ซึ่งนั้นก็เท่ากับเป็นการทำลายชื่อเสียงของเราเอง (สินธพ โสภณ, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2550)

... ผมต้องการงบประมาณที่เพียงพอต่อการเช่าเครื่องมือและอุปกรณ์มาใช้เพื่อรองรับการทำงานตามที่เราต้องการ โดยทั่วไปมักให้ความสำคัญกับงบประมาณของนักแสดงเพียงอย่างเดียว แล้วไปตัดงบประมาณในส่วนของเครื่องมือลง ซึ่งในส่วนนี้ทำให้เรารู้สึกอึดอัดพอสมควร อย่างตอนที่ผมได้ไปร่วมงานกับท่านมยุ

(หม่อมเจ้าชาตรี เฉลิมยุคล) ในภาพยนตร์เรื่อง “ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช” ท่านไม่ได้จำกัดงบประมาณด้านเครื่องมือและอุปกรณ์การถ่ายภาพยนตร์เลย ท่านคิดอย่างเดียวว่าต้องทำให้ได้งานออกมาดีที่สุด ไม่ว่าจะต้องใช้เครื่องมือและอุปกรณ์อะไรก็ตามผู้อำนวยการสร้างก็จะไปจัดการมาให้ ซึ่งนั่นก็เป็นเพราะท่านแต่หากว่าเป็นผู้กำกับภาพยนตร์ท่านอื่นก็ 모르เหมือนกันว่าสามารถที่จะเรียกร้องได้ขนาดไหน ตอนที่ผมถ่ายภาพยนตร์เรื่อง “นางนาก” ใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ไม่มากเนื่องจากเป็นงานแนวย้อนยุค (Period) จึงต้องการภาพที่แสดงความเป็นจริง (Realistic) มากกว่าการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์เยอะ ๆ พอมาถ่ายภาพยนตร์เรื่อง “จันดารา” ก็ใช้เครื่องมือและอุปกรณ์เต็มรูปแบบเนื่องจากเป็นภาพยนตร์ที่ร่วมทุนกับบริษัทภาพยนตร์ต่างประเทศ ซึ่งจริง ๆ แล้วผมคิดว่าก็ขึ้นอยู่กับเนื้อหาและเรื่องราวในบทภาพยนตร์ด้วย (ณัฐวุฒิ กิตติคุณ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

... เรื่องเครื่องมือและอุปกรณ์ต้องตรวจ (Check) ให้พร้อม อย่าให้มีปัญหา หากมีปัญหาก็คจะทำให้เสียเวลาการทำงาน เสียค่าใช้จ่ายและสิ้นเปลืองงบประมาณ ผมจะเน้นเรื่องการดูแลรักษา (Maintenance) เก่าหรือใหม่ไม่เป็นไร ตกรุ่นแล้วก็ไม่เป็นไรเพราะผมเข้าใจว่าอุปกรณ์อาจเป็นข้อจำกัดและเป็นโอกาสให้เราสามารถสร้างสรรค์วิธีการใหม่ ๆ ได้ ความต้องการ (Request) อุปกรณ์จะต้องพิจารณาจากงบประมาณของภาพยนตร์ หากมีงบประมาณน้อยแต่เรียกร้องความต้องการมาก ๆ ผมก็คงทำให้ไม่ได้ ผมก็จะบอกทางเลือกให้กับผู้กำกับภาพยนตร์และก่อนที่ผมจะทำงานไม่ว่าจะใช้กล้องเก่าหรือใหม่ผมก็ต้องทดสอบ (Test) เรื่องสี เรื่องกล้อง และเลนส์ว่าเป็นอย่างไรในทุกครั้ง (ธีรวัฒน์ รุจิธรรม, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

... เทคโนโลยีต่าง ๆ ผู้กำกับภาพจะต้องกล้าที่จะเรียนรู้ อย่างเช่น กล้องเฮชดี (High Definition) ช่วงที่เข้ามาเมืองไทยใหม่ ๆ ผมก็กล้าที่จะเข้าไปเรียนรู้เป็นกลุ่มคนแรก ๆ จนทำให้ทุกวันนี้มีคนติดต่อให้รับงานถ่ายกล้องเฮชดีอยู่ตลอด หากว่ามีอุปกรณ์ดีก็จะช่วยให้สามารถทำงานไม่หนักมาก สะดวกมากยิ่งขึ้น (ชูชาติ นันทิรัษฎธาดา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

5. เวลา

เวลา คือ ขอบเขตและกรอบเงื่อนไขการทำงาน โดยปัจจัยด้านเวลามีความสำคัญต่อกระบวนการผลิตภาพยนตร์ กล่าวคือ ระยะเวลาส่งผลต่อการวางแผนงานและการจัดเตรียมงานสร้างภาพยนตร์ เช่น การศึกษาข้อมูลและแนวทางการทำงาน การจัดตารางการถ่ายทำภาพยนตร์ การจัดจ้างบุคลากร การเลือกสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์ การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

เมื่อการทำงานมีการวางแผนงานและการเตรียมงานที่ดีก็จะช่วยให้การทำงานในขั้นตอนการผลิตภาพยนตร์ช่วยลดอุปสรรคปัญหา สร้างความเชื่อมั่นให้กับทีมงานและการทำงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางเป้าหมายไว้ จากการศึกษา พบว่า ผู้กำกับภาพไทยจำนวน 3 ท่านมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านเวลา มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงานและการทำงาน การกำกับภาพ ตลอดจนความสำเร็จในอาชีพผู้กำกับภาพไทย

... เรื่องรายได้หากว่าเรามีผลงานและชื่อเสียงที่ดีแล้ว รายได้ก็จะตามมาเองและทำให้เราสามารถเรียกร้องค่าตอบแทนและต่อรองการทำงานกับนายทุนได้ ซึ่งทำให้เราสามารถทำงานได้อย่างสบายใจและทำงานอย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องไปคิดแบ่งเวลาไปรับถ่ายภาพยนตร์เพิ่มอีก 2-3 เรื่องในเวลาเดียวกันเพื่อให้ได้รายได้ครบตามจำนวนที่ต้องการ แต่เหนือสิ่งอื่นใดนั้นผมจะมองที่งานเป็นสิ่งสำคัญ (ณัฐวุฒิ กิตติคุณ, สัมภาษณ์, 21 กุมภาพันธ์ 2550)

... ปัญหาอีกประการหนึ่งของการทำงานอาชีพผู้กำกับภาพ ก็คือ เรื่องระยะเวลา เนื่องจากการสร้างภาพยนตร์ไทยมีระยะเวลาการทำงานที่ไม่แน่นอน ปัจจุบันการทำงานในหน้าที่ผู้กำกับภาพต้องมีการหาข้อมูลเพิ่มมากขึ้น เช่น การถ่ายภาพยนตร์เกี่ยวกับป่าก็ต้องหาข้อมูลรายละเอียดคุณลักษณะของป่าต่าง ๆ เป็นการเตรียมงานของผู้กำกับภาพ หากเตรียมงานน้อยก็จะส่งผลให้งานออกมาไม่สมบูรณ์ ดังนั้น ระยะเวลาจึงเป็นปัญหาของการทำงานอาชีพผู้กำกับภาพอีกประการหนึ่ง (ธีรวัฒน์ รุจิธรรม, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

... ระบบการทำงานมีความสำคัญมาก ๆ คือ คน เวลา รวมทั้งเงินด้วย หากมีเงินแต่ไม่มีเวลางานก็ออกมาไม่ดี ถ้าผู้กำกับภาพยนตร์เลือกให้ผมทำงาน ก็ต้องตกลงกันก่อนรับงานเพราะผมเป็นคนทำงานละเอียด ดังนั้นต้องให้เวลาการทำงาน คือ ต้องไม่จำกัดเวลากับผมมากและที่สำคัญ ผู้กำกับภาพยนตร์ต้องกล้าเล่นกับความคิดของผู้กำกับภาพซึ่งจะทำให้ได้งานด้านภาพออกมาดี (ชูชาติ นันธิ์ธัญญาดา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

6. งบประมาณ

งบประมาณ คือ องค์ประกอบที่สำคัญของหลักการบริหารงาน โดยการบริหารงาน โครงการผลิตภาพยนตร์ผู้อำนวยการสร้างจะทำหน้าที่กำหนดและควบคุมงบประมาณให้เป็นไปตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ งบประมาณจึงเป็นเงื่อนไขที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการผลิตภาพยนตร์ อาทิ การเลือกใช้ทรัพยากรการผลิต การจัดจ้างทีมงาน การกำหนดระยะเวลาการทำงาน เป็นต้น จากการศึกษา พบว่า ผู้กำกับภาพไทยจำนวน 1 ท่านมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านงบประมาณมีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงานและการทำงาน ตลอดจนความสำเร็จในอาชีพผู้กำกับภาพไทย

หากงบประมาณการสร้างภาพยนตร์มีจำกัดก็จะส่งผลให้คุณภาพของภาพยนตร์ลดลงทันที เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมาก อย่างตอนที่ผมถ่ายภาพยนตร์โฆษณา นั้นสามารถสร้างสรรค์งานได้อย่างเต็มที่โดยไม่ต้องคำนึงถึงเรื่องงบประมาณเลย แต่หากเป็นงานภาพยนตร์ไทยการทำงานแต่ละครั้งอันดับแรกจะต้องคำนึงถึงเรื่องเงินก่อนต่อมาก็จะเป็นเรื่องของเวลา ชูชาติ นันทิรัษฎธาดา, สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2550)

จากข้อมูลที่ได้นำเสนอมาทั้งหมด กล่าวได้ว่า การประกอบอาชีพผู้กำกับภาพอาศัยประสบการณ์และการแสวงหาการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถและความคิดสร้างสรรค์จนกระทั่งได้รับโอกาสเข้าสู่อาชีพผู้กำกับภาพไทยได้ กระบวนการทำงานอาชีพผู้กำกับภาพไทยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคลากร ทีมงานและทรัพยากรต่าง ๆ มากมาย ผู้กำกับภาพไทยจึงต้องอาศัยกระบวนการจัดการการทำงานให้สามารถดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ทั้งนี้คุณลักษณะผู้กำกับภาพที่ผู้กำกับภาพยนตร์และผู้อำนวยการสร้างพึงประสงค์ ก็คือ มีวิธีการทำงานที่สัมพันธ์และสอดคล้องกับความต้องการของผู้กำกับภาพยนตร์ มีความคิดสร้างสรรค์สามารถเข้าใจการถ่ายทอดภาษาภาพในภาพยนตร์ได้เป็นอย่างดี รวมถึงการมีนิสัยดี มีความรับผิดชอบและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น